Pakket Belastingplan 2027

Pakket Belastingplan 2027

Aan de orde is de voortzetting van het **debat** over **Pakket Belastingplan 2027**,
en van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Belastingplan 2027) (37022);**
- **het wetsvoorstel Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Overige fiscale maatregelen 2027) (37023);**
- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet inkomstenbelasting 2001, de Wet op de loonbelasting 1964 en enige andere wetten inzake de belastingheffing met betrekking tot aandelenoptierechten van werknemers en de daaruit verkregen aandelen van start-ups en scale-ups en inzake de afschaffing van de stakingsaftrek en de meewerkaftrek (Wet fiscale stimulering start-ups en scale-ups) (37024);**
- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet minimumbelasting 2024 in verband met de internationaal overeengekomen veiligehavenregels in het Side-by-Side-pakket en een aantal overige technische wijzigingen (Wet veiligehavenregels Wet minimumbelasting 2024) (37025);**
- **de brief van de staatssecretaris van Financiën d.d. 16 oktober 2026 inzake schriftelijke beantwoording op een deel van de vragen, gesteld tijdens het wetgevingsoverleg van 12 oktober 2026, over het pakket Belastingplan 2027 (37022, nr. 37);**
- **de brief van de minister van Financiën d.d. 3 november 2026 inzake aanpassingen Belastingplan en box 3.**

De **voorzitter**:
Ik heropen de vergadering. Aan de orde is de voortzetting van het debat over het Belastingplan 2027, met de termijn van de staatssecretaris welteverstaan. Ik wilde hem het woord geven, maar ik zie meneer Markuszower.

De **voorzitter**:
Door mij zijn schriftelijke antwoorden ontvangen van de staatssecretaris van Financiën op vragen, gesteld in eerste termijn.

Deze antwoorden zullen worden opgenomen in een bijvoegsel bij de Handelingen van deze vergadering.

(Het bijvoegsel is opgenomen aan het eind van deze editie.)

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Dank u, voorzitter. Vorige week hebben we het eerste deel van het debat over het Belastingplan gevoerd en vandaag gaan we verder. Ik vind dat we al die debatten op de inhoud moeten voeren. Al dat verknopen heeft volgens mij voor Nederland geen zin. Daarom heb ik vanmiddag bij de regeling gevraagd om, los van het Belastingplan — dat regelt de inkomsten van de overheid — met de minister-president een debat over het

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

functioneren en het vertrouwen te voeren. De Kamer vond dat geen goed idee. Sommige fracties zeiden: die vertrouwensvraag moet je dan vanavond neerleggen bij het debat. Nogmaals, ik vind niet dat het al dan niet hebben van vertrouwen in een kabinet bij het Belastingplan hoort, maar ik luister ook naar wat de Kamer wil. In de tweede termijn zal ik daarom een inhoudelijke motie indienen, maar ook wil ik dan graag de vertrouwensvraag op tafel leggen. Ik vond het zo chic om dat alvast aan u mede te delen, zodat u daar rekening mee kunt houden.

De **voorzitter**:
U heeft het alvast aangekondigd. Zoals gebruikelijk zullen we over alle moties donderdag stemmen. Als de Kamer dat anders zou wensen, dan kan zij daar ook anders toe besluiten. Maar laten we eerst de moties afwachten en dan kijken waar de behoefte van de Kamer ligt.

De algemene beraadslaging wordt hervat.

De **voorzitter**:
Ik geef het woord aan de staatssecretaris.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Voorzitter, dank u wel. Vandaag, vanavond en ook vele avonden en middagen hiervoor spreken we over het Belastingplan. Dat is misschien nog wel het best te omschrijven als een spiegel van wat we allemaal buiten in de maatschappij zien. Want alles wat we buiten zien, zien we ook in het Belastingplan. Of het nou gaat om onze opgaves als veiligheid, verdienvermogen, een impuls geven aan de woningmarkt: het zit allemaal in dit Belastingplan. Toch beseft het kabinet zeer dat de behandeling van dit Belastingplan natuurlijk echt anders is dan andere jaren. Want waar er voorheen een Belastingplan lag dat — zo heb ik ook begrepen — door sommigen als dichtgetimmerd werd ervaren, met vooraf ook bepaalde meerderheden, openen we nu als minderheidskabinet een debat over een Belastingplan dat veel opener is in zijn aard, gezien wat er nu ligt. Ik besef dat dat pionieren is, voor zowel het kabinet als de Kamer. Het vraagt van ons allen — dat vind ik toch fijn om aan het begin van het debat te kunnen zeggen — dat we die Nederlandse poldercultuur, er samen uitkomen, de komende tijd meer dan ooit ter hand zullen nemen.

Ik moet zeggen dat ik die wil om mee te denken, mee te puzzelen en te kijken of we van het Belastingplan een nog mooier Belastingplan kunnen maken dan het kabinet nu heeft voorgesteld, ook zie in uw Kamer, bij de zeer bevlogen financieel woordvoerders en gedeeltelijk bij dit debat zelfs fractievoorzitters. Het kabinet heeft naar aanleiding van heel veel gesprekken met u immers al diverse verbeteringen doorgevoerd in het Belastingplan. In het debat, ook dat van vorige week, bleek ook dat over een deel van het Belastingplan een aantal van de leden van uw Kamer zegt "dat is voldoende", maar er is ook echt nog werk aan de winkel. Daarom gaan we vanavond weer graag met u in gesprek om de vragen die u in de eerste termijn gesteld heeft, te beantwoorden. Dat zullen we naar eer en geweten doen, maar we hebben als kabinet veel wijzigingen in relatief korte termijn doorgevoerd. Ik besef dat dat betekent dat we van uw Kamer in dit proces veel gevraagd hebben. De fijne collega's van de amendementenservice zitten nog steeds voor u paraat om maximaal te helpen. Gezien de korte doorlooptijd die u als Kamer heeft gehad zullen ze misschien wat harder werken dan we van hen gevraagd hebben in de afgelopen jaren, maar ik heb persoonlijk gezien dat ze dat met veel plezier

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

doen.

Voorzitter. Ik kom bij de aan mij gestelde vragen. Ik begin bij mevrouw Van Dijk. Zij stelde een vraag, waar de heer Grinwis zich bij aansloot, over de hervormingsagenda. Ze vroeg of in december de brief komt. In september komt die brief. Daar spannen we ons maximaal voor in. Ja, dan gaan we het ook hebben over een aantal van de uitgangspunten die u herkent uit het coalitieakkoord, zoals welke ontwerpprincipes we hanteren. Daarbij hoort ook alles wat te maken heeft met het verminderen van inkomensafhankelijke regelingen en het verkennen van alternatieven in de vormgeving van de toeslagen. De heer Grinwis vroeg of er wel voldoende capaciteit is om dat de komende jaren vorm te geven. Als je dit met elkaar als topambitie hebt — want dit is een van mijn topambities — dan is er vanzelfsprekend capaciteit voor.

Mevrouw Van Dijk vroeg ook of we voortaan bij discussies over het aanpassen, of wat je oneerbiedig "opruimen" zou kunnen noemen, van fiscale regelingen wat duidelijker kunnen maken hoe dit zich nou verhoudt tot het algemeen belang, het ondernemersklimaat en de eigen sector. Ik pak die handschoen graag op om ervoor te zorgen dat we dat voortaan inzichtelijker maken, bijvoorbeeld in de memorie van toelichting bij dergelijke voorstellen.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):
Ik vroeg er in het debat ook aandacht voor om niet meteen in de reflex te schieten dat we moeten afschaffen, maar om bepaalde delen die juist effectief zijn eventueel verder te verbeteren.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Mevrouw Van Dijk en ik zijn het eens. Dan een andere vraag van mevrouw Van Dijk: blijf nou in gesprek met al die sectoren als het gaat over de maatregelen die daarop van toepassing zijn. Vanzelfsprekend kent u het kabinet als een kabinet dat veel spreekt met sectoren en met het maatschappelijk middenveld, dus ook die oproep is aan het goede adres.

Dan over de invoeringstoets en het goed kunnen beoordelen van de effecten op sectoren. Dat doen we, maar wel met mate. We kunnen er vier tot zes per jaar uitvoeren. Dat betekent dat we met elkaar moeten kiezen waar we dat wel en waar we dat niet gaan doen. Maar het is een hele effectieve maatregel om je te kunnen verplaatsen in wat nou het effect is op de sectoren.

Dan ga ik naar de heer Dassen van Volt. Die vroeg naar de fiscale regelingen en hoe we daar nou echt een stap in zetten met elkaar. Dat kennen we van de heer Dassen, want hij vraagt daar altijd aandacht voor in deze debatten. In de laatste nota van wijziging hebben we onszelf een taakstelling opgelegd, dus dat legt de druk er nog weer eens op om ook in volgende rondes extra te moeten leveren als het gaat om deze ambitie. Tegelijkertijd houd ik ons allen ook graag de spiegel voor dat het altijd makkelijk is om te zeggen: schrap eens een fiscale regeling. Er is ook altijd wel iemand in de buitenwereld of in de Kamer die zegt: schrap vooral de regeling van de ander, graag. Als iedereen dat zegt, dan komen we niet vooruit. Dit zal dus ook van onszelf vragen om over de schaduw heen te springen. We gaan u daarbij proberen te helpen, zeg ik dan maar even met een knipoog.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

Dan naar de nota van wijzigingen. Zowel de heer Vermeer als mevrouw Keijzer vroeg hoe het nou zit met de btw op sierteelt. Wat stelt het kabinet nou voor? Het kabinet stelt voor om nu geen besluit te nemen. Het is dus nu uit het Belastingplan. Dat betekent dat de besluitvorming over deze maatregel uitgesteld wordt tot volgend jaar. Dat is wat er feitelijk gebeurt. Dat is omdat de budgettaire reeks niet is aangepast. Dat betekent dat u een klein bedrag ziet in de tabel. Dat gaat ervan uit dat je in ieder geval een kwartaal later met de invoering begint, mocht u volgend jaar hiertoe besluiten. De maatregel is er nadrukkelijk op gericht dat we eigenlijk dit debat gewoon volgend jaar met elkaar hervatten. Nu besluit u het nadrukkelijk niet. Ik zou zeggen: dat is ook wat waard.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Is dat niet uitstel van executie?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Het opent de mogelijkheid om volgend jaar dit gesprek opnieuw te voeren met elkaar. Dat betekent dat we in ieder geval besluiten het in dit debat niet te doen.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Had u dan niet bij de communicatie hierover moeten communiceren op die manier? Het leek namelijk net alsof het niet door zou gaan. Iedereen in de sierteelt was dus blij. Vervolgens blijkt het een handigheidje te zijn, waardoor het misschien drie maanden later alsnog ingevoerd wordt, met alle desastreuze gevolgen voor deze sector, voor de banen en, niet te vergeten, voor de winkelstraten, waar het al heel hard werken is om de Nederlandse consument binnen te krijgen.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Ik snap dat dat ook in de techniek van hoe we het gedaan hebben, een heel ingewikkelde boodschap is. We hebben geprobeerd het wel helder op te schrijven, ook in de Kamerbrief. Daarom gebruik ik ook de woorden die ik nu gebruik, maar ik snap en neem ook ter harte dat het een boodschap is die ingewikkeld is en dat die misschien anders geïnterpreteerd had kunnen zijn door de sector. We besluiten het vandaag in ieder geval niet met elkaar. Dat betekent dat we het debat hierover volgend jaar hervatten.

De **voorzitter**:
Afrondend.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Wat mij betreft niet, want dit moet je gewoon niet doen. Dat is dramatisch voor de sierteelt en voor alle mensen die in die sector werken, en daar trouwens ook plezier aan beleven. Mag ik nog van de staatssecretaris horen wat dat betekent voor het amendement, het wijzigingsvoorstel, dat ik heb ingediend? Kan hij nu al zeggen wat het oordeel daarover zou zijn? Kan hij ook zeggen of ik dan een overeenkomstige motie in moet dienen als ik wil bereiken dat er een Kameruitspraak komt om dit niet te doen?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Ik was eigenlijk voornemens om in de tweede termijn alle amendementen te appreciëren. Dan kan het ook even in het geheel bezien worden.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

De **voorzitter**:
Ja, maar mevrouw Keijzer vraagt het nu even, want dan kan zij daarop anticiperen voor haar tweede termijn.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Gunt u mij dan dat ik daar even aan het einde van mijn beantwoording op terugkom.

De **voorzitter**:
Ja.

De heer **Stultiens** (PRO):
Dit gaat over hetzelfde punt. Ik ben het namelijk met mevrouw Keijzer eens dat het goed is als duidelijk is wat nu precies de afspraken zijn. Als ik de tabel lees, zie ik inderdaad dat het drie maanden is opgeschoven, maar met de huidige dekking komt het gewoon in het volgende belastingplan terecht, over een jaar. Dat is toch wat er nu op tafel ligt?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Ook de lezing van de heer Stultiens is correct. We hebben besloten in dit Belastingplan de maatregel niet te nemen en de discussie daarmee volgend jaar te hervatten. Dat betekent dat volgend jaar ook eigenlijk het hele speelveld rondom deze maatregel weer openligt.

De heer **Stultiens** (PRO):
Waarbij dus inderdaad de default erop zit. Als er niks nieuws wordt besloten, komt het dus in het Belastingplan te staan, want de reeks die nu wordt ingeboekt, is niet helemaal van tafel. Het is geen 300 miljoen; het is inderdaad voor een kwartaal. In principe staat het dus in het Belastingplan van volgend jaar, tenzij anders wordt besloten in het volgende jaar.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Dat is correct. De eerlijkheid gebiedt mij te zeggen dat dat natuurlijk voor veel maatregelen geldt. Als we iets niet willen, moeten we hier, in het onderlinge debat, er ook voor zorgen dat we dan nadenken over het alternatief. Voor nu heeft het kabinet voorgesteld dat we het in ieder geval dit jaar niet besluiten en dat we het debat volgend jaar hervatten.

De heer **Vermeer** (BBB):
Maar dat is wel een hele vreemde figuur naar de mensen die het aangaat, want dat betekent dus dat er eigenlijk gezegd wordt: wij voeren allerlei maatregelen gewoon in een hele reeks in en dan gaan we het een jaar uitstellen en dan brengen we dat alsof we er volgend jaar over kunnen praten. Dan begint degene die het eruit wil hebben echter al met een achterstand, want dan moet die weer nieuwe dekking verzinnen, omdat er eigenlijk geen besluit uitgesteld is, maar een besluit genomen is om die btw te verhogen. Dan moet de Kamer het er weer uithalen. Dan is het toch gewoon niet eerlijk van dit kabinet om te suggereren dat die btw-verhoging van de baan is? Nee, die staat er nog, alleen wordt ze een jaar lang niet uitgevoerd. Dat is dan toch de correcte formulering?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Volgens mij was de formulering die ik net gebruikte ook in lijn met de manier waarop de heer Vermeer dat nu zelf samenvat. Tegelijkertijd was het natuurlijk ook zo geweest als

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

die wel in dit Belastingplan had gestaan. Dat is dus altijd zo. Op het moment dat wij hier met elkaar het debat voeren over de vraag of we het maar niet moeten doen of dat we het anders zullen doen, moeten we het ook met elkaar over het alternatief hebben. Nu hebben we als kabinet gezegd: we besluiten dit jaar niet en daarmee komt dit besluit volgend jaar terug. Ik besef dat je er dan weer een debat over moet hebben, maar het feit dat je het nu niet doet, is ook een feit.

De heer **Vermeer** (BBB):
Dat is precies hetzelfde als wanneer ik het er met een van de kinderen over heb dat ik volgend jaar een auto voor hem ga kopen, maar dan nu alvast het geld weggehaald heb. Dat gebeurt er, want dat geld is al uitgegeven. Dan moeten we ergens weer nieuw geld vinden om die koop toch door te laten gaan. Dat is toch geen correcte weergave van zaken? Het basisbesluit is: we gaan het verhogen. Dan moet erover gepraat worden als iemand het weer weg wil halen. Dat is toch, ja …

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Het hele Belastingplan staat vol met maatregelen waarvan wij in het onderlinge debat in deze Kamer met elkaar zeggen: als we het niet willen of anders willen, hebben we ook het alternatief met elkaar te organiseren. Zo gaat het. Nu heeft het kabinet dit voorgesteld in het totaal van alle gesprekken die wij gevoerd hebben en in het totaal van alle aanpassingen die wij gedaan hebben op het Belastingplan. Ik permitteer me om te zeggen: dat waren er niet weinig. We zeggen: hier kiezen we ervoor om tot deze maatregel in ieder geval dit jaar niet te besluiten. Dat doen we in de wetenschap dat je het er dan volgend jaar weer met elkaar over moet hebben, maar je besluit het in ieder geval dit jaar niet. Sec dat besluit om het dit jaar niet te besluiten, is ook financieel verwerkt.

De **voorzitter**:
Afrondend.

De heer **Vermeer** (BBB):
Als het nu niet besloten was, dan zouden ook niet de revenuen daarvan al verderop in het plan gebruikt en besteed worden. Dat gebeurt hier wel. Er is al een besluit genomen. Ik vind het echt een valse voorstelling van zaken om te zeggen dat het besluit uitgesteld wordt. Nee, het eventuele terugdraaien wordt mogelijk uitgesteld. Nou, dat is toch echt wel heel wat anders.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Ik denk dat ik in herhaling val als ik daar verder op reageer. Ik snap uiteraard waar de heer Vermeer vandaan komt in dit debat.

De **voorzitter**:
U vervolgt.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Een vraag van de leden Hoogeveen, Stoffer, Vermeer en Dassen ging over de stelpost fiscale regelingen. Hoe gaan we dat doen? Nou ja, dat is natuurlijk het huiswerk dat we onszelf opleggen. Ik heb er net ook al iets over gezegd. We staan als kabinet zeer open voor suggesties uit uw Kamer. Ik zou bijna zeggen: "U kunt vanavond de stelpost zelf invullen. U kent de lijst. Wijst u er een aan, vind een meerderheid en dan hebben we het

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

vanavond nog opgelost met elkaar. Zo simpel is het ook."

Voorzitter. Dan ga ik naar de heer Stoffer, die een vraag had over de algemene heffingskorting.

De **voorzitter**:
Is dat uitlokking? Meneer Grinwis.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
Ik ga hier niet allemaal suggesties noemen, want die zijn wel bekend. Ik heb wel een vraag aan het kabinet. De staatssecretaris zegt net nog hoe moeilijk het is om fiscale regelingen aan te pakken. We hebben voor de dinerpauze een hele discussie gehad over de al dan niet aanwezige dekking bij de novelle. Dan komen we nu uit bij een stelpost van ik meen 290 miljoen, die een onmisbaar onderdeel vormt in de hele optelsom voor het structureel rondkrijgen van de dekking. Eigenlijk is het alleen maar een taakstelling opschrijven en zeggen: dit moeten we nog doen, want het is allemaal heel gevoelig en heel moeilijk, dus we hebben het nog niet gedaan. Is het wel verantwoord om het zo op te schrijven? De staatssecretaris geeft namelijk zelf aan hoe ingewikkeld het is om fiscale regelingen af te schaffen.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Ik ben van de school dat als je jezelf huiswerk geeft, je dat ook netjes moet uitvoeren en inleveren. Op het moment dat je het opschrijft, zullen wij deze taakstelling dus ook moeten gaan invullen in aanloop naar het volgende Belastingplan.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
Maar dat is een soort omgekeerd verlanglijstje voor Sinterklaas, zo van: "Sinterklaas, kunt u ons alstublieft helpen bij de bezuinigingen? Wij weten nog niet precies hoe." Is er geen enkele richting bij het kabinet te bespeuren van hoe ze zelf denken die 290 miljoen binnen te tikken?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
U kent als geen ander de lijst met fiscale regelingen en hoe die geëvalueerd zijn. Over een aantal regelingen zijn natuurlijk politieke afspraken gemaakt, waardoor die buiten beschouwing blijven, zoals bijvoorbeeld de fiscale behandeling van de eigen woning. Dan blijft er nog heel veel over om in die lijst te zoeken. Ik moet zeggen dat de gesprekken die ik daarover heb gevoerd, ook met de commissie voor Financiën van uw Kamer, mij echt de goede moed geven dat het ons gaat lukken om uit die lijst een keuze te maken.

De **voorzitter**:
Afrondend.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
Het gaat eigenlijk over iets fundamentelers. Het kabinet heeft een beweging gemaakt richting de Kamer. De ChristenUniefractie waardeert die zeer, maar uiteindelijk moest er ergens een dekking vandaan worden opgetrommeld en is dit toch een beetje een soort zwaktebod: "We hebben eigenlijk nog een dekking nodig van 290 miljoen" — het kabinet heeft voor dat bedrag gekozen — "en we weten nog even niet hoe. Dat is ook allemaal heel gevoelig, dus we schrijven het nu nog niet op. Dat doen we dan volgend jaar wel."

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

Maar eigenlijk is de facto de dekking nog niet helemaal rond en hebben we gewoon nog een opgave te doen op de dingen waar het kabinet nog niet uit is. Is dit niet een even adequate lezing van de brief als de lezing van het kabinet zelf?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
De heer Grinwis noemt het een zwaktebod. Ik zou zeggen: het is juist een kracht dat je jezelf ook nog een stok achter de deur gunt als je deze ambitie toch al hebt.

De heer **Hoogeveen** (JA21):
Ik wil er toch wel even op doorgaan. Volgens mij noemde iemand het in de eerste termijn van de Kamer een voodoo-post. Dat vond ik op zich wel een treffende uitdrukking. Het is immers wel een beetje symptomatisch voor het minderheidskabinet dat, als we het hebben over onderhandelingen en over wensen uit de Kamer, het uiteindelijk maar uitgesteld wordt naar volgend jaar. Dit is dan ook nog eens een post die niet wordt ingevuld. Ik bespeur dan toch bij de staatssecretaris dat er ook nog niet een bepaalde richting kan worden gegeven aan welk domein we zouden moeten denken. Kan de staatssecretaris ons toch even iets meer meenemen in de denkrichting van het kabinet, of is het volgend jaar gewoon echt out in the open en open voor debat?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Natuurlijk is het open voor debat, ook omdat het altijd om een enorme belangenafweging gaat die achter die fiscale regelingen wegkomt. Voor vanavond zou ik zeggen: het zorgt er ook voor dat we met elkaar een koopkrachtpakket kunnen neerleggen waarmee we de hele tabelcorrectiefactor kunnen wegstrepen. Daar is het dus ook gewoon behulpzaam voor. We kunnen vanavond en bij de stemmingen van donderdag met elkaar een stap maken die er ook gewoon voor zorgt dat mensen komend jaar meer geld in hun portemonnee overhouden. Dat is goed nieuws. Dan hebben wij onszelf huiswerk op die fiscale regelingen gegeven. Dat huiswerk en die ambitie hadden we toch al. We hebben er dan alleen een stok achter de deur bijgezet.

De heer **Hoogeveen** (JA21):
Dat begrijp ik. Ik begrijp ook dat we daarmee nu de koopkracht repareren vanuit de vrijheidsbijdrage. Op zich steunen wij als JA21 die beweging, maar dan moet je wel weten hoe je die ongeveer gaat invullen. Als ik de staatssecretaris nu zo hoor, wordt het gegeven als huiswerk. Het zou echter niet voor het eerst zijn dat het minderheidskabinet het huiswerk niet op tijd af heeft of het helemaal niet af heeft. Wat gebeurt er dan? Gaan we dan uiteindelijk de koopkrachtreparatie die we nu zien doorschuiven naar volgend jaar?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Ik wil eerlijk gezegd niet in die "wat als" treden, omdat ik gewoon optimistisch ben. Kijk naar die hele grote lijst met fiscale regelingen, en ook naar het advies wat daarover is gegeven door onder andere de Rekenkamer. Kijk naar hoeveel geld wij laten liggen dat vastzit in regelingen die niet effectief zijn. Dan moet het met deze stok achter de deur ons gezamenlijk toch lukken om een selectie uit die lijst te maken? Laten we die handschoen ook gezamenlijk oppakken.

De **voorzitter**:
Afrondend.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

De heer **Hoogeveen** (JA21):
Oké, er is dus eigenlijk geen backstop. Als we er niet uitkomen, hebben we gewoon een post van 290 miljoen die openstaat. Misschien kan ik een voorzet geven: als we die fiscale regelingen niet vinden, halen we het op aan de uitgavenkant en gaan we saneren of bezuinigen op een post.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Laten we gewoon beginnen bij het huiswerk dat het kabinet hiermee ook zichzelf geeft. We gaan op zoek in die tabel met de fiscale regelingen naar draagvlak om daar verder in op te schonen en om — daarbij ben ik het eens met het CDA — misschien ook nog wel te kijken of daar kansen in zitten. Laten we daar nou eens even beginnen met het huiswerk.

De heer **Stoffer** (SGP):
Ik zat vanavond eens te tellen. Dit is de negende keer dat ik het Belastingplan mag doen. Het is daarvoor ook vele jaren behandeld door anderen. Dan zie je dat in de politiek af en toe de bal een jaar vooruitschoppen gewoon ook een oplossing is. Dat doen we in dit geval. Ik vind dat op zich helemaal niet verkeerd, want over een jaar ziet de wereld er anders uit. In het verleden hebben we dit ook weleens toegepast. Toen kwamen we er uiteindelijk ook niet uit. Toen is er bijvoorbeeld gekozen voor een tariefsverhoging in box 1. Is dit ook een optie waar het kabinet eventueel aan denkt als we kijken naar volgend jaar? Of is die richting wat het kabinet betreft — ik snap dat de Kamer erover gaat — totaal niet aan de orde?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Ik denk dat ik dan ongeveer hetzelfde antwoord ga geven als net. Het is geen goed Nederlands woord, maar laten we het niet jinxen met elkaar door hier vanavond al te zeggen: als het niet lukt, is dit mogelijk, is dat mogelijk, is zus mogelijk of is zo mogelijk. We weten dat wij het onszelf bij die fiscale regelingen ook echt even moeten gunnen dat er een stok achter de deur zit, zodat we ook gaan springen. Het is in het verleden vaker gedaan. Er zijn ook echt wel vaker selecties geweest in de fiscale regelingen van ordegrootte dit bedrag, dus dit moet ons samen gewoon gaan lukken.

De heer **Stoffer** (SGP):
Helder. Ik had ook al een beetje verwacht dat het deze richting opging, maar dan hebben we het maar gemarkeerd. Stel nu dat dit allemaal zo doorgaat en het Belastingplan wordt aangenomen. Hoe ziet de staatssecretaris het traject voor zich om daar volgend jaar uit te komen? Dat is natuurlijk wel anders met een minderheidskabinet en een Kamer die er uiteindelijk ook wel een stempel op moet drukken. Zou hij daar iets over kunnen zeggen?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Dat vind ik een mooie interruptie. Ik denk dat daar twee dingen voor van belang zijn. Eén. Ik weet dat een aantal van de fracties in uw Kamer zelf ideeën en energie heeft om daar draagvlak voor te organiseren. Dan wijs ik onder andere op de fractie van Volt. Aan de andere kant is het mijn verantwoordelijkheid om dan de komende tijd weer met u in gesprek te gaan, ook buiten de formele vergaderingen om, om te kijken hoe wij pakketjes kunnen maken die op voldoende draagvlak kunnen rekenen.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

De heer **Stultiens** (PRO):
We hebben het er al vaker over gehad, maar als je deze envelop wil invullen, is de makkelijkste stap natuurlijk gewoon een motie uitvoeren die aangenomen is: het niet-verruimen van de hypotheekrenteaftrek. Is dat niet een goede optie om deze envelop voor een groot deel in te vullen?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Daar hebben we het vaker over gehad. Het is een politieke afspraak dat we de fiscale behandeling van de eigen woning ongemoeid laten. Dat is één. Twee. Over de koppeling die er tussen het tarief in de eerste en de tweede schijf is en álle aftrekposten, want het gaat dan over meer aftrekposten, zijn ook amendementen ingediend, die straks in het koopkrachtpakket wijzigingen gaan doorvoeren. Via die lijn denk ik dat we toch een heel eind moeten komen met die motie en dan blijft de taakstelling op de fiscale regelingen in ieder geval staan.

De heer **Stultiens** (PRO):
Dan sluit ik me toch bij de heer Stoffer aan, want ik heb ook slechte ervaringen met de afgelopen jaren. Toen zijn er vaak deze enveloppes gecreëerd en ze werden zelden helemaal ingevuld. Is het niet beter om vandaag af te spreken: het gaat uiteindelijk niet weer in box 1 belanden, weer bij belasting op werk, weer bij het lage tarief. Want dat is wat er de vorige keer wel gebeurd is. Zou het niet goed zijn om als stok achter de deur, of eigenlijk als stok achter de stok achter de deur, te zeggen: niet bij werkende mensen, box 1?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Voorlopig heb ik voldoende aan één stok achter de deur.

De **voorzitter**:
Tot slot.

De heer **Stultiens** (PRO):
Tot slot. Ik houd mijn hart vast, omdat elke keer blijkt dat, als het niet lukt in de politiek, er altijd weer wordt gekeken naar werkende mensen of gepensioneerden in box 1 en zelden naar constructies in de winstbelasting of bij vermogen. Ik hoop dus dat deze keer de envelop wel lukt, maar laten we alsjeblieft zorgen dat we niet, als het weer mislukt, weer bij box 1 aankloppen, want die hebben nu al meer dan genoeg belastingverhogingen voor hun kiezen met dit Belastingplan.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Dat heb ik goed gehoord.

Mevrouw **Van Brenk** (50PLUS):
Ik weet niet of ik bij de staatssecretaris of bij de minister moet zijn, maar ik ben eigenlijk benieuwd of het duo Bontenbal-Paternotte ons nog wat gaat verrassen bij hoe het plan er tot nu toe uitziet. Wij waren tevreden, zeg ik maar even, maar het kan zomaar zijn dat we niet meer tevreden worden. Is er dus mooi nieuws te vermelden?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Ik ben noch de heer Bontenbal noch de heer Paternotte en al helemaal niet hun woordvoerder, dus ik zou het eerlijk gezegd niet weten.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

Mevrouw **Van Brenk** (50PLUS):
Dan ga ik ervan uit dat het Belastingplan blijft zoals het Belastingplan tot nu toe is en dat we daar dus geen verrassingen voor hebben. Mooi.

De **voorzitter**:
U vervolgt.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Voorzitter. Ik was bij de heer Stoffer aangekomen, die een vraag had gesteld over eenverdieners en de algemene heffingskorting. Ik denk dat we daar in het commissiedebat, het WGO, ook al veel over gewisseld hebben. U heeft in de brief van het kabinet ook gezien dat wij openstaan voor suggesties die naar die problematiek kijken.

Dat brengt mij bij de vraag van de heer Hoogeveen waarom de vrijheidsbijdrage in 2028 en verder al in moet gaan volgens dit Belastingplan. Daar hebben we het in het WGO eigenlijk ook al over gehad met elkaar. Het is een goed gebruik dat het eerste belastingplan van een nieuwe coalitie eigenlijk alle maatregelen uit het coalitieakkoord over de gehele looptijd bevat. Dat is de achtergrond daarvan.

Dan ga ik naar de pseudo-eindheffing voor fossiele personenauto's. De SGP vroeg hoe de staatssecretaris aankijkt tegen het voorstel dat een auto meer dan veertien dagen ter beschikking wordt gesteld. Ik stel het sowieso op prijs dat de heer Stoffer op dit dossier veel met het kabinet meedenkt. Hij heeft ook aangekondigd met amendementen te willen komen. Die zien we tegemoet. Ik kan er inhoudelijk nog niet zo heel veel op zeggen, want het hangt natuurlijk af van de amendementen, van de aard daarvan en van wat de heer Stoffer daar zelf over gaat zeggen. Maar in beginsel geldt dat als hierover meegedacht moet worden, ik dat zal bekijken met een open blik.

Hetzelfde kan ik zeggen over het geleidelijke afbouwpad van de youngtimerregeling. Overigens heb ik begrepen dat het een goede traditie van uw Kamer is dat we bij elk belastingplan weer even de youngtimerregeling bij de kop nemen. Zo ook dit jaar. De vraag is of je die niet elk jaar met een jaar zou willen verlengen. Ik kan me goed voorstellen dat er vanuit het perspectief van de belastingplichtige echt iets voor te zeggen is om dat zo te doen. Ook wat dit betreft wacht ik even het precieze voorstel van de SGP af.

De heer **Stoffer** (SGP):
Even terugkomend op het amendement dat is aangekondigd. Dat hebben we vanmiddag om 13.00 uur ingediend. Ik hoop dat het uw kant opgekomen is. Daarvan uitgaande: zou de staatssecretaris in tweede termijn wellicht een appreciatie kunnen geven? Dan kunnen we bekijken hoe we ons daartoe gezamenlijk verhouden.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Daar ben ik zonder meer toe bereid in de tweede termijn.

Daarmee heb ik denk ik de vragen over de youngtimerregeling beantwoord. Ik kan me voorstellen dat daar een vergelijkbare interruptie op gepleegd zou kunnen worden, en dan zou ik ongeveer hetzelfde antwoord geven.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

Voorzitter. Dan de kleinebrouwersregeling, ook een vraag van de SGP. De vraag was of we die serieus hebben gewogen als kabinet. Uiteraard hebben we die serieus gewogen. Als ik daarover spreek, vind ik altijd oprecht dat ik moet beginnen met dat ik snap dat het op zo'n moment rauw op het dak kan komen vallen bij kleine brouwers die een fiscale regeling hebben en die verliezen. Ik snap dat ze dat zo kunnen ervaren en dat ze er ook van balen. We hebben wel echt gewogen of het nou een effectieve regeling is. U kent het onderzoek ernaar. Wij denken dat de daadwerkelijke impact per biertje qua omvang van het bedrag dermate mee dat wij denken dat het geen ander consumentengedrag met zich mee zal brengen.

Dan ga ik naar de vrijstelling voor de branche-eigen producten. Dat was een vraag van mevrouw Van Dijk en de heer Stoffer. Dat is natuurlijk eigenlijk geboren in deze Kamer, zou ik bijna willen zeggen, want er is een motie ingediend in uw Kamer bij het energiepakket dat we als gevolg van de Irancrisis hebben vormgegeven waarin — even kijken — D66, VVD, PVV, CDA, JA21, Forum voor Democratie, BBB, ChristenUnie, DENK, SGP, 50PLUS en de fractie-Keijzer gezegd hebben: doe het nou uit die werkkostenregeling. Ik waardeer zeer dat een aantal van u ook in het WGO hebben gezegd dat er achteraf gezien toch weer wat kritiek op komt. Dat snap ik ook, maar het lastige is dat als je dat vervolgens uit de vrije ruimte zou willen pakken, je dan eigenlijk een soort schuif krijgt waarbij bedrijven die niet zo'n regeling voor branche-eigen producten hebben, met een verdere inperking van de vrije ruimte dan gaan bijdragen aan het weer terugdraaien van deze maatregel. Dan kan ik me zomaar voorstellen dat u weer enkele mensen op uw dak krijgt. Maar dat laat ik aan de weging van uw Kamer, voorzitter. Vanwege deze reden is het kabinet niet voornemens om het zo te doen.

Dan een aantal vragen over de vliegbelasting. De heer Hoogeveen vroeg: waarom nou alleen het hoge tarief verlagen? Dat heeft ook echt te maken met het feit dat we vonden dat die met name erg uit de pas liep en dat we met deze belasting natuurlijk ook allerlei externe kosten willen internaliseren die met vliegen gepaard gaan. De vervolgvraag die u daarbij had was hoe het zit met het Herstel- en Veerkrachtplan en waar Nederland zich nou aan gecommitteerd heeft. We hebben ons gecommitteerd aan een vliegbelasting van €7,95 per passagier — het is zelfs met één decimaal meer, maar daar ga u niet mee vermoeien — verhogen naar €23,84 per passagier. Dat is de afspraak als onderdeel van het Herstel- en Veerkrachtplan en daarmee de bodem in het tarief.

Voorzitter. Dan gaan we iets meer de techniek is, naar de forfaitaire correctie ten aanzien van het ingeprijsde valutaresultaat. Ik weet dat dit ook een lievelingsonderwerp van onze voorzitter zelf is.

De **voorzitter**:
Ik vroeg me al af waar ie bleef.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Ik snap het helemaal, voorzitter. Daar gaan we.

De vraag van mevrouw Van Dijk is: kan het nou met een forfaitaire correctie? Daar ben ik eigenlijk geen voorstander van, om een aantal redenen. Wij verwachten dat het niet leidt tot administratieve lastenverlichting, want om tot die forfaitaire correctie te komen, moet je nog steeds het ingeprijsde valutaresultaat berekenen. Dat heb ik eigenlijk in alle gevallen nodig. Voor een evenwichtige uitwerking van het forfait is ook nog een soort

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

tegenbewijsregeling nodig om mensen die aan de andere kant van het forfait zitten weer tegemoet te komen. Dat levert allemaal extra werk op. Dan is met de invoering van die benaderingsmethodiek die erachter zit de liquiditeitsverliesrekening die daar weer achter zit ook nog eens behoorlijk wat complexer gemaakt. Kortom, wij denken eigenlijk dat hiermee, hoewel ik snap dat iedereen op zoek is naar hoe we het leven hier een beetje makkelijker kunnen maken, het leven voor bedrijven die hier gebruik van maken uiteindelijk niet makkelijker wordt.

Dan ga ik naar een vraag over box 3, maar daar hebben we gisteren eigenlijk vrij lang met elkaar over gedebatteerd. Ik weet dat de heer Hoogeveen de vraag die ik hier heb liggen ook daar gesteld heeft en daar beantwoord heeft gekregen van ondergetekende.

Ik ga naar de start-ups en de scale-ups. Mevrouw Van Dijk van het CDA vroeg of we nou iets kunnen doen aan de mogelijkheid om de waardering van niet-beursgenoteerde aandelen extern te laten uitvoeren. Daar hebben we heel serieus naar gekeken, maar ons beeld is dat de onzekerheid bij de waardering eigenlijk niet zozeer gaat over de te hanteren methode, maar heel erg over de input van de gegevens. Het is eigenlijk van ondergeschikt belang wie die waardering uitvoert. We hebben ook gekeken naar de Amerikaanse 409A-route, waaraan overigens ook wat bezwaren zitten. Wij wegen dat toch net als: pak je nou echt het probleem aan? Maar goed, ik weet dat de fractie van het CDA vaker naar dit thema vraagt. Ik wil u dus toezeggen dat we nog eens even met een externe blik naar dit vraagstuk gaan kijken. Dan ga ik u voor de zomer een brief toezenden waarin we bekijken of we voor de niet-beursgenoteerde aandelen tot een betere waardering kunnen komen via externe partijen. Dan gaan we daar even wat onderzoek naar doen, met ook een aantal van die externe partijen. Ik zeg u een brief voor de zomer toe.

Dan ga ik naar de VVD, die vroeg om een reactie op de mogelijkheid om een subjectieve toets voor een innovatief, schaalbaar en herhaalbaar bedrijfsmodel achterwege te laten en dan te kijken of een durfkapitaalinvestering sec eigenlijk al voldoende is om te constateren dat we het over een innovatief bedrijf hebben. Het kabinet heeft het beeld dat een durfkapitaalinvestering sec niet garandeert dat aan de voorwaarden van innovativiteit, schaalbaarheid en herhaalbaarheid is voldaan. Wel kunnen we aan de RVO vragen om durfkapitaalinvestering nadrukkelijk in de beoordeling mee te wegen. Dat doen ze nu al, maar we kunnen ze vragen om er nog wat zwaarder naar te kijken. Maar het gaat ons net iets te ver dat je bij elke durfkapitalist en bij elke investering van durfkapitalisten meteen een innovatief bedrijf te pakken hebt.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):
Het is natuurlijk een nieuwe regeling, dus we gaan kijken hoe dit loopt en of het afwegingskader dat de RVO gaat hanteren inderdaad gaat werken. Ik neem aan dat de staatssecretaris dit ook gaat monitoren en dat hij benieuwd is naar de resultaten ervan. Zou hij dan inzichtelijk kunnen maken in hoeverre dit wel altijd een match is? Met andere woorden, we moeten kunnen zeggen dat het bijvoorbeeld in 90% van de gevallen overeenkomt en in 10% van de gevallen niet. Ik ben dus een beetje op zoek naar hoe we het later weer makkelijker kunnen maken.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Dat vind ik eigenlijk best een interessante suggestie. "90% en 10%" brengt ook wat herinneringen terug aan het debat van gisteren. Maar ik vind het een goed idee. Laten

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

we als deze regeling draait, op basis van een soort casestudies kijken wie er binnen de regeling valt en wie er buiten de regeling valt en ook kijken of we met name de partijen die buiten de regeling vallen maar wel een durfinvesteerder achter zich hebben, achteraf gezien wel in de regeling hadden willen hebben. Ik zeg u dus toe dat we dat gaan doen, maar ik zal in tweede termijn nog even preciseren wanneer we dat onderzoek gedaan en uitgevoerd kunnen hebben.

Dan ben ik bij de vraag of de wet over de fiscale stimulering in de eerste helft van 2028 kan worden toegezonden, een vraag van de heer Stoffer. Ik deel de wens van de heer Stoffer om snel inzicht te krijgen in de knelpunten die samengaan met de Wet fiscale stimulering start-ups en scale-ups. We hebben het gehad over een invoeringstoets. Die heb ik ook toegezegd. Ik moet eerlijk zeggen dat die invoeringstoets, want daar vroeg u naar … Een jaar is wel een beetje aan de krappe kant, want je moet die regeling wel een tijdje laten draaien. Ik zeg u dus graag toe dat ik u in het voorjaar in ieder geval een brief stuur waarin we u kunnen vertellen wat het concrete tijdspad wordt. Dan kan ik u meteen wat meer meenemen in wat we in ieder geval in het eerste kwartaal hebben gezien aan de kant van aanvragen. Daar kun je dan nog weinig kwalitatiefs over zeggen.

Voorzitter. Ik ga naar de vraag van de heer Stoffer, die een mooie hartenkreet was, of het kabinet de wens deelt om de lasten voor ondernemers te verlagen in plaats van te verhogen. Dat is in beginsel altijd een mooie hartenkreet. Ik weet ook dat veel ondernemers het eens zijn met die stelling. Als we het ook nog een beetje gericht kunnen doen, namelijk door het nog een beetje extra te doen bij bedrijven die veel toegevoegde waarde hebben voor onze economie, is het extra mooi.

Dan de vraag over de fiscale investeringsreserve landbouw, ook van de heer Stoffer. Ik denk dat de SGP en ik het gewoon eens zijn over wat we met deze regeling kunnen doen. Je kunt er allerlei innovatieve maatregelen, bijvoorbeeld rondom stallen en rondom dier en klimaat, mee mogelijk maken en er ook voor zorgen dat je er goed in kunt investeren. Het is om allerlei redenen verstandig om te doen, ook gegeven andere debatten die we met elkaar voeren. Maar we moeten echt wel even heel zorgvuldig kijken hoe het dan gaat werken met zo'n reserve, hoe de regeling werkt en hoe de terugwerkende kracht werkt die u wenst met de regeling. Ik hoop op uw begrip dat wij hier ook gewoon technisch werk te doen hebben om dit goed te laten werken. Ik hoop dus dat u aan mijn woorden hoort dat ik graag wil en dat we het op doelstellingen helemaal met elkaar eens zijn, maar de techniek zorgt ervoor dat we ook echt even moeten kijken hoe dit precies gaat werken.

Voorzitter. Dan kom ik tot besluit bij een vraag, ook van de heer Stoffer, over de autobelasting en de grondige herziening, ook het huiswerk van deze staatssecretaris, uit het coalitieakkoord. Ja, daarbij moeten we vaart maken. Daar vroeg de heer Stoffer naar. Dat ben ik zeer met hem eens. Ik werk samen met de bewindspersonen van IenW om te bepalen hoe we een stabiel en toekomstbestendig stelsel van die autobelastingen kunnen maken. Daar moeten we allerlei nieuwe balansvragen bij beantwoorden, zoals de balans tussen het aantrekkelijk houden van elektrisch rijden om onafhankelijk te worden van die fossiele brandstoffen, en het punt dat wij met elkaar ook stabiele overheidsfinanciën willen en de betaalbaarheid voor onze inwoners en automobilisten op peil willen houden. In die driehoek moeten wij dus een positie innemen. Daar gaan we ook nog over in gesprek met het maatschappelijk middenveld. Dat is het zogeheten

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

Formule E-team. Ik verwacht u eigenlijk nog eind dit jaar te kunnen informeren over de inzet van het kabinet op dit thema.

Voorzitter. Dat waren de aan mij gestelde vragen over het Belastingplan. Ik eindig met waar ik begon, namelijk de hartenkreet vanuit mij naar u: laten we dat poldermodel, waar we met elkaar zo goed in zijn, de komende tijd echt ter hand nemen.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Dan kijk ik of u nog een reactie had op het amendement van mevrouw Keijzer, zoals verzocht. Dat kan eventueel ook nog na de termijn van de minister, als u tijd nodig heeft.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Dank voor de herinnering, voorzitter. Zoals ik hem heb geïnterpreteerd, is de vraag of het met een amendement kan of dat het met een motie moet. Het moet met een motie in dezen.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Het woord is aan de minister, maar eerst nog even mevrouw Keijzer voor een vraag aan de staatssecretaris. Gaat uw gang, mevrouw Keijzer.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Dank voor de reactie op dit amendement, maar ik heb er ook nog eentje ingediend op het Belastingplan ten aanzien van de kostenverrekening in box 3. Dat zit een beetje tussen de twee bewindspersonen in. Er zou in de schorsing even gekeken worden welke mate van genialiteit er rondom dat amendement hangt.

De **voorzitter**:
Staatssecretaris, kan dat in eerste termijn?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Op de vraag of je dit moet doen voor dat jaar 2029 kan ik in ieder geval wel ingaan. Dan hou ik de techniek van het amendement nog even voor de tweede termijn. Ik heb ook gisteren in het WGO gezegd dat de route die we nu kiezen van ons allemaal focus vraagt. De novelle voor 2029 laten we namelijk zoals die nu is. Het daaraan toevoegen van allerlei dingen — daar zijn op zich goede redenen voor en die wil ik niet ter discussie stellen — zorgt ervoor dat juist dat tijdspad, om via 2029 versneld naar vermogenswinst te gaan, onder druk komt te staan. Vanuit die strategie, het maken van tempo, heb ik ook gister in antwoord op vergelijkbare vragen over dit thema gezegd dat het even niet anders is en dat dit nou eenmaal de route is die voorligt.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Daar ziet het amendement niet op. Het amendement ziet erop dat er volgend jaar forfaitaire kostenaftrek is. Juist omdat het werkelijk rendement is uitgesteld, hou je nu het oude systeem, waardoor er veel te veel belasting betaald wordt door vastgoedbeheerders en -investeerders, kort gezegd mensen die huurwoningen verhuren. Door dat amendement van mij wordt het mogelijk om forfaitair, dus gewoon geautomatiseerd, een standaardpercentage af te trekken, waardoor het voor verhuurders aantrekkelijk blijft om vastgoed te verhuren. Dus dank voor het antwoord,

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

maar dat ziet volgens mij niet op mijn amendement, want dat ziet juist op het in het systeem, forfaitair, mogelijk maken van kostenaftrek.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Toch hangt het met elkaar samen, omdat we, op het moment dat je de huidige tegenbewijsregeling op zo'n manier wil aanpassen dat die forfaitaire aftrek mogelijk is, die capaciteit echt nodig hebben om die novelle per 2029 te laten werken.

De **voorzitter**:
Tot slot.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Dan kies je er dus voor om in 2027 en 2028 niks te doen. Daarom zou ik toch nog willen vragen of u — ik moet zeggen "de staatssecretaris", geachte voorzitter — er toch nog …

De **voorzitter**:
Heel goed.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
… een keer naar wil kijken, omdat juist mijn bedoeling is dat er in het systeem een forfaitair percentage wordt afgetrokken, zodat je hier een beweging maakt. Dat vergt dus geen dossieronderzoek anders dan wat de Belastingdienst altijd al doet. Ik hoor ook om mij heen niet anders dan mensen die op geen enkele manier meer een betaalbare huurwoning kunnen krijgen omdat die huurwoningen achter elkaar door vastgoedinvesteerders en -beheerders verkocht worden. Dit zou ongelofelijk kunnen helpen en is prima uit te voeren binnen het systeem.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Laat ik dan het beroep dat mevrouw Keijzer op mij doet om er opnieuw scherp naar te kijken ter harte nemen. Nogmaals, ik kom er in de tweede termijn op terug, maar dit is wel de kern van mijn antwoord, ook in relatie tot het debat dat wij gisteren gevoerd hebben.

De heer **Jimmy Dijk** (SP):
Kan de staatssecretaris zeggen hoe een aftrekpost voor specifieke zorgkosten beter wordt als je de tandheelkundige hulp, de vaccins, de gehoorapparaten, de steunzolen, de beugels, de pacemakers, de protheses, de kronen en de bruggen eruit haalt?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Het debat dat wij gehad hebben over de aftrek van specifieke zorgkosten, over de regeling die wij daarvoor hebben, ging erover dat er een groep chronisch zieken is en dat een aantal van de chronisch zieken in die groep afhankelijk is van die regeling. Je moet die regeling dus zo veel mogelijk richten op het gebruik door deze groep. Samen met de collega's van VWS hebben we gekeken welke aftrekposten die er nu in zitten, in mindere mate of soms zelfs helemaal niet per se gebruikt worden door mensen die chronisch ziek zijn. Door de regeling meer te richten en daarvoor de envelop in te zetten die in het coalitieakkoord staat, kun je deze regeling beter aan laten sluiten bij chronisch zieken.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

De heer **Jimmy Dijk** (SP):
Door dit soort posten eruit te halen sluit het dus niet aan, want dan kunnen mensen het niet meer aftrekken. Dat is dus echt een logica van niks.

Dan vraag twee. Er is ook in de nieuwe regeling geen enkel antwoord gekomen op het volgende. Als je minder ziektekosten kan aftrekken, wordt je verzamelinkomen hoger en krijg je minder huur- en zorgtoeslag. Heeft de staatssecretaris daar een oplossing voor?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Voor de groep chronisch zieken die er door het afschaffen van de regeling geen gebruik meer van kunnen maken, maar die er wel gebruik van kunnen maken doordat de regeling gerichter en eerlijker wordt gemaakt, geldt natuurlijk dat neveneffect bij de toeslagen niet. Ik besef dat er natuurlijk ook een andere groep is die gebruikmaakt van deze regeling, maar we hebben ook geconcludeerd dat die groep deze regeling weliswaar gebruikt, maar die sec niet nodig heeft. Het is altijd hard om dat te moeten zeggen — dat besef ik — maar dat is ook mijn verantwoordelijkheid. Het richten van deze regeling zorgt er dus juist voor dat het voor chronisch zieken een bruikbare regeling blijft.

De **voorzitter**:
Afrondend.

De heer **Jimmy Dijk** (SP):
Het fascinerende is dat ik nu vanaf een uur of vijf in een supertechnisch debat zit over allerlei belastingen, en dat het niet de realiteit raakt. Patiëntenorganisaties zeggen: doe dit niet; het raakt een hele grote groep, een groep van 900.000 mensen. Dat is niet een kleine groep chronisch zieken en gehandicapten. Die hebben nu al hele slechte regelingen. In de ene gemeente krijgen ze een paar honderd euro, soms zelfs €60. In een andere gemeente krijg je maximaal €400 omdat je toevallig een goede, sociale gemeente hebt. En dan komt deze coalitie eroverheen met nog een keer honderden miljoenen aan bezuinigingen, en die verkoopt het als een regeling die "beter gericht" is. Dit soort technische modellenwerkelijkheden, zeg ik richting mevrouw Keijzer, is dus precies waarom mensen het vertrouwen in de politiek kwijtraken en waarom mensen aan het afhaken zijn. Dit klinkt namelijk allemaal ontzettend aannemelijk en heel redelijk, maar wat erachter zit — ik somde het net op — is dat mensen zo meteen, als ze die kosten hoger maken, gewoon niet meer naar de tandarts kunnen en geen vaccins, geen gehoorapparaten, geen steunzolen, geen beugels, geen pacemakers, geen protheses, geen kronen en geen bruggen meer kunnen krijgen. Die lopen zo meteen met gaten in hun mond rond.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Kijk, er is ook een redenatie achter hetgeen we als kabinet hebben voorgesteld. Dat is bijvoorbeeld dat als zaken op een andere manier te financieren of te verzekeren zijn, je de kosten die je daarvoor maakt, niet per se van de belastingen af hoeft te trekken. Ik snap dus dat de heer Dijk hier met een opsomming komt en zegt dat de mensen daar geen toegang meer toe gaan hebben. Er zijn in dit land gelukkig heel veel andere regelingen en verzekeringen waardoor mensen wel toegang tot dat soort zaken hebben. Ik moet zeggen: ere wie ere toekomt, want hier hebben de ChristenUnie en 50PLUS echt zeer hard voor gevochten. Dat waren ook gewoon stevige gesprekken. Het idee van het kabinet was namelijk: schrap die hele regeling. Toen hebben we gezegd: nou,

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

laten we kijken wat er dan wél kan vanuit die 350 miljoen die er in het coalitieakkoord voor beschikbaar is. Dan krijg je een regeling die je eerlijker kunt maken en gerichter kunt inzetten, zodat chronisch zieken er gebruik van kunnen blijven maken, met ook nog eens de ambitie dat beide collega's van VWS uiteindelijk met een vervangende regeling komen die nog meer op maat is gesneden voor die chronisch zieken.

De heer **Stultiens** (PRO):
We hebben het er de afgelopen weken inderdaad veel over gehad. We vroegen een aantal weken geleden aan de staatssecretaris: is hij bereid om in contact te gaan met de groep die hierdoor wordt geraakt? Dat zijn met name chronisch zieken en mensen met een beperking. Dat heeft hij volgens mij ook gedaan. Ik ben benieuwd of deze groep nou is gerustgesteld door wat er voorligt. Het is namelijk gewijzigd — dat erken ik — maar ik zie nog steeds wel de kanttekening. Zijn de mensen om wie het gaat hiermee nu gerustgesteld?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Ja, ik heb contact gehad met onder andere Ieder(in). Dat zei ik net al even dwars door de heer Stultiens heen; dat was niet beleefd van mij. Daar heb ik overigens nog steeds goed contact mee. Ik vind dat ook een fijne organisatie. Ik heb de gesprekken daarmee als zeer redelijk ervaren. Ik weet ook dat de collega's van VWS daar gesprekken mee hebben. Zij zien ook de complexiteit van het gesprek dat we nu hebben over het Belastingplan. Zij komen natuurlijk liever tot een nog gerichtere regeling, maar zij zien ook dat dit de ambitie is die het kabinet voor over twee jaar heeft, onder regie van de collega's van VWS, en dat er voor nu iets mogelijk is wat het in ieder geval eerlijker en gerichter maakt.

De heer **Stultiens** (PRO):
Tot slot. Kan hij dan toezeggen dat hij met deze groepen in gesprek blijft, ook als er een nieuwe regeling komt? Ik zie dezelfde kanttekeningen als de heer Dijk, maar ik vind het nog belangrijker dat de mensen om wie het gaat, denken: hé, nu is het probleem opgelost. Kan hij dus toezeggen dat hij met deze mensen in gesprek blijft?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Dat zeg ik u toe. Ik ben zeer begaan met deze groep, dus dat doe ik met liefde.

De **voorzitter**:
Eerst mevrouw Teunissen en dan is het woord aan de minister.

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
Het is nog niet over het klimaat gegaan, terwijl er wel een aantal fossiele subsidies in het Belastingplan staan. Denk aan het terugdraaien van de verhoging van de vliegbelasting en het verlengen van de accijnsverlaging. Mijn vraag aan de staatssecretaris is: heeft hij er op de een of andere manier rekening mee gehouden dat het kabinet, het hele kabinet, zich heeft gecommitteerd aan de klimaatdoelen en dat er dus ook wel iets tegenover moet staan als er nieuwe fossiele subsidies bij komen?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Het kabinet heeft gezegd: we komen in het voorjaar met een additioneel klimaatpakket. Dat hebben we ook in een eerder debat met elkaar gewisseld. Dat pakket zal, onder regie van de collega van KGG, een heel scala aan maatregelen omvatten om te kijken

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

wat we met elkaar te doen hebben om ook weer te voldoen aan wat we voor het klimaat te doen hebben. Dat wordt de landingsplaats, om een verschrikkelijke Haagse term te gebruiken, voor deze discussie. Tegelijkertijd is een aantal van de maatregelen die we bijvoorbeeld rondom het energiecrisispakket naar aanleiding van de Irancrisis hebben genomen, nu gecodificeerd in dit Belastingplanpakket. In die zin zitten er dus — ik snap helemaal waar de vragen van de Partij voor de Dieren vandaan komen — wel degelijk maatregelen in het Belastingplan die bijdragen aan de klimaatdoelstellingen. Denk aan de pseudo-eindheffing. In het voorjaar komt er echt een veel groter pakket vanuit het kabinet.

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
Maar je zou verwachten dat als er wel degelijk wordt gekozen voor additionele fossiele subsidies — dat zijn het feitelijk — je daar ook iets tegenover stelt in het Belastingplan waarin dat wordt geregeld. Ik vraag de staatssecretaris dus: kijk alstublieft ook welwillend naar de voorstellen van de Partij voor de Dieren. Er komen nog drie amendementen aan. We hebben er in totaal elf om dit Belastingplan groen te maken. Het kan natuurlijk niet zo zijn dat we wachten tot de Voorjaarsnota, terwijl het Belastingplan nu voorligt. Ik hoop dus op die welwillendheid.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Ik zal in de tweede termijn samen met de minister uiteraard elk amendement van uw Kamer zeer serieus beoordelen en appreciëren. Hiervoor geldt toch ook gewoon weer dat je in de politiek soms dingen stap voor stap moet doen. Het hele debat over wat we nou met elkaar te doen hebben rondom de klimaatopgave, waarover de meningen in deze Kamer natuurlijk ook zullen verschillen, komt dus aan de hand van een voorstel in het voorjaar.

De **voorzitter**:
Tot slot.

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
Ik wil dan wel concluderen dat dit keer op keer gebeurt. Kabinet op kabinet wordt elke keer gezegd: er komt nog een plan aan voor het klimaat. Dit is geloof ik het derde Belastingplan dat ik nu behandel. Elke keer wordt er gezegd dat we later gaan kijken naar die maatregelen, terwijl het kabinet nu minder dan 5% kans heeft om de klimaatdoelen te halen. Ik concludeer dus wel dat als er nu niks wordt geregeld, dat dan een gemiste kans is. Dan moeten we naar de Voorjaarsnota kijken, maar dan komen er eigenlijk de facto fossiele subsidies bij. Dat kunnen we ons nu niet veroorloven. Ik hoop dat de staatssecretaris de klimaatdoelen echt serieus wil nemen, want het lijkt er niet op dat het kabinet echt die serieuze stappen wil zetten.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Ik kende collega Van Veldhoven al voordat ik aan dit mooie avontuur begon. Ik ken haar nu als collega. Ik kan u zeggen: zij jaagt de boel flink aan.

De **voorzitter**:
Ik dank de staatssecretaris voor zijn beantwoording in eerste termijn en geef het woord aan de minister voor zijn beantwoording in eerste termijn. U heeft het woord.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

Minister **Heinen**:
Dank u wel, voorzitter. Vorige week waren de meeste vragen al beantwoord door de premier, en zojuist door de staatssecretaris. Er liggen nog drie vragen, die voornamelijk op mijn beleidsterrein liggen. Die wil ik bij dezen beantwoorden.

In de eerste plaats een vraag van de heer Vermeer. Hij vroeg naar het naar voren halen van geld en verwees naar de nota van wijziging inzake bedragen voor Oekraïne, en storten bij de Wereldbank. Hij vroeg of het mogelijk is om meer middelen naar voren te halen. Wij hebben het volgende gedaan om het saldo te ontlasten in 2027. Gegeven het feit dat dit tegen de 3% zit en onder druk staat gezien de ambities die we in het parlement natuurlijk met elkaar uitwisselen, hebben we een aantal bedragen naar voren moeten halen, naar 2026. Daarbij hebben we vooral gekeken naar wat ook nog is uit te geven. Bij de augustusbesluitvorming heb je nog een beetje tijd. We zitten nu in de novemberbesluitvorming, waardoor het uitgeven van geld in dit jaar nog zeer beperkt kan. Wel kun je een aantal stortingen die zijn voorzien in 2027 nu al doen. Een daarvan betreft de Oekraïnemiddelen. Daar heb ik ook met de minister van BHO over gesproken. Dit lijkt ons verstandig, gezien de druk en de agressie waar Oekraïne mee te maken heeft. Ik noem ook het continu aanvallen van de infrastructuur daar. Daarom hebben we middelen naar voren gehaald om hen van extra steun te kunnen voorzien. Ik haal ook een bijdrage aan de Wereldbank naar voren. Op die manier probeer ik het saldo in 2027 te ontlasten. Nogmaals, omdat dit onder druk staat en tegen de 3%-grens aan zit, wat ons voor een grotere uitdaging stelt als het gaat om de overheidsfinanciën.

De heer Hoogeveen vroeg hoe wij kijken naar de koopkrachtmaatregelen in het licht van hogere inflatieverwachtingen. Het is waar dat we belastingen kunnen verlichten in het kader van de augustusbesluitvorming, om de koopkracht te verbeteren. Tegelijkertijd is de inflatie eigenlijk de grootste koopkrachtkiller, om het populair te zeggen. Die holt de koopkracht uit en holt ook spaargeld uit. Vooral voor gepensioneerden is inflatie zeer nadelig. Het is dus belangrijk dat we financieel stabiel beleid voeren en ook monetair een niet te expansief beleid voeren, om de inflatie laag te houden.

Tegelijkertijd zijn er ontwikkelingen in het Midden-Oosten, die wederom een grote energieschok teweegbrengen, na de eerdere energieschok als gevolg van de Russische invasie in Oekraïne. Dat werkt door in de prijs en zo werkt het breder door in de economie. Dat zet de koopkracht onder druk. Voorlopig is de algehele ontwikkeling van de algehele inflatie, kijkend naar volgend jaar, nog steeds in lijn met de verwachtingen van de Macro Economische Verkenning, maar het is natuurlijk wel zorgelijk, als je ziet dat conflicten, zeker dat in het Midden-Oosten, langer aanhouden. Dan werkt ook zo'n aanbodschok verder door in je economie.

Dan een laatste vraag, van mevrouw Van Eijk. Mevrouw Van Eijk vroeg, meer in retorische zin, of ik kan bevestigen dat een stabiel fiscaal klimaat van groot belang is. Dat kan ik. Daarmee ben ik aan het einde gekomen van de beantwoording van de vragen die aan mij zijn gesteld.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Meneer Stultiens.

De heer **Stultiens** (PRO):
We zijn twee dagen voor de stemmingen over het Belastingplan. In het vorige debat,

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

over de novelle, had de minister het vaak over: kijk naar de steun in de Eerste Kamer. Dat is hem blijkbaar gelukt. Wat is het plan van het kabinet om steun voor het Belastingplan te krijgen in beide Kamers?

Minister **Heinen**:
Stap voor stap. Ik heb ook met de Eerste Kamer gesproken. Ook daar geven partijen aan: we weten nog niet wat er in de Eerste Kamer wordt voorgelegd, dus we vinden het lastig om op voorhand daarover een oordeel te kunnen uitspreken. Het overgrote deel van de inhoudelijke punten die zijn geuit, kunnen we inpassen. Dus als ik naar inhoud kijk, zie ik dat met vertrouwen tegemoet. Tegelijkertijd zie ik ook dat partijen een aantal immateriële zaken hebben genoemd, zoals het stikstofbeleid, migratie en medisch-ethische vraagstukken. Die kan ik niet verwerken in een tabel. Daar gaat het Belastingplan niet over. Daar is een ander type gesprek voor nodig. Ik concentreer me op het Belastingplan. Als ik kijk naar de inhoud, zie ik dat ik het overgrote deel van alle wensen heb kunnen inpassen. Er blijven natuurlijk altijd wensen over, maar dan kom je in de fase dat de wens van de een strijdig is met de wens van de ander. Dan moet je met elkaar zeggen: oké, dan leg ik het in het parlement. Ik heb er vertrouwen in dat het een meerderheid heeft in de Tweede Kamer. Dan gaat uw Kamer het plan nog amenderen. Dat leidt ook weer tot een aangepast plan. En dan moet het naar de Eerste Kamer. Ik ga ervan uit dat de gesprekken die worden gevoerd rond die amendementen ook gevoerd worden in het licht van het vinden van meerderheden in die Eerste Kamer.

De heer **Stultiens** (PRO):
Ik wil toch iets meer verduidelijking. Afgelopen vrijdag gaf de minister aan: "De steun in de Tweede Kamer lijkt rond" — hij doelde op de route via Markuszower — "en daarna zien we wel verder." De Eerste Kamer kan alleen niets meer wijzigen. Die kan niets amenderen. De komende 48 uur hebben we nog de kans om dingen te wijzigen, zodat het steun kan krijgen in de beide Kamers. Dan blijft de vraag of de minister vindt dat het zodanig moet worden gewijzigd dat je in beide Kamers straks steun hebt.

Minister **Heinen**:
Ik heb eerder al gezegd dat ik het liefst 's ochtends opsta in de wetenschap dat ik steun heb in de Tweede Kamer en de Eerste Kamer, en dat graag voor de komende vier jaar. Helaas is de werkelijkheid weerbarstiger en moet ik dus elke keer op zoek naar die meerderheden. We zitten midden in dat proces. Als het gaat om box 3 en het Belastingplan zijn we hier in de Tweede Kamer, waar ik mij op dit moment verantwoord, een heel eind op weg.

De **voorzitter**:
Tot slot.

De heer **Stultiens** (PRO):
Tot slot. Blijft dan het punt van afgelopen vrijdag van de minister staan dat de route Markuszower ook prima is? Die route is: steun in de Tweede Kamer en daarna zien we wel weer verder, stap voor stap. Dat zei hij afgelopen vrijdag. Is dat nog steeds zijn lijn?

Minister **Heinen**:
Nogmaals, we zoeken naar breed politiek draagvlak voor onze plannen. Daarbij heb ik van de heer Markuszower gehoord, ook vandaag nog, dat hij het Belastingplan zoals dat

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

is gepresenteerd aan het parlement kan steunen. Bij elke extra steun in het parlement prijs ik mij natuurlijk gelukkig.

De heer **Stoffer** (SGP):
Ik wil de minister van Financiën toch niet laten gaan zonder dat ik hem vanavond één vraag heb gesteld. Eigenlijk kwam die bij mij boven bij een antwoord dat de staatssecretaris gaf op een vraag van mij over lagere ondernemerslasten. Ik denk dat zowel de minister als ik daar voor is en de staatssecretaris ook; wie niet. Maar ik was een paar maanden geleden in Zwartsluis, bij de grote bakkerij, 200 man personeel, van Gijsbert van Dijk. Ik was daar voor de suikertaks. Hij gaf mij twee dingen mee. Hij zei: maak het niet zo ingewikkeld; doe maar gewoon vennootschapsbelasting. En hij zei: ik betaal liever minder. Wij stonden samen te kijken bij die grote kolksluis daar, die infrastructuur. En toen zei hij: Chris, geef ze maar mee in Den Haag dat ik liever een beetje meer vennootschapsbelasting betaal en dat het dan echt op orde is met onze infrastructuur, dan dat ik minder betaal en denk van … Tja, dan moet je toch bij de minister van Financiën zijn. Ik geef het maar even mee. Ik geef het signaal af aan de minister van Financiën dat we niet zomaar de belastingen voor ondernemers moeten verhogen, maar dat we ervoor moeten zorgen dat als we de ondernemers belasting laten betalen, de voorzieningen op orde moeten zijn. Ik wil als ingenieur toch even de infrastructuur onder de aandacht brengen bij deze minister; ik kan het niet laten. Infrastructuur is van belang voor ons toekomstig verdienvermogen en om onze ondernemers gewoon te kunnen laten ondernemen.

Graag een korte reflectie van de minister, voorzitter.

De **voorzitter**:
Nou, take it away.

Minister **Heinen**:
De heer Stoffer vraagt naar mijn passie voor infrastructuur. Ik heb er vele. Als het gaat om infrastructuur kan ik de vraag vanuit de beleidsinhoud beantwoorden. Infrastructuur is natuurlijk ontzettend belangrijk. In het coalitieakkoord van dit kabinet is er 10 miljard voor bij gekomen. De infrastructuur staat voor grote opgaven en dat is niet weg na deze kabinetsperiode. We zetten weer een extra stap. De heer Karremans en zijn collega de staatssecretaris zijn aan het herprioriteren. Het is heel goed en ook heel stoer om te zeggen: we gaan eerst de basis op orde brengen, dat moet eerst. We hebben een extra impuls voor de infrastructuur en daar moeten we aan blijven bouwen. Ik herken het beeld van de heer Stoffer heel erg. Het geldt overigens niet alleen voor ondernemers, maar voor ontzettend veel mensen die je spreekt; iedereen snapt dat je belasting moet betalen. Wat ze vooral vragen, is voorspelbaarheid: "Maak het niet te ingewikkeld en zorg ook dat ik rond kan komen." Langs die lijnen proberen wij ook zo'n belastingplan vorm te geven.

De heer **Stoffer** (SGP):
Ik was nog één ding vergeten, namelijk om minister Karremans en staatssecretaris Bertram een compliment te maken met hoe zij het hebben aangepakt. Daar had de rest van het kabinet nog best iets van kunnen opsteken, dan hadden we nu in een makkelijkere situatie gezeten. Dus ik zou zeggen: trek een beetje met ze op de komende periode, ten eerste om te zorgen dat het op de andere gebieden in deze Kamer op dezelfde manier gaat als bij de infrastructuur en ten tweede om vooral ook te zorgen dat

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

de investeringen voor de infrastructuur op de korte, middellange en vooral lange termijn echt komen. Ik denk dat dat echt van belang is. Gezien de reflectie die de minister al gaf, verstaan wij elkaar wel, volgens mij. Ik zal hier bij hem op blijven aandringen, elke keer als ik hem hier zie en ook als ik hem gewoon onder vier ogen spreek. Dan weet hij dat vast.

Minister **Heinen**:
Zeker. Zo ken ik de heer Stoffer ook. Tegelijkertijd hebben we een bredere discussie met elkaar te voeren. Als je naar de overheidsfinanciën kijkt, vooral naar de ontwikkeling daarvan, zie je dat de constructieve uitgaven groeien. Als je niet ingrijpt, verdringen die de investeringsuitgaven. Die zijn net zo belangrijk, ook voor de verdiencapaciteit van Nederland. Dat debat moeten we dus blijven voeren met elkaar.

Ik zal een punt zetten, voorzitter, want ik zie dat u door wil.

De heer **Jimmy Dijk** (SP):
De hamvraag van dit hele debat over dit Belastingplan is natuurlijk welke koers dit kabinet gaat varen. We hebben in eerste termijn heel duidelijk gezien dat er in de coalitie onenigheid was. De VVD zei dat het ondenkbaar is dat de coalitie instemt met een voorstel om iets meer te gaan vragen van de vermogenden. Het CDA zei: verdeeld stemmen is niet onze intentie, maar … D66 zei: ik vind het niet ondenkbaar dat er verschillend gestemd kan gaan worden. Vervolgens kwam de premier met een heel positief verhaal en zei hij dat het allemaal goedkomt. Ik ben wel benieuwd hoe de minister van Financiën kijkt naar het voorstel om vermogenden wat meer belasting te laten betalen en of dat volgens hem past binnen de afspraken die in het coalitieakkoord staan en gemaakt zijn.

Minister **Heinen**:
Deze vraag sorteert voor op de ingediende amendementen. Ik wil echt de amendementen zelf appreciëren, dus laat ik daar nou maar niet allemaal algemene beschouwingen op geven, want dan doe ik onrecht aan ingediende amendementen. Ik weet ook dat er veel politiek overleg plaatsvindt in het parlement om tot overeenkomsten te komen. Laten we dat proces zich nou nog even laten vervolmaken, om te voorkomen dat we weer tegenover elkaar komen te staan.

De heer **Jimmy Dijk** (SP):
Ik denk dat het in de politiek niet erg is om tegenover elkaar te staan, zolang je er vervolgens maar uitkomt. Volgens mij is de functie van de politiek dat je een ideeënstrijd voert, dat die ideeën botsen met elkaar en dat je daar beter uitkomt. Ik vind het dan wel fijn om te weten met wie ik waarover een debat voer en wat diegene vindt. Ik probeer er bij deze coalitie al een tijdje achter te komen wat zij wil en vindt. Het is dan niet een hele ingewikkelde vraag aan deze minister van Financiën, die constant overal wordt neergezet als begrotingshavik, of hij vindt dat het voorliggende voorstel waar we het nu over hebben, past binnen de afspraken die de coalitie heeft gemaakt of dat het daarbuiten valt.

Minister **Heinen**:
Nogmaals, er wordt verwezen naar uitspraken die gedaan zijn vanuit het parlement. Vanuit mijn rol in het kabinet wil ik heel terughoudend zijn bij het reflecteren daarop. Dat past mij niet. Ik heb, met mijn collega's in het kabinet, de taak om dat juist bij elkaar te

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

brengen. Als ik daar allemaal reflecties op ga geven, helpt dat het debat niet. Ik herken mij in de gedachte dat in een levendige democratie ideeën kunnen botsen; daar hoort ook strijd bij en mooie debatten. Soms is het echt genieten als je dat hier ziet, maar in de fase waarin we nu zitten, zoek ik vooral de verbinding op en niet de tegenstellingen.

De **voorzitter**:
Afrondend.

De heer **Jimmy Dijk** (SP):
Past het voorstel wel of niet binnen de afspraken van het coalitieakkoord?

Minister **Heinen**:
Ik verwijs naar het antwoord dat ik heb gegeven.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Ik heb eigenlijk een punt van orde, want volgens mij gaan we nu naar de tweede termijn van de Kamer. Dat klopt, toch?

De **voorzitter**:
Ja.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Is het niet verstandig om rekening te houden met een eventuele derde termijn? Dat zou ik ook aan mijn collega's willen vragen. Waarom vraag ik hierom? Er wordt in dit gebouw door alles en iedereen gesproken en vergaderd. Er zijn een-op-eentjes en wellicht komen er nog andere amendementen en wijzigingsvoorstellen. Ik vind het eigenlijk heel raar om nu een tweede termijn te doen en daarbij een motie in te dienen. Dat ga ik overigens wel doen, omdat het oordeel van de staatssecretaris over het amendement voor de sierteelt is zoals het is. We kunnen nu alleen niet aangeven wat ons finale oordeel is, want we weten eigenlijk niet waar we donderdag over gaan stemmen en wat er nog uit al die overleggen kan komen.

De **voorzitter**:
En uw verzoek is?

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Eigenlijk is het een ordevoorstel: moeten wij niet rekening houden met een eventuele derde termijn? Volgens mij zitten we allemaal in hetzelfde schuitje. Er hangt van alles boven de markt, met mogelijkheden dat er nog wijzigingsvoorstellen komen die het zelfs flink zouden kunnen gaan verbouwen. Over het geheel dat er dan ligt, moet je toch met elkaar kunnen debatteren?

De **voorzitter**:
De Kamer kan in wijsheid en in meerderheid natuurlijk alles besluiten. Ik denk alleen dat het logisch is dat we vanavond gewoon de tweede termijn van de Kamer afronden. De Kamer kan de komende dagen, de komende tijd, altijd nog overwegen om het debat te heropenen of om in meerderheid te concluderen dat er voldoende is gedebatteerd en er overgegaan kan worden tot stemmingen aanstaande donderdag bij aanvang van de middagvergadering. Zoals het nu in het weekschema staat, ronden we vandaag het debat over het Belastingplan af. Het kan zijn dat er na de beraadslaging nog

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

amendementen worden ingediend en dat daar bij aanvang van de middagvergadering donderdag over wordt gestemd.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Voorzitter. Het is, denk ik, wel interessant wat de collega's hiervan vinden. Ik heb aan het einde van mijn eerste termijn in ieder geval nog gevraagd om tussen het stemmen over de amendementen en het stemmen over het belastingplan in ieder geval nog flink wat tijd te hebben om te kunnen kijken: waar hebben we het nou eigenlijk over? Daar past dit voorstel ook bij. Misschien kunnen de collega's hier nog iets over zeggen. Het is een beetje … We zitten hier eigenlijk allemaal in limbo. We hebben geen idee wat er allemaal nog gaat komen als geheel. Ik weet natuurlijk wel van bepaalde gesprekken, maar wat er uiteindelijk neergelegd gaat worden … Wie het weet mag het zeggen. Ik heb het nog nooit meegemaakt, maar je bent nooit te oud om eens een keer iets nieuws te proberen.

De **voorzitter**:
Als uw voorzitter vind ik alles goed, als de meerderheid dat maar vindt. Ik kan me voorstellen dat we het debat van vandaag afronden en desnoods aan het einde van dit debat, aan het einde van de tweede termijn van het kabinet, een ordedebatje met elkaar voeren, zodat u zich mentaal alvast kan voorbereiden op een vervolgvoorstel en andere leden zich kunnen voorbereiden op hun opvatting daarover, in plaats van dat we het nu gaan doen, eigenlijk tijdens de eerste termijn van het kabinet. Dan ronden we alles even netjes af en kunnen we zo een ordedebat met elkaar voeren.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
Ik zit even te kauwen op wat de voorzitter nu zegt. Die wil eigenlijk dit ordedebat naar het einde verplaatsen.

De **voorzitter**:
Ik vind alles goed, maar dan moet u ook een helder punt van orde maken. Dan kan ik dat in bespreking geven.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
Ik sluit aan bij het punt van mevrouw Keijzer. Ze heeft groot gelijk dat we een soort onbekend land naderen, vergeleken met eerdere jaren, hoewel we toen met amendementen ook Belastingplannen fors hebben verbouwd. In zoverre is er niet zoveel nieuws. Ik zie alleen los van de politieke situatie een time squeeze. Het is nu dinsdagavond. De Griffie heeft ons laten weten dat, zoals de stemmingen nu gepland staan op donderdag, morgen om 14.00 uur de bijl valt. Daarvoor moeten we eigenlijk alle amendementen hebben ingediend. Ik constateer dat er nog amendementen zweven tussen het ministerie van Financiën, Bureau Wetgeving en de Kamerleden, en dat er nog het nodige moet worden ingediend en misschien nog wel moet worden gecorrigeerd. Voor 14.00 uur moet er eigenlijk een reactie zijn van de regering op die amendementen, zodat met die reactie in de hand amendementen nog aangepast kunnen worden. Dus even los van de politieke situatie, voorzie ik een enorme time squeeze, die ten koste zou kunnen gaan van zorgvuldige wetgeving. Dus dat punt wil ik alvast arresteren. Dat kunnen we een beetje oplossen door te zeggen: we duwen de stemming op donderdag naar achteren, dan kan ook de deadline morgen van Bureau Wetgeving voor het opstellen van de stemmingslijst naar achteren. Dat is het minimale. Het maximale is dat je naar volgende week gaat. Dat wil ik nu niet voorstellen, maar ik

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

wil wel even het probleem op tafel leggen dat we in een enorme squeeze qua tijd zitten en dat de zorgvuldigheid van de amendementen — de indiening ervan, de reactie van het kabinet erop, het eventueel daarop aanpassen van amendementen — ernstig onder druk staat.

De **voorzitter**:
Als uw voorzitter begrijp ik, voor wat het waard is, de opmerking van mevrouw Keijzer en ook wat u zegt heel goed. Ik denk alleen dat we alles even op het juiste moment met elkaar moeten bespreken. U gaf terecht die deadline van 14.00 uur aan voor de ondersteuning vanuit Bureau Wetgeving. Die is gesteld om stemmingen bij aanvang van de middagvergadering op donderdag vast te stellen. Als de Kamer in meerderheid besluit om dat anders te doen, dan ontstaat daar natuurlijk ook ruimte. Het is de afdeling service en dienstverlening, zeg ik altijd maar. Dus laten we even aan het einde van de tweede termijn van het kabinet in een ordedebat kijken of dit moment al rijp is om tot een ordevoorstel te komen of dat de Kamer wellicht denkt: we willen morgen in een extra regeling van werkzaamheden een ander voorstel doen, zodat we er nog een nacht over kunnen slapen. Alles is mogelijk.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
Voorzitter, dank u wel. Dat ben ik met u eens. Sowieso heel erg veel waardering voor de afdeling service en dienstverlening, want die is uitmuntend.

De **voorzitter**:
Ze luisteren allemaal mee, dank u wel.

De heer **Schenk** (FVD):
Het is op zich niet anders dan normaal dat er amendementen ingediend kunnen worden, ook nadat de beraadslaging gesloten is. Al kan ik me er ook wat bij voorstellen dat het in dit geval ongemakkelijk is, omdat het er wel heel erg afhankelijk van is of het alomvattende eindplan, zoals ik het dan maar even noem, wel of geen meerderheid gaat krijgen. Laten we er gemakshalve maar even van uitgaan dat morgen voor 14.00 uur alle definitieve versies er liggen. Volgens mij hoeven we dan niet nu al te besluiten een derde termijn te houden, maar we kunnen natuurlijk nadat die deadline geweest is kijken of daar aanleiding voor is. Dat zou zomaar kunnen. Dat zou mijn partij vanzelfsprekend dan ook steunen, maar het lijkt mij te vroeg om dat nu te zeggen. We weten niet wat er gaat komen. Wat ons betreft dienen we ook gewoon nu tijdens de tweede termijn allemaal moties, voorstellen of wat dan ook in. Dan gaan we morgen zien wat de stand van zaken is en of dat een derde termijn vereist.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Ik sluit mij eerst sowieso aan bij wat de heer Grinwis zegt. Dat klopt. Wij hebben bijvoorbeeld nog een amendement hangen tussen Bureau Wetgeving en het ministerie. Wij willen graag belastingkorting voor de werkenden. Dat kunnen we nog niet regelen via een amendement. Wat dat betreft heeft dat wat meer tijd nodig, of in ieder geval heeft Bureau Wetgeving wat meer tijd nodig. Het ordevoorstel van mevrouw Keijzer steun ik van harte. Ze heeft groot gelijk.

De heer **Stultiens** (PRO):
Als meneer Markuszower belastingkorting voor werkenden wil, dan moet hij vooral ons amendement steunen, maar dat terzijde.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

De **voorzitter**:
Neeneenee, u gaat nu niet met elkaar in debat, meneer Stultiens.

De heer **Stultiens** (PRO):
Ik herken de analyse van mevrouw Keijzer, maar ik vond dat u verstandige dingen zei. Dus ik vind het goed om daar opnieuw over te praten als we weten wat er allemaal ligt straks, maar ik herken wel dat het vrij ongewis is allemaal nu.

De **voorzitter**:
Oké, dan concludeer ik op dit op dit moment het volgende, namelijk dat ik de interruptie van mevrouw Keijzer niet als formeel ordevoorstel interpreteer en dat we aan het einde van dit debat gaan kijken of er behoefte is bij leden aan een ordevoorstel. Of men concludeert — ik noem het maar even de lijn-Schenk — dat we de deadline van Bureau Wetgeving van 14.00 uur voor de amendementen afwachten, en dat de Kamer daarna alsnog kan concluderen behoefte te hebben aan een extra regeling van werkzaamheden, waarin er een ordevoorstel gedaan kan worden. Alles kan.

Dan concludeer ik dat we zijn aanbeland bij de tweede termijn van de zijde van de Kamer van de behandeling van het Belastingplan 2027. Daarvoor geef ik het woord aan de heer Stultiens namens PRO. Gaat uw gang.

De heer **Stultiens** (PRO):
Dank u, voorzitter. Het waren een paar enerverende weken met het Belastingplan. Er waren tijden dat de tribune leeg was en dat na afloop alleen mijn moeder had meegekeken. Dat is wel veranderd dit jaar. Opeens krijgt het heel veel aandacht. Dat vind ik positief, zeker als het over inhoudelijke punten gaat, want het gaat over grote vraagstukken. Het gaat met name om de vraag wie in Nederland de komende jaren de rekening betaalt. Een van onze kern- en kritiekpunten bij dit Belastingplan is dat de rekening eenzijdig, eigenlijk volledig, wordt neergelegd bij werkende mensen. Er wordt niks gevraagd van de allerrijksten of van de mensen met de grootste vermogens en de grootste winsten. Sterker nog: er ligt een gigantische belastingkorting van 17,5 miljard in box 3. Ik ga zo verder, als ik deze interruptie heb gehad.

De **voorzitter**:
Volgens mij mocht u doorspreken van de heer Hoogeveen.

De heer **Stultiens** (PRO):
Ik wilde er nog aan toevoegen: dat vinden wij niet in balans en niet eerlijk. Daarom gaan wij op basis van de amendementen kijken of het Belastingplan eerlijker is geworden en beter in balans is om uiteindelijk te kunnen bepalen of we het gaan steunen of niet.

De heer **Hoogeveen** (JA21):
Ik lees in allerlei kranten dat coalitiepartijen zich er zo aan ergeren dat Klaver zo'n groot strateeg is. Ik moet eerlijk toegeven dat ik dat amendement ook niet had zien aankomen in de eerste termijn. Ik denk dat dat een strategische zet was, want dan creëer je chaos en zet je het debat naar je hand. Het nadeel voor de heer Stultiens is dat wij dat amendement even hebben kunnen doornemen, omdat wij daar nu tijd voor hebben. Dat blijkt dan toch wel een vrij destructief amendement te zijn, als we de analyses zelf maken en doorlezen. Ik pik er gewoon even eentje uit: het box 3-tarief van 45%. Is de heer Stultiens bekend met het ambtelijk advies van het ministerie van Financiën dat bij

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

een box 3-tarief hoger dan 38% het evenwicht compleet verstoord raakt en er gedragseffecten optreden waaronder kapitaalvlucht? Hoe reflecteert hij daarop?

De heer **Stultiens** (PRO):
Dank. Ik ken de analyse. Sterker nog, ik heb een jaar geleden al een amendement ingediend met dezelfde strekking. Ik ben daar dus mee bekend. Als je boxhoppen wil tegengaan, en dat snap ik, dan moet je vooral zorgen dat box 2 en box 3 met elkaar in balans zijn. Dus als de heer Hoogeveen zich zorgen maakt om het amendement, dan moeten we kijken of box 2 misschien te laag is. Dat punt snap ik wel. Tegelijkertijd zie je ook aan de ramingen van Financiën zelf dat het uiteraard geld oplevert. Gedragseffecten zijn er dus altijd, maar onder aan de streep haal je nog steeds een bedrag op van, uit mijn hoofd, zo'n 600 miljoen, en dat is fors geld. Dat gebruiken wij om werk te laten lonen. Dat is het grote verschil tussen onze partijen. Wij willen namelijk vooral dat werkende mensen niet alle rekeningen betalen, maar dat ligt nu wel voor, helaas.

De heer **Hoogeveen** (JA21):
Dat vind ik toch opmerkelijk. Ik krijg dan toch het gevoel dat dit amendement niet helemaal doordacht is en eigenlijk meer was gericht op het creëren van chaos en destructie, om het maar even zo te stellen. Het gebeurt niet vaak, maar ik ben het eens met de heer Bas Jacobs. Wij noemen hem op de fractie vaak "Bas Aanwas", omdat we het zo vaak niet met hem eens zijn, maar zijn analyse van het amendement van de heer Stultiens snijdt wel degelijk hout: "Belastingen op kapitaalinkomens zijn economisch schadelijker, omdat huishoudens en bedrijven sterker op kapitaalbelastingen reageren dan op arbeidsbelastingen. Daardoor brengt een belasting op kapitaal relatief meer schade toe aan de economie dan een belasting op arbeid met hetzelfde tarief." Hoogleraar Bas Jacobs noemt dit amendement in zijn conclusie "ondoordacht" en "naïef". Hoe kijkt de heer Stultiens daarnaar?

De heer **Stultiens** (PRO):
De heer Bas Jacobs noemt deze box 3-novelle "boekhoudkundige zwendel" en JA21 steunt dat van harte. JA21 maakt de route mogelijk om er hier in een week tijd 18,5 miljard doorheen te jagen, ongedekt. Dat is wat Bas Jacobs zegt.

Dan over ons eigen amendement. "Chaos en destructie"? Volgens mij hebben onze beide partijen al weken, misschien al maanden, aangekondigd: kies een route, ga met ons praten en maakt het Belastingplan beter. Dat heeft u gedaan met een rechtse route en wij met een linkse route. Laten we dus elkaar niet aanpraten dat de chaos nu komt door de oppositie. Die is er omdat er geen keuzes worden gemaakt. Wij hadden liever aan tafel dingen gefixt, op Financiën en in het Catshuis. Dat is niet gelukt en dus moesten we inderdaad lastminute gaan amenderen.

Dan op het punt: is dit destructief? Nee, natuurlijk niet. Als je hard werkt voor je geld en je komt in het toptarief in box 1, dan betaal je in Nederland gewoon 49,5% belasting. Ik hoor daar niemand een punt van maken, maar als je van cryptomiljonairs vraagt "hé, maar als jij zo veel geld krijgt …", namelijk €80.000, is het opeens: oe, chaos, destructie! Werkende mensen betalen allang 50% als ze werken voor hun geld. Waarom hoor ik u daar niet over?

De **voorzitter**:
Afrondend.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

De heer **Hoogeveen** (JA21):
Ik zal de jij-bak ten aanzien van box 3 even negeren. De heer Stultiens wijst er ook vaak op dat dat gebeurt. Ik begrijp goed wat de heer Stultiens zegt, namelijk dat wij als partij allebei zeggen: kies een richting. Dat hebben we vrij consequent gedaan. Ik vraag alleen wel het volgende aan de heer Stultiens. Je vraagt aan het kabinet een richting te kiezen, maar dan is dit de richting die PRO voorstelt, met dusdanige negatieve effecten op de economie. Nogmaals, ik kan mee in de discussie over vermogen versus inkomen. Maar dit amendement is zo ondoordacht en rücksichtslos dat ik PRO toch zou willen vragen: reflecteer hierop en kijk ook kritisch naar hoe de eigen plannen die in een amendement uitgevoerd zouden moeten worden, zijn ingediend.

De heer **Stultiens** (PRO):
Dank voor de aanmoediging. Er liggen nu inderdaad een paar routes voor voor het kabinet. Er is de route met PRO en Volt. Dan zeggen wij: vraag wat meer van de grote vermogens en laat werken lonen. De route over rechts vraagt een heleboel dingen, onder andere: houd het stikstofslot op tafel. Weet u wat slecht is voor de economie, meneer Hoogeveen? Nog langer doormodderen met stikstof. Dat zeggen alle economen, dat zeggen alle ondernemers en toch ligt het op tafel als eis van een van uw partijen. U bent een bondje. U zegt: nee, we willen nog liever de economie een paar jaar op slot houden, werk met ons samen. Ik zou het wel weten als ik het kabinet was.

De heer **Schenk** (FVD):
Het is natuurlijk wel echt een rigoureus amendement dat PRO voorstelt, namelijk anderhalf miljard extra belasting op vermogen. Er zijn ook veel ondernemers geweest die daar inmiddels op hebben gereageerd in de media. Ik citeer er een paar. "Het lijkt wel dat Den Haag bewust aanstuurt op de eliminatie van elke ondernemer in Nederland." Een volgende: "Soms denk ik weleens dat het jaloezie is en dat ze denken dat ondernemers makkelijk geld verdienen en hun zakken vullen, maar de meesten werken keihard. Als je die lange dagen meerekent, valt het uurtarief tegen." Dan citeer ik er nog eentje over het schrappen van de doorschuifregeling; dan moet er dus een belasting van 33% afgetikt worden bij de overdracht van een bedrijf: "Als dit doorgaat, dan is het einde verhaal voor ons familiebedrijf." Dat is nogal wat. Ik vraag me heel erg af hoe de heer Stultiens van PRO kijkt naar de reacties van de mensen die geraakt gaan worden door het amendement van PRO.

De heer **Stultiens** (PRO):
Ik vind het vrij naïef hoe makkelijk Forum voor Democratie alle lobby zomaar slikt. Ik zou zeggen: verdiep je in de inhoud en lees gewoon alle ambtelijke adviezen. Ik zal het erbij pakken over het afschaffen van de doorschuifregeling. Uiteraard kun je dan als ondernemer een betalingsregeling treffen met de Belastingdienst en kun je er jaren over doen om te betalen. Terecht, want het doel is uiteraard om ze in leven te houden. Daarom zeggen deze ambtenaren ook in deze adviezen: deze kun je afschaffen; zorg voor ruime betalingsregelingen. Inderdaad, het geld wordt gebruikt om werken te laten lonen. Dat is precies wat ondernemers heel goed vinden.

De heer **Schenk** (FVD):
PRO draait toch een beetje om de hete brij heen. Dat betreft gewoon de gedragseffecten die dit amendement tot gevolg zullen hebben. Sommige ondernemers zullen stoppen. Ze zien hun familiebedrijf helaas kapotgaan. Ze zullen wellicht naar het buitenland vertrekken. Dat betekent ook dat er uiteindelijk een rekening neerkomt bij de

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

middenklasse, want als mensen wegtrekken die nu belasting betalen, dan komt die rekening vanzelfsprekend uiteindelijk bij andere mensen terecht, in dit geval dus werkenden, de middenklasse bijvoorbeeld. Daar beweert PRO voor op te komen. Zou PRO zich dus niet beter bewust moeten zijn van de gedragseffecten die dit, nogmaals, rigoureuze amendement tot gevolg zal hebben?

De heer **Stultiens** (PRO):
De denkwijze van Forum is eigenlijk: hé, PRO wil het neerleggen bij de grote vermogens, maar dat komt dan misschien straks bij de middenklasse terecht; laten we maar gelijk de middenklasse gaan belasten. Dat ligt nu namelijk vandaag voor in het Belastingplan: een miljardenverhoging op de middenklasse, op werkende mensen. Dat vinden wij niet eerlijk en niet rechtvaardig. Daarom zeggen wij inderdaad: vraag het van de grote vermogens. Om u gerust te stellen, als u tenminste die inhoud interessant vindt, zegt de ambtelijke analyse heel duidelijk: het gevolg voor een succesvolle overdracht aan erfgenamen is beperkt, omdat die regelingen uiteraard mogelijk zijn. Iedereen wil graag dat die bedrijven in stand blijven. Alleen is dit gewoon een fiscale korting die ondoelmatig en niet nodig is. Daarom staat die in ons amendement. Maar het argument "pas op, het komt bij de middenklasse terecht" is natuurlijk heel raar. Het ligt nu bij de middenklasse door een miljardenverhoging op belasting in box 1. Dat vinden wij niet eerlijk.

De **voorzitter**:
Afrondend.

De heer **Schenk** (FVD):
Laat voorop staan: de heer Stultiens beweert hier dat FVD het prima vindt dat werkenden zwaarder belast worden. Het tegendeel is waar; daar zijn wij volgens mij ook heel helder in. Wij zijn fundamenteel tegenstander van het Belastingplan. Wij vinden dat alle belastingen in Nederland omlaag zouden moeten. Dat kan ook als we wat aan de uitgavenkant zouden doen. Daar hebben we wel wat mooie potjes voor, zoals klimaat en immigratie. Daar wil PRO niet aankomen. Als dit amendement een meerderheid krijgt, is dat gewoon desastreus voor het verdienvermogen van Nederland en desastreus voor de economie van Nederland, voor ondernemers, voor werkenden en voor de middenklasse. Het zou volstrekt onverantwoord zijn als het CDA en D66 met deze linkse gekte meegaan. Ik neem aan dat ook zij meeluisteren en dat de heer Paternotte en de heer Bontenbal in hun onderhandelingen ook heel goed weten wat straks het gevolg zal zijn van dit amendement. Ik ga de heer Stultiens nogmaals het verzoek doen: denk alstublieft heel goed na over wat dit voor gevolgen heeft, want het verdienvermogen van Nederland gaat eraan; dat zal iedereen gaan voelen.

De heer **Stultiens** (PRO):
Uiteraard gaat het verdienvermogen van Nederland er door dit amendement niet aan; dat weet de heer Schenk ook. We gaan het inhoudelijk niet eens worden, wat natuurlijk geen verrassing is. Ik zie amendementen van Forum voorbijkomen die zeggen: laten we het tarief verlagen van 36% naar 0%. Nou, dat lijkt me nog eens een stevig amendement. Maar goed, we gaan het niet eens worden en dat is prima. Ik ga verder met mijn betoog.

De **voorzitter**:
Ja.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

De heer **Stultiens** (PRO):
Vandaag hebben meer dan 100.000 mensen een petitie aangeboden aan de Tweede Kamer met de boodschap: belast de allerrijksten, niet gewone mensen. Dat is precies waar deze vraag over gaat: wie gaat de komende jaren belastingen betalen? Als PRO zeggen wij, samen met Volt, dat er een kans is om het Belastingplan eerlijker en beter voor de economie te maken. Ik hoop van harte dat dit door de rest van de Kamer wordt opgepakt. Ik heb eigenlijk nog één vraag aan het kabinet en ik stel hem aan beide bewindspersonen. Het lijkt nu namelijk op een tamme afronding, maar we gaan over twee dagen stemmen en er is nog geen meerderheid in beide Kamers. Wat is nou precies de gewenste route naar een meerderheid in beide Kamers? Is de boodschap nou volledig om het hier in de Tweede Kamer maar met elkaar uit te zoeken? Is de route-Markuszower nog steeds mogelijk? Gaan de medisch-ethische punten, de Spreidingsweteisen of het stikstofslot van tafel? Of, en hierop hoop ik, is het kabinet toch bereid iets te vragen van de grootste vermogens, zodat we eindelijk kunnen zorgen dat werken echt gaat lonen?

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:
Ik dank u wel. Het woord is aan meneer Oosterhuis voor zijn tweede termijn namens D66.

De heer **Oosterhuis** (D66):
Dank, voorzitter. Ik wil beginnen met het bedanken van beide bewindspersonen voor hun beantwoording van vandaag, maar ook voor die in de wetgevingsoverleggen. Ik dank natuurlijk ook alle mensen die achter de schermen, op de ministeries en hier in de Kamer, hard aan het werk zijn om vaak met korte deadlines nota's van wijziging en amendementen voor te bereiden.

Er komt bijna een einde aan deze Belastingplanmarathon. Eerlijk gezegd had ik er al een beetje rekening mee gehouden dat het een marathon zou worden. Eind januari, op de ochtend van het coalitieakkoord, appte ik mijn vrouw: november gaat wel druk worden, want het Belastingplan wordt de eerste echte test in beide Kamers. Dat was ook wel te voorzien, want dit Belastingplan is bedoeld om alle investeringen van dit kabinet te betalen. Hogere belastingen vindt niemand leuk, de meningen in deze Kamer over hoe je dat doet zijn verdeeld en er is een duidelijke deadline in november. Dat zijn alle ingrediënten voor een stevig politiek debat, wat we nu ook met elkaar voeren. We hoopten allemaal misschien op een eerdere deal voor een meerderheid, maar stiekem wisten we ook wel dat het tot 12 november spannend zou blijven. Dat is achteraf ook niet zo gek. Een minderheidskabinet kost immers tijd en energie van iedereen, van coalitie en oppositie. Maar uiteindelijk is de kern dat we gesprekken voeren, luisteren, voorstellen doen en onderhandelen.

Het kabinet is op zoek gegaan naar brede steun in beide Kamers. Om die te vergaren is het coalitieakkoord in het eerste aanbod aan de Kamer, de Miljoenennota, al op 25 punten aangepast. Vervolgens zijn er nieuwe stappen gezet voor de Financiële Beschouwingen en nog een derde keer voor de behandeling van het Belastingplan. Nu is de Kamer aan zet om de laatste stap te zetten naar een zo breed mogelijke meerderheid. Ik waardeer het dat constructieve partijen amendementen hebben ingediend, ook al zijn sommige een beetje ruig en daardoor nog niet verantwoord. Er

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

wordt veel gesproken en ik hoop dat deze gesprekken leiden tot een Belastingplan met brede steun in beide Kamers. Dat zal niemands favoriete plan zijn, want daarvoor lopen de politieke voorkeuren hier te veel uiteen. Maar we zijn het uiteindelijk aan de kiezer verplicht om problemen op te lossen, het samen eens te worden en het land vooruit te brengen. Dat doen we bijvoorbeeld op stikstof, waarvoor vorige week met breed draagvlak belangrijke stappen zijn gezet. Ik blijf optimistisch dat we dat bij dit Belastingplan ook kunnen.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Twee dingen. Op stikstof zijn helemaal geen goede stappen gemaakt. Over stikstof heeft de Europese Commissie eigenlijk gezegd "u kunt op de rem stappen" en wat doet de D66-minister? Die stapt op het gaspedaal en rijdt zo alle boeren van Nederland kapot. Dat is er gedaan op stikstof. De heer Oosterhuis zei net wat de kern van een minderheidskabinet is. De kern van een minderheidskabinet, meneer Oosterhuis, is dat partijen het fatsoen hebben om de hele Kamer mee te nemen in hun processen en te kijken of ze tot constructieve meerderheden kunnen komen met het hele parlement. Daar hoort dus geen premier bij die over één partij zegt "die hebben we lekker naar de marges geduwd" en ook geen woordvoerders van partijen die fracties hier schofferen. Dat is ook de kern van een minderheidskabinet. De kern van een minderheidskabinet is ook dat je een premier hebt die van zijn ploeg een team weet te maken. De kern van een minderheidskabinet is ook dat coalitiepartijen elkaar niet voor de bus gooien in de media.

De heer **Oosterhuis** (D66):
Ik ben heel blij dat dit kabinet heel hard aan het werk is om Nederland vooruit te brengen en dat er ook constructieve partijen zijn die er voor alle Nederlanders willen zijn, die daarbij helpen. Ik geloof dat de verschillen ook tussen mijn partij en die van de heer Markuszower buitengewoon groot zijn. Dat gaan we ook niet onder het tapijt schuiven. Dus ja, ik blijf doorwerken met partijen die constructief zijn en die mee willen werken aan brede meerderheden.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Wie bepaalt wat constructief is, meneer Oosterhuis? Wie bepaalt dat? Wie bepaalt wat de betekenis van het woord "constructief" is? Vindt de heer Oosterhuis D66 constructief? Wie bepaalt wat constructief is?

De heer **Oosterhuis** (D66):
Dat is uiteindelijk een afweging die iedere partij voor zichzelf moet maken. Partijen die willen samenwerken aan oplossingen om ons land vooruit te helpen, beschouw ik als constructief.

De **voorzitter**:
Afrondend.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
En wat als de heer Oosterhuis nou doorgaat met het schofferen en schofferen? Hij heeft zo veel partijen geschoffeerd dat er van een meerderheid geen sprake meer is. Wat doet de heer Oosterhuis dan?

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

De heer **Oosterhuis** (D66):
Naar mijn mening — maar misschien heb ik het mis — ben ik niet degene die hier partijen schoffeert, en al zeker geen mensen in ons land. Dus ja, ik zou de heer Markuszower willen vragen om dat ook niet te doen.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Aan het eind van dit debat ben ik wel benieuwd waar D66 inmiddels staat ten opzichte van het bondje van de drie partijen, met name op het gebied van stikstof. Als je kijkt naar de voorstellen die ze gedaan hebben, is er echt flink bewogen. Het lijkt mij een no-brainer om gewoon tegen die drie partijen te zeggen: nou, laten we met jullie verder praten. Daarmee bereik je namelijk dat boeren kunnen blijven boeren en dat ons platteland mooi, toegankelijk en beheerbaar blijft.

De heer **Oosterhuis** (D66):
Zoals ik zojuist zei over stikstof: ik ben heel blij met de brief die minister Van Essen vorige week heeft gestuurd, waar lang over is gesproken, ook met boerenorganisaties, en waarvoor breed draagvlak is. Ik denk dat dat de weg vooruit is om Nederland van het stikstofslot te helpen. Ik denk dat dat ook, zoals de heer Stultiens net zei, ontzettend belangrijk is voor onze economie, dus ik hoop echt dat we daar voortgang op kunnen houden, want het stikstofprobleem slepen we nu al veel te lang met ons mee.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Het lastige van de voorstellen die gedaan zijn, is dat Nederland daarmee niet van het stikstofslot komt. Zelfs het PBL zegt: je bent er hiermee niet. Dat komt omdat we voort blijven bouwen op die stikstofkoortsdroom, mag ik inmiddels wel zeggen. Waarom kies je er niet voor om die grootvee-eenheid conform het voorstel aan te passen? Waarom kies je er niet voor om de rekenkundige ondergrens zo snel mogelijk te verhogen? Dat zijn twee voorstellen die daadwerkelijk een oplossing zijn, niet alleen voor de boerenstand, maar ook voor de woningbouw. Want je kunt locaties aanwijzen tot je erbij neerklapt, maar als je niet kunt beginnen, bereik je niks.

De heer **Oosterhuis** (D66):
Wie had toch gedacht dat we het bij het Belastingplan ooit over grootvee-eenheden zouden gaan hebben? Laten we hier geen stikstofdebat van maken. Ik denk dat die posities volkomen helder zijn. Ik constateer ook dat allerhande economen en ook partijen zoals Bouwend Nederland zeggen: ga nu niet al die wijzigingen aanbrengen; zorg dat we nu doorgaan op de ingeslagen weg. Dat steun ik.

De **voorzitter**:
Afrondend.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Misschien is de winst van deze deconfiture — laat ik het zo maar noemen met dit kabinet — dat er bij het Belastingplan eindelijk eens niet alleen over die financiële tabellen gesproken wordt, maar ook over de werkelijkheid en de wereld die erachter zit. Ik constateer dat er bij D66 dus nog steeds geen enkele beweging zit en dat men maar gewoon voortgaat, misschien niet met de halvering van de agrarische sector, maar 40% gaat alsnog kapot. Nou, het zal maar het resultaat zijn wat je bereikt hebt.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

De heer **Oosterhuis** (D66):
Ik begrijp de tekst van mevrouw Keijzer niet zo goed, want minister Van Essen is in goed overleg bezig met het aanpassen van zijn plannen om ze te verbeteren. Dat leidt volgens mij tot de juiste stappen vooruit.

De heer **Jimmy Dijk** (SP):
Ik heb in de bijdrage van de heer Oosterhuis even zitten turven en ik heb negen keer het woord "constructief" gehoord. Ik vind het een beetje gek dat D66 het heeft over "constructief", terwijl we in november zitten en er over een Belastingplan moet worden besloten. Daarmee wordt geïmpliceerd dat partijen niet constructief zijn als ze het hebben over die afbraak die u pleegt op de aftrekposten voor ziektekosten, de problemen die u veroorzaakt door de hogere energierekening in stand te houden en de hoge boodschappenprijzen. Wat bedoelt u precies met "constructief" en voor wie bent u dan precies constructief bezig?

De **voorzitter**:
U spreekt via de voorzitter.

De heer **Oosterhuis** (D66):
Ik doel op het politieke debat dat we hier hebben. Partijen komen met andere voorstellen, waardoor ook maatregelen uit het coalitieakkoord zijn aangepast, veranderd, verbeterd, afgezwakt; al naar gelang uw politieke voorkeur mag u daar een invulling aan geven. Ik denk dat we nog nooit een kabinet hebben gehad — ik denk dat dat ook past bij een minderheidskabinet — dat het coalitieakkoord in zo korte tijd op zo veel punten heeft aangepast en ik denk dat dat de manier is waarop we het hier ook de komende jaren met elkaar zullen doen.

De heer **Jimmy Dijk** (SP):
In welke mate is het constructief dat mensen, met honderdduizenden, op dit moment de energierekening niet kunnen betalen en dat daar geen enkele maatregel voor wordt genomen? In welke zin is het constructief dat de boodschappenprijzen de komende maanden zullen gaan stijgen en dat mensen boodschappen uit hun boodschappenkarretje weer terug moeten leggen in het schap? U doet hier "constructief" over een Belastingplan dat uw plan is, dat D66 erdoorheen wil brengen, maar er is niks constructiefs aan dit plan. Er gaan miljarden naar grootvermogenden. Er zit niet één voorstel in dat werkende mensen verder vooruit helpt. U heeft het steeds over "constructief", maar noem mij eens een voorbeeld waaruit blijkt dat dit plan constructief is voor al die mensen die aan het einde van de maand niet of nauwelijks de eindjes aan elkaar kunnen knopen.

De heer **Oosterhuis** (D66):
Ik denk dat de voorbeelden die de heer Dijk noemt er bijvoorbeeld toe hebben geleid dat er is besloten dat er een noodfonds voor energie komt, juist voor de mensen die moeite met hun energierekening hebben. Ik denk dat dat ook de reden is dat we er in de afgelopen maanden in samenwerking met de Kamer aan hebben gewerkt dat de belasting op arbeid die omhoog zou gaan, het komende jaar niet omhooggaat. Dat zijn allerlei manieren waarop de plannen van het kabinet zijn aangepast. Die zijn aangepast om ze te verbeteren en om te komen tot een breed draagvlak. Dat de heer Dijk misschien nog niet helemaal overtuigd is, snap ik vanuit zijn programma en vanuit zijn

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

perspectief ook — geen misverstand daarover — maar volgens mij komen we op die manier wel in een goed gesprek tot steeds betere plannen.

De **voorzitter**:
Afrondend.

De heer **Jimmy Dijk** (SP):
De minister-president had een heel mooi filmpje op internet, een jaar na zijn gewonnen verkiezingen. Een soort morele hoogvliegerij was het. Ze hadden gewonnen van de populisten. Ze gingen het allemaal even regelen. U heeft nu een paar voorstellen genoemd die het minder slecht maken. Die hebben plannen dus minder erg gemaakt. De bezuinigingen op de sociale zekerheid zijn teruggedraaid. Dat was afbraak en die is teruggedraaid, maar er is geen enkele vooruitgang geweest. Het noodfonds zorgt ervoor dat een miljoen mensen die de energierekening niet kunnen betalen, die straks nog steeds niet kunnen betalen. Met uw morele hoogvliegerij hier en het impliceren dat u ook maar iets constructiefs teweeg gaat brengen met dit Belastingplan, toont u aan dat u totaal blind bent voor de voedingsbodem waar dezelfde populisten op hebben gedijd voordat u de grootste partij was. Ik zou u dus willen vragen om het vanaf nu niet te gaan hebben over "constructief" maar over uw afbraakbeleid.

De **voorzitter**:
"Het vermeende afbraakbeleid van de heer Oosterhuis." U spreekt via de voorzitter, meneer Dijk. Ik heb het nu vaak genoeg gezegd.

De heer **Oosterhuis** (D66):
Het is niet voor niks dat de heer Dijk volgens mij bij het debat over de regeringsverklaring al een motie van wantrouwen tegen dit kabinet steunde. Vanuit dat perspectief snap ik ook dat ik zijn partij niet tot de meest constructieve partijen kan rekenen, maar ik blijf ook met hem de komende jaren graag het debat aangaan om plannen te verbeteren die dit kabinet naar de Kamer brengt.

De **voorzitter**:
Nee, nee, nee, meneer Dijk. U spreekt niet via de voorzitter en u vliegt uit de tijd met uw interrupties. We gaan nu naar de heer Ergin.

De heer **Ergin** (DENK):
De heer Oosterhuis was in zijn eerste termijn heel duidelijk: er is geen deal met Markuszower. Wat was het nou? Een halfuur later kregen wij een brief van de minister waarin eigenlijk in alle toonaarden duidelijk werd dat er een deal was met de fractie-Markuszower. Wat vindt de heer Oosterhuis nou van een deal die is gemaakt met een dubieuze fractie als Groep Markuszower, die geweldsoproepen doet, die groepen Nederlanders discrimineert? Wat vindt de heer Oosterhuis daar nou van?

De heer **Oosterhuis** (D66):
Dit wordt een beetje een herhaling van het debat van vorige week, waar de heer Ergin niet het woord voerde. Ik sta nog volledig achter wat ik daar toen over heb gezegd.

De heer **Ergin** (DENK):
Dat is dus precies het punt: de heer Oosterhuis gaf aan dat er geen deal was, terwijl er kennelijk wel een deal was. De lezing van de heer Oosterhuis klopt niet. Ik zou graag

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

aan de heer Oosterhuis willen vragen te reflecteren op hetgeen wat hier is gebeurd, namelijk dat het kabinet een deal heeft gesloten met een fractie die oproept tot geweld in de richting van Palestijnen, die groepen Nederlanders discrimineert, die de vrijheid van vrouwen wil inperken door een hoofddoekenverbod in te voeren. Wat vindt het lid Oosterhuis hier nou van?

De heer **Oosterhuis** (D66):
Wat ik van de opvattingen en de teksten van de heer Markuszower vindt, mag genoegzaam bekend zijn. De heer Markuszower gaat zo meteen een motie van wantrouwen tegen dit kabinet indienen, dus dan lijkt me van enige afspraak echt geen sprake.

De heer **Ergin** (DENK):
Ik vind het echt best wel bijzonder wat de heer Oosterhuis hier doet. We weten allemaal dat het kabinet een deal heeft gesloten met de heer Markuszower en dat die deal 95 miljoen euro bedraagt. De heer Markuszower kan hier tijdens het debat zelfs concrete punten noemen op basis waarvan die deal is gemaakt. En dan nog steeds hier staan en beweren dat er geen deal is … Voorzitter, als ik het woord gebruik dat Nederlanders in de dagelijkse praktijk hiervoor gebruiken, gaat u ingrijpen, dus ik doe dat niet. Maar het is niet de waarheid. De heer Oosterhuis spreekt hier niet de waarheid. Wat hier wel aan de hand is, is dat D66 in ruil voor macht letterlijk alle principes overboord gooit. Vandaag, eigenlijk vorige week, zagen we nog een principe overboord gegooid worden, namelijk samenwerken met een extreemrechtse partij en zelfs als die partij het vertrouwen in het kabinet opzegt, nog steeds achter die samenwerking staan. Ik vind dat echt weer een voorbeeld van hoe D66 hier zijn principes overboord gooit.

De heer **Oosterhuis** (D66):
Omdat de heer Ergin er vorige week niet bij was, zal ik het nog even kort herhalen. Het klopt dat er bij meerdere partijen, onder andere 50PLUS en de heer Markuszower, maar ook bij burgemeesters, een brede wens was voor extra geld voor veiligheid. Daar heeft het kabinet ook een nota van wijziging over gestuurd. Daar ligt verder geen enkele afspraak onder. De heer Markuszower heeft ook geen zetels in de Eerste Kamer, die wél nodig zijn voor een brede meerderheid. Dat is precies de reden waarom we deze week heel veel gesprekken voeren om alsnog tot die bredere meerderheid te komen.

Voorzitter. In eerste termijn refereerde de heer Grinwis aan het werkbezoek aan Denemarken en Noorwegen dat we laatst met een aantal collega's hebben gebracht, ook over de lange ervaring die ze daar hebben met een minderheidskabinet. Ook al hebben ze daar andere staatsrechtelijke verhoudingen, vond ik het zelf heel interessant hoe ze daar formeel een datum hebben vastgelegd waarop er uiterlijk een meerderheid moet zijn voor de begroting. Misschien is het een idee om dat hier ook met elkaar af te spreken, dat we volgend jaar proberen om dat voor Prinsjesdag of voor de Financiële Beschouwingen te doen, want dit jaar was het misschien onontkoombaar om zo tegen de deadline voor stemmingen aan te werken, maar laten we ook met z'n allen van dit jaar leren en elkaar eerder proberen te vinden.

Dank u wel.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
In drieën, toch?

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

De **voorzitter**:
Zeker.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Vraag één. Wil de heer Oosterhuis wel of geen meerderheid voor het Belastingplan in de Tweede Kamer?

De heer **Oosterhuis** (D66):
Ik wil graag dat het Belastingplan een meerderheid heeft in beide Kamers.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Vraag twee: wat nou als blijkt dat ook onze steun, dus van de fractie-Markuszower, de Groep Markuszower, DNA, essentieel is voor steun in de Tweede Kamer? Wilt u dan wel of geen steun?

De heer **Oosterhuis** (D66):
Daar heb ik vorige week over gezegd dat ik u niet ga vragen om tegen het Belastingplan te stemmen, maar dat ik er alles aan doe om voor de stemmingen in de Tweede Kamer bredere steun te hebben, omdat er ook in de Eerste Kamer een meerderheid moet zijn voor het Belastingplan.

De **voorzitter**:
Afrondend.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Het antwoord op vraag twee ging niet zo lekker, hè? Vraag drie: als dat nou niet blijkt te lukken en de steun van onze fractie essentieel is voor een meerderheid in de Tweede Kamer, wil de fractie van D66 dan wel of niet de steun van onze fractie?

De heer **Oosterhuis** (D66):
Ik ben optimistisch dat het wel blijft lukken.

De **voorzitter**:
Was u daarmee aan het einde gekomen van uw tweede termijn?

De heer **Oosterhuis** (D66):
Ja.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Het woord is aan meneer Vlottes voor zijn tweede termijn namens de Partij voor de Vrijheid.

De heer **Vlottes** (PVV):
Voorzitter, dank u wel. De conclusie is eigenlijk gewoon: dit kabinet moet weg. Daarom één motie, een motie van wantrouwen. Ik zal 'm voorlezen.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

constaterende dat het kabinet de lasten voor de Nederlanders structureel met vele miljarden verzwaart;

constaterende dat het kabinet tientallen miljarden euro's uitgeeft of reserveert voor ontwikkelingshulp, windmolens op zee, Brussel, Oekraïne, het redden van regenwouden in Latijns-Amerika en asielopvang;

constaterende dat het kabinet geen euro besteedt aan het verlagen van de btw op boodschappen, het verlagen van de huren, het verlagen van de btw op de energierekening en het verlagen van het eigen risico in de zorg en bovendien weigert een totale asielstop in te voeren;

van mening dat het kabinet de Nederlandse bevolking keihard in de steek laat en verraadt;

zegt het vertrouwen in het kabinet-Jetten op,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Vlottes en Wilders.

Zij krijgt nr. 53 (37022).

De heer **Vlottes** (PVV):
Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Van Eijk namens de VVD in tweede termijn. Gaat uw gang.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):
Dank je wel, voorzitter. Dank aan de bewindspersonen voor de beantwoording en aan de collega's voor het debat. Uiteraard ook dank aan de ambtenaren, die nog hard aan het werk zijn: de mensen van Bureau Wetgeving en de mensen van de amendementenservice. Het is inderdaad een traject met hindernissen, zoals we dat noemen, maar uiteindelijk hoop ik dat we er ook met z'n allen gaan komen.

Voor de VVD staat voorop dat hard werken moet lonen, dat mensen hun rekeningen kunnen betalen, iets kunnen opbouwen en meer grip krijgen op hun portemonnee en dat ondernemers de ruimte krijgen om te investeren, te groeien en banen te creëren. Mensen thuis verwachten oplossingen en een overheid die verstandig met belastinggeld omgaat. Met dit Belastingplan zetten we belangrijke stappen. We maken het dagelijks leven betaalbaarder en voorkomen hogere belastingen op spaargeld, huis en auto. We versterken onze economie en we nemen maatregelen die belangrijk zijn voor onze samenleving.

De heer **Schenk** (FVD):
Ik hoor mevrouw Van Eijk zeggen dat de VVD vindt dat werken moet lonen. Is de VVD van mening dat dit Belastingplan dat doet?

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):
Ja, die mening hebben wij zeker. Het pakket dat er ligt en met name ook de koopkrachtpakketten zorgen ervoor dat het leven in ieder geval betaalbaarder wordt. De vrijheidsbijdrage die oorspronkelijk in de plannen stond is met de koopkrachtpakketten in die zin ook eruit gehaald. Daarmee denken we dat er een goed Belastingplan ligt.

De heer **Schenk** (FVD):
Dat is een creatieve weergave van zaken, denk ik. Maar hoe kijkt de VVD dan naar de situatie een jaar later? Dan staat er gewoon 3,4 miljard euro verzwaring aan lasten op arbeid in de boeken, waarvoor er op dit moment helemaal geen koopkrachtmaatregel of zoiets is. Die gaat er gewoon komen een jaar later, als het zo doorgaat. Hoe kijkt de VVD daarnaar? Hoe rijmt de VVD dat met het pleidooi om werken meer te laten lonen?

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):
We spreken vandaag over het Belastingplan 2027. We zullen er uiteraard weer met elkaar over komen te spreken bij de behandeling van het Belastingplan 2028. Er liggen ook nog wel wat voorstellen op tafel waaraan verder invulling moet worden gegeven bij de Voorjaarsnota. Dat gesprek gaan wij dus zeker met elkaar voeren. Het zal ook onze inzet zijn dat werken gaat lonen. In de eerste termijn heb ik al aangegeven dat het belastingstelsel, de inkomensafhankelijke regelingen en de toeslagen ook niet heel helpend zijn om dat te laten vliegen. Ik hoop dus ook zeer dat we het gesprek met elkaar kunnen voeren om het stelsel eenvoudiger te maken, zodat werken ook gaat lonen.

De **voorzitter**:
Afrondend.

De heer **Schenk** (FVD):
Het klinkt allemaal heel mooi, maar de feiten staan gewoon in het plan dat we vandaag bespreken: miljarden lastenverzwaring op arbeid over de komende jaren, oplopend tot bijna 8 miljard extra lasten voor werkenden. De VVD kan dit Belastingplan hier toch niet met trots verdedigen? De VVD moet toch erkennen dat dit behoorlijk indruist tegen de verkiezingsbeloften van de VVD, met de slogans waarmee de VVD verkozen is voor deze Kamerperiode? De VVD kan hier toch niet echt beweren blij te zijn met dit Belastingplan, dat werkenden de komende jaren kei- en keihard pakt?

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):
Ik ben het niet eens met de heer Schenk, zeker niet als het gaat om de 8 miljard. Er zijn verschillende pakketten naar de Kamer gegaan. Die zijn verwerkt in dit Belastingplan. Al met al gaat werken nog altijd lonen.

De **voorzitter**:
U vervolgt uw betoog.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):
Ik heb nog drie moties.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

constaterende dat ongeveer 60.000 dga's naar schatting nog een pensioen in eigen beheer hebben en dat de mogelijkheid om dit pensioen om te zetten in een oudedagsverplichting, een ODV, sinds 2020 is vervallen;

constaterende dat deze ondernemers daardoor blijven zitten met fiscale verplichtingen en administratieve lasten en knelpunten ervaren bij bedrijfsbeëindiging;

overwegende dat een (eenmalige) heropening van de ODV-regeling de klem op het pensioen in eigen beheer kan oplossen;

overwegende dat de dga binnen het meer flexibele regelkader van de ODV, inclusief de toegang tot veel productoplossingen bij banken, beleggingsondernemingen en verzekeraars in de vorm van een lijfrente, een passende uitweg kan worden geboden;

overwegende dat hiermee ook de uitvoering voor de Belastingdienst wordt vereenvoudigd;

verzoekt de regering een regeling uit te werken waarmee dga's hun bestaande pensioen in eigen beheer alsnog fiscaal neutraal kunnen omzetten, en de Kamer hierover vóór 1 juli 2027 te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Van Eijk.

Zij krijgt nr. 54 (37022).

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de meeste bedrijven de zogenoemde "afpelmethode" over het gehele bedrijfsresultaat gebruiken om de fiscale korting van de innovatiebox te berekenen;

constaterende dat het gaat om maatwerk met vooroverleg met de fiscus en dat kleine ondernemingen dat vaak te duur en lastig vinden;

overwegende dat innovatieve mkb'ers daardoor fiscale voordelen mislopen;

verzoekt de regering te onderzoeken of een additionele route kan worden geïntroduceerd waarbij het innovatieboxvoordeel wordt bepaald aan de hand van het aantal Wbso-uren ten opzichte van het totale aantal werknemers,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Van Eijk.

Zij krijgt nr. 55 (37022).

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat voor de RVO-beschikking voor start- en scale-ups een doorlopende toets moet plaatsvinden op een schaalbaar, herhaalbaar bedrijfsmodel, snelle groei en innovatie;

overwegende dat een durfkapitaalinvestering reeds aantoont dat er sprake is van een start-up of scale-up;

overwegende dat het introduceren van een durfkapitaalinvesteringstoets als zelfstandige route voor de RVO-verklaring regeldruk voor bedrijven kan verminderen, tot besparingen kan leiden bij de RVO en het nationale verdienvermogen kan versterken;

verzoekt de regering bij de behandeling van het eerstvolgende Belastingplan een voorstel te doen voor een toets op durfkapitaalinvestering als afzonderlijke route voor een schaalbaar, herhaalbaar bedrijfsmodel, snelle groei en innovatie in het kader van de RVO-verklaring voor start- en scale-ups,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Van Eijk.

Zij krijgt nr. 56 (37022).

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Interessante moties. We zullen ze natuurlijk gaan bekijken en beoordelen en erover stemmen, op basis van de inhoud. Ik heb even een andere vraag, namelijk over het amendement van PRO. Het is, met het oog op de beraadslagingen en wat we uiteindelijk moeten doen, misschien voor de Kamer en ook voor onze fracties goed om te weten hoe de VVD dat amendement van PRO beoordeelt en wat de partij is genegen te stemmen op dat amendement, of wat de woordvoerder van de VVD de fractie gaat adviseren om te stemmen. Gaat de fractie van de VVD voor of tegen dat amendement van PRO stemmen?

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):
Het amendement dat PRO vorige week tijdens de eerste termijn van de Kamer heeft ingediend, zal mijn fractie niet steunen.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Oké, helder. Dank voor dat antwoord. Wat als nou blijkt dat die coalitiegenoten, die de laatste weken hebben laten zien dat ze nou niet per se loyaal zijn aan de coalitie-eenheid, dus D66 en CDA, nou wél voor dat amendement gaan stemmen? Hoe ziet de VVD dat scenario?

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):
Ik stel vast dat in het amendement dat voorligt, dat vorige week is ingediend, een aantal maatregelen staan die in strijd zijn met de afspraken die zijn gemaakt in het

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

coalitieakkoord, en dat ze daarnaast een tegengestelde werking hebben als het gaat om de dekking voor box 3, waar we met elkaar afspraken over hebben gemaakt. Ik zie het dus in de huidige vorm ook niet gesteund worden door de coalitie.

De **voorzitter**:
Afrondend.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Oké. Kan ik ervan uitgaan dat als dat amendement op een of andere manier wél wordt aangenomen — je weet het toch nooit met het CDA en D66; je weet eigenlijk nooit of ze betrouwbaar zijn en hoe ze gaan stemmen — de VVD dan tegen dat Belastingplan stemt?

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):
Er zijn ontzettend veel moties ingediend. Er wordt op dit moment nog aan een aantal moties gewerkt. Die moties ga ik beoordelen en bespreken in mijn fractie. Op basis daarvan gaan we bepalen hoe we gaan stemmen.

De **voorzitter**:
Was u daarmee aan het einde gekomen van uw tweede termijn?

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):
Ja.

De **voorzitter**:
Dan is het woord aan de heer Hoogeveen, namens JA21 in tweede termijn.

De heer **Hoogeveen** (JA21):
Voorzitter, dank. Dank aan de minister en de staatssecretaris voor de beantwoording. Het wordt een spannende tijd. Wat zeg ik? Het is een spannende tijd. Het Belastingplan dat nu voor ons ligt, is al meerdere keren vertimmerd, met name vanuit de vurige wens van het minderheidskabinet om een zo breed mogelijke oppositie tegemoet te komen.

Voorzitter. We zien op een aantal punten echt wel stappen onze kant op. Ik zei dat al in de eerste termijn, maar ik noem die nogmaals omdat ik denk dat het goed is om te benadrukken waar het wel goed is gegaan: de in de koopkracht gecompenseerde vrijheidsbijdrage, de accijnskortingen op benzine en diesel, de vrachtwagenheffing dit jaar, het hoogste tarief van de vliegbelasting en de verruiming van de innovatiebox voor het mkb. Dat zijn stuk voor stuk positieve punten.

Voorzitter. Toch is het ook een belastingplan zonder plan, altijd met een schuin oog naar de linkerkant van de Kamer, hopend dat de droom van 100 zetels ooit realiteit zal worden. Dat is overduidelijk niet het geval. Als de VVD samenwerken met PRO al uitsluit, waarom zouden wij als JA21 dat dan in vredesnaam vanuit de oppositie wel gaan doen? Overigens begrijp en respecteer ik dat vanuit die kant van de Kamer precies zo. De keuze die nog steeds is uitgesteld, zal in de komende dagen toch echt gemaakt moeten worden. Het land schreeuwt om politieke richting, visie en daadkracht.

Voorzitter. Toch nog even over box 3. Ik diende gisteren bij het WGO geen motie in omdat ik ervan uitging dat dat vandaag ook tot de mogelijkheden zou behoren. Hierbij

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

doe ik dat dus alsnog. Hoewel wij als JA21 de novelle natuurlijk steunen, doen we dat met enige tegenzin. Wij hebben tenslotte nooit gevraagd om, laat staan gestemd voor, vermogensaanwasbelasting. Gelukkig kunnen we hierbij 90% uit de aanwas trekken in 2029, maar helaas is een jaar later pas de beurt aan bitcoin en edelmetalen. Ik begrijp dat dat uitvoeringstechnisch niet mogelijk is en dat de alternatieven, vermogensaanwasbelasting voor vrijwel alles en iedereen of nog langer in de tegenbewijsregeling, nog erger zijn. Daarom de volgende motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat onder andere beleggingen in cryptovaluta en edelmetalen per 2029 nog niet onder de vermogenswinstbelasting vallen omdat dit technisch niet mogelijk is en dat het kabinet het verschil in behandeling enkel rechtvaardigt omdat de maatregel tijdelijk is;

overwegende dat vertraging de rechtsongelijkheid en het risico op procedures vergroot;

verzoekt het kabinet het wetsvoorstel voor de volledige vermogenswinstbelasting uiterlijk met Prinsjesdag 2027 bij de Kamer in te dienen, de volledige vermogenswinstbelasting uiterlijk per 1 januari 2030 in te voeren en de Kamer onverwijld te informeren indien deze termijnen in gevaar dreigen te komen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Hoogeveen, Stoffer en Vermeer.

Zij krijgt nr. 57 (37022).

De heer **Hoogeveen** (JA21):
Dank u wel.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Ik kom de laatste tijd weleens op feestjes en zo. Dan hoor ik veel dat onze gezamenlijke achterban, die van u reëel en die van mij heel fictief, een beetje boos op ons is. De rechtste kiezer is boos omdat er in dit huis wel een rechtse meerderheid is voor bijvoorbeeld asielbeperkende maatregelen, maar we dat op de een of andere manier niet kunnen materialiseren. Ik kom natuurlijk van de PVV. Die had goud in handen en kon allerlei asielbeperkende maatregelen doorvoeren, en heeft dat toen uit haar handen laten glippen. Nu lees ik overal over JA21 in de krant dat ze deals hadden, vergaande afspraken. Ze hadden bijna een deal op asielbeperkende maatregelen, maar het lijkt er dan toch niet van te komen. Mijn vraag aan de heer Hoogeveen is of dat niet zonde is voor Nederland, voor de achterban van de heer Hoogeveen en misschien voor de mensen die weleens dachten: die Markuszower wil toch ook asielbeperkende maatregelen? Waarom kunnen we niet proberen dat nu te regelen?

De heer **Hoogeveen** (JA21):
Het is goed dat de heer Markuszower verwijst naar een rechtse meerderheid, zowel in

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

de Tweede als de Eerste Kamer. Die bieden wij nu. Dat is de reden waarom wij gedrieën zijn opgetrokken om naar het kabinet te gaan. Van de zomer deden JA21 en de SGP dat samen. Ik denk dat dat vrij constructief en goed ging. Maar daarna kregen wij ook te horen dat er toch ook wel met een schuin oog naar links werd gekeken, zoals ik net in mijn tweede termijn al zei. Dan zeiden wij "kom op, kies richting", maar dan werd ons ook verteld: dan moet je de volgende keer meer zetels meebrengen. Dat hebben we nu ook gedaan. Ik denk dat er vanuit ons een goed voorstel ligt, een mooi totaalpakket waarover onderhandeld en gesproken kan worden. Ik denk dat precies datgene wat de heer Markuszower betoogt, is waar wij voor staan.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Dat hoop ik ook. Ik bedoel: ik heb heel veel sympathie voor de pogingen van uw fractie en de andere twee fracties om te komen tot een pakket dat goed is voor — laten we het maar even zo noemen — rechts Nederland. Maar als dat niet lukt omdat alles aan elkaar wordt verknoopt, is het dan niet dood- en doodzonde dat we de asielbeperkende maatregelen die de fractie van JA21 al bijna binnen heeft — ze hoeven alleen nog een knikje te geven — met z'n allen laten lopen en dat we uiteindelijk een Nederland krijgen waar meer in plaats van minder asiel is, terwijl de landen om ons heen nu allemaal dalende asielinstroomcijfers laten zien? Is dat verknopingsspel dat we met z'n allen spelen niet doodzonde? Daardoor laten we als rechts Nederland gouden kansen uit onze handen glippen?

De heer **Hoogeveen** (JA21):
Die gesprekken over de asielinstroombeperkende maatregelen lopen nog, dus daar zou ik niet op vooruit willen lopen. De heer Markuszower noemt het "verknopen"; ik noem het gewoon het vormen van een parlementaire meerderheid. Dat wordt nu juist geregeld. Dat wordt nu gedaan. Er wordt ook gezegd: kies richting, kabinet, voor Nederland en voor die rechtse meerderheid. Daarin geef ik de heer Markuszower helemaal gelijk. Die richting moet nu worden gekozen. Er ligt een heel concreet voorstel op tafel, met duidelijke punten waarover gesproken kan worden. De rest zullen we de komende dagen slash week gaan zien.

De **voorzitter**:
Afrondend.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Oké. Ik hoop van ganser harte dat die route dan slaagt en dat we Nederland eindelijk wat asielbeperkende maatregelen kunnen schenken.

De heer **Hoogeveen** (JA21):
Waarvan akte.

De heer **Stultiens** (PRO):
Op hetzelfde punt. Gaat JA21 vasthouden aan de medisch-ethische stilstand, de Spreidingswet van tafel en de stikstofbrief in de shredder? Dit zijn nog steeds de drie punten die al weken worden herhaald. Houdt JA21 vast aan alle drie de punten?

De heer **Hoogeveen** (JA21):
Wij werken samen met BBB en de SGP. Dat doen we nu en dat blijven we doen.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

Waarom? Omdat wij vinden dat die rechtse meerderheid moet worden gematerialiseerd. Daar staan we voor.

De heer **Stultiens** (PRO):
Nou, dat is consistent. Dat siert hem. Ik ben het er inhoudelijk niet mee eens, maar dat zal u niet verbazen. U gaf net aan: dat gaat misschien de komende dag nog lukken. We stemmen donderdag. Waar is dat vertrouwen op gebaseerd? Het zijn vrij forse eisen. Gaat het allemaal morgen gebeuren? Wat is hiervoor het plan van JA21?

De heer **Hoogeveen** (JA21):
Wat ik zeg: er lopen gesprekken. Er is een voorstel vanuit het kabinet naar de Kamer gegaan. Uiteindelijk heeft de Kamer gezegd: nou goed, dan pakken wij zelf de regie. Er lopen dus gesprekken. Ik sta hier voor de financiën, dus ik kan vertellen hoe het met de financiën zit, welke punten we hebben binnengehaald en welke punten we anders zouden willen zien en waarvoor we nog amendementen gaan indienen. Die andere gesprekken lopen via de fractievoorzitters dan wel de woordvoerders.

De **voorzitter**:
Afrondend.

De heer **Stultiens** (PRO):
Tot slot. Dat over die amendementen snap ik goed, want dat is inderdaad mijn expertise en die van de heer Hoogeveen. Dat gaan we de komende dagen zien. Maar ik constateer ook dat hij nog steeds zegt: "Er moet iets gebeuren. De stikstofbrief moet in de shredder, de Spreidingswet moet van tafel en er moet medisch-ethische stilstand zijn." Dat gaat morgen niet met amendementen lukken. Ik ben dan benieuwd wat hij met zijn bondje nodig heeft. Wat moet er morgen gebeuren, zodat zij kunnen zeggen "we gaan het Belastingplan steunen"?

De heer **Hoogeveen** (JA21):
Volgens mij is het belangrijk dat er de komende tijd richting wordt gekozen. De reden dat wij gedrieën samen optrekken, is dat we die richting willen forceren. Ik kan de heer Stultiens namelijk wel vertellen wat er gebeurt als er individueel op rechts wordt gestemd. Kijk, uiteindelijk gaat men zweven in de Tweede Kamer en de Eerste Kamer. Dat hebben de coalitiepartijen ook duidelijk aangegeven. Dat gebeurt altijd in de politiek, dan gaan ze namelijk zweven naar waar de meerderheid ligt. De meerderheid in de Eerste Kamer is binair, namelijk over links, via uw partij, of over rechts, via onze partijen. Dus die keuze staat nog steeds. Daar vechten wij voor tot de laatste snik.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Ik wil dit wel graag even herformuleren. De standstillafspraak die gemaakt is met de SGP, die overigens ook is afgesproken in Rutte II, samen met toen nog PvdA en D66, daar blijft u dus aan vasthouden. U houdt dus vast aan verstandig stikstofbeleid, zodat we straks nog een paar boeren hebben en een platteland dat functioneert. En u houdt nog steeds vast aan de Spreidingswet, die gewoon het sluitstuk is van mensenhandel, waardoor mensen verdrinken op de Middellandse Zee. Dat bondje staat nog steeds?

De heer **Hoogeveen** (JA21):
Er is meerdere keren aangegeven: samen uit, samen thuis. Dat is wat wij doen en dat is waar wij voor staan. Dat is onze inzet.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Dat is goed om te horen, want als we niet een andere afslag nemen in dit land, maak ik mij op vele fronten zorgen. Dit zijn er zeker drie. Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dan zijn we aan het einde van uw termijn.

De heer **Hoogeveen** (JA21):
Dank, voorzitter.

De **voorzitter**:
Dank u. Het woord is aan mevrouw Inge van Dijk, namens het CDA, in tweede termijn. Gaat uw gang.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):
Dank u wel, voorzitter. Ik wil eerst nog een keer terugkomen op het politieke proces. Ik heb in mijn eerste termijn gezegd dat de weg naar dit Belastingplan een politieke hindernisbaan is. Ik had ook nog "geweest" staan, maar dat woord heb ik maar doorgestreept. Dat is niet alleen ongemakkelijk voor ons als Kamerleden, maar ook voor mensen en ondernemers, die uiteindelijk duidelijkheid nodig hebben voor hun fiscale positie. Natuurlijk wil ik het kabinet bedanken voor de beantwoording, maar ik wil vooral de ambtenaren bedanken die ons in dit hectische proces bijstaan. Maar ik wil ook de mensen bedanken die bij de Belastingdienst zelf werken en die eigenlijk tot nu toe ook nog niet weten waar ze aan toe zijn. Ik wel dat toch even benoemd hebben, want ik besef wat we ze aandoen.

Voorzitter. Als CDA willen we verantwoordelijkheid nemen en blijven zoeken naar brede samenwerking, waarbij we hopelijk op de inhoud naar elkaar blijven bewegen. Mijn oproep aan het kabinet blijft daarom: samenwerken, gericht op meerderheden. Begin daar de komende jaren graag wat eerder mee.

Ik heb het ook gehad over een nieuw stelsel en over de fundamentele discussies die we met elkaar hierover moeten gaan voeren. We hebben geprobeerd daar wat richting aan te geven in het debat. Mijn collega van 50PLUS zal daar mede namens ons een motie over indienen.

Dan wil ik nogmaals een oproep doen over hoe we in de toekomst omgaan met het afschaffen van fiscale regelingen: niet alleen afschaffen, maar in eerste instantie vooral ook verbeteren.

Nog een paar concrete punten. Ik ben blij met de toezegging van de staatssecretaris over de concrete uitwerking van de mogelijkheid voor de externe waardering, waarvoor wij met een amendement de juridische grondslag hebben voorgesteld. Voor de zomer komt hij met een onderzoek. Wij gaan ervan uit dat dan alle opties in kaart worden gebracht, zodat wij vervolgens goed kunnen besluiten wat het beste kan worden ingevoerd.

Dan speciaal voor de voorzitter: de ingeprijsde valutaresultaten. Het kabinet en wij hebben een verschil van inzicht over de vraag of we daar wel of niet iets voor moeten doen. Wij hebben daar een amendement voor ingediend. Ik kan de appreciatie wel

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

raden, maar toch vinden wij het nodig om het in te dienen. Ik hoop dat de Kamer er met een welwillende blik naar wil kijken.

Dan heb ik nog een motie over de vruchtwisseling. Ik had al aangegeven dat die zou komen.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat met de nieuwe stikstofplannen, waaronder grondgebondenheidsnormen, gericht moet worden op regionale samenwerking tussen agrarische ondernemers en een gesloten kringloop, waar vruchtwisseling een belangrijkonderdeel van is;

overwegende dat de huidige voorwaarden voor de landbouwvrijstelling en de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) en doorschuifregeling (DSR) in de praktijk belemmeringen kunnen opwerpen voor vruchtwisseling;

verzoekt de regering hierover in gesprek te treden met de agrarische sector om gezamenlijk naar praktische oplossingen te zoeken, en daarbij in ieder geval te bezien hoe de cumulatieve voorwaarden uit het Landbouwbesluit 2025 voor toepassing van de landbouwvrijstelling beter kunnen aansluiten bij de praktijk en de Kamer dit voorjaar te informeren over de uitkomsten hiervan, en ook hoe het noodzakelijkheidsvereiste bij teeltpacht binnen de BOR en DSR vruchtwisseling in de praktijk niet onnodig belemmert, en dit te verwerken in de Fiscale Verzamelwet 2028,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Inge van Dijk en Grinwis.

Zij krijgt nr. 58 (37022).

Mevrouw Keijzer.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Ik ben wel benieuwd wat de CDA-fractie doet met dat amendement van Klaver en Dassen. Zeker als ik de laatste motie hoor, kan ik mij niet voorstellen dat de fractie van het CDA daar voor zal stemmen.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):
Ik heb volgens mij in de eerste termijn ook al aangegeven dat dit amendement voor ons te ver en te veel is, onder andere door deze onderdelen die erin zitten en die inderdaad ook ingaan tegen het coalitieakkoord.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Oké. Dat is goed om te constateren. Geldt dat ook voor de verzwaringen die in dit amendement in box 2 en box 3 zitten?

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):
Ik heb in de eerste termijn al aangegeven dat het echt te veel en te ver is voor ons. Zoals het amendement nu voorligt, kan het CDA dat niet dragen.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Nou, dan is er nog hoop, voorzitter. Dank u.

De **voorzitter**:
Dank u wel, mevrouw Van Dijk. Het woord is aan meneer Schenk voor zijn tweede termijn namens Forum voor Democratie.

De heer **Schenk** (FVD):
Dank, voorzitter. Zoals ook in mijn eerste termijn aangegeven, gaat het wat Forum voor Democratie betreft hier niet enkel om de technische uitwerking van het innen van belastingen en hoe we dat allemaal gaan doen, met een plusje hier en een minnetje daar, al is het maar om het feit dat de komende jaren miljarden extra aan belastingen op arbeid geheven gaan worden; volstrekt ontoelaatbaar. En dan laat ik heel wat desastreuze maatregelen nog even liggen waar ik genoeg over zou kunnen zeggen — dat heb ik volgens mij ook met verve gedaan in de eerste termijn.

Wat ons betreft gaat het Belastingplan ook over het functioneren van dit kabinet en dan vooral over de vraag of dit kabinet nog door kan. Volgens mij valt of staat het functioneren van het kabinet op dit moment bij het wel of niet behalen van een meerderheid voor zijn Belastingplan in zowel de Tweede Kamer als de Eerste Kamer. Ik heb daarom de volgende motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de minister-president het verwerpen van het Belastingplan 2027 "echt onverantwoord" heeft genoemd en heeft verklaard alles te zullen doen om voor dit wetsvoorstel in beide Kamers een meerderheid te verkrijgen;

constaterende dat de minister-president desgevraagd niet heeft aangegeven welke politieke consequenties het kabinet verbindt aan het uitblijven van die meerderheid;

overwegende dat het Belastingplan 2027 de financiële vertaling vormt van het kabinetsbeleid;

overwegende dat een kabinet dat voor een dergelijk wetsvoorstel geen instemming van beide Kamers weet te verkrijgen onvoldoende basis heeft om geloofwaardig door te regeren;

verzoekt de regering om het ontslag van het kabinet aan te bieden indien het Belastingplan 2027 niet door beide Kamers wordt aanvaard,

en gaat over tot de orde van de dag.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Schenk.

Zij krijgt nr. 59 (37022).

De heer **Schenk** (FVD):
Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel, meneer Schenk. Het woord is aan meneer Ergin namens DENK in tweede termijn.

De heer **Ergin** (DENK):
Voorzitter, dank je wel. Ik heb een viertal moties. Voordat ik overga tot die moties, wil ik zeggen dat ik denk dat het laatste woord over het Belastingplan nog niet is gezegd en dat we wellicht morgen nog hierover gaan spreken.

Maar dan de moties.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de brandstofprijzen in Nederland torenhoog zijn;

verzoekt de regering om de belastingen op brandstof komend jaar substantieel te verlagen en dit te dekken door het belasten van overwinsten van brandstofbedrijven, het beperken van de expatregeling en het beperken van de innovatiebox,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Ergin.

Zij krijgt nr. 60 (37022).

De heer **Ergin** (DENK):
De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de gestegen prijzen van brandstoffen zorgen voor …

Momentje, voorzitter, dat is de verkeerde versie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat brandstofprijzen in onze buurlanden substantieel lager zijn;

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

verzoekt de regering om bij de Voorjaarsnota gerichte voorstellen te doen die ertoe leiden dat de torenhoge brandstofprijzen zullen matigen in relatie tot onze buurlanden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Ergin.

Zij krijgt nr. 61 (37022).

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende de prijzen van boodschappen zijn gestegen;

verzoekt de regering om de belastingen op boodschappen het komende jaar substantieel te verlagen en dit te dekken door het verhogen van de bankenbelasting, het beperken van de expatregeling en het beperken van de innovatiebox,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Ergin.

Zij krijgt nr. 62 (37022).

De heer **Ergin** (DENK):
De laatste motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat al langere tijd bepaalde categorieën van levensmiddelen in onze buurlanden substantieel goedkoper zijn;

verzoekt de regering om bij de Voorjaarsnota gerichte voorstellen te doen die ertoe leiden dat de torenhoge prijzen van bepaalde levensmiddelen zullen matigen in relatie tot onze buurlanden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Ergin.

Zij krijgt nr. 63 (37022).

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

Dank u wel. Het woord is aan meneer Stoffer namens de Staatkundig Gereformeerde Partij in tweede termijn.

De heer **Stoffer** (SGP):
Voorzitter. Laat ik beginnen met de staatssecretaris, die het meeste heeft gedaan in dit debat over het Belastingplan, en de minister, die iets minder heeft gedaan, te bedanken voor de beantwoording van de gestelde vragen. Er liggen nog een paar amendementen. Ik hoop dat die de staatssecretaris bereikt hebben. Zo ja, dan zouden we daar in tweede termijn graag appreciaties op krijgen. Zo niet, dan komen die ons vast op papier toe.

Voorzitter. Ik ben vorige week in eerste termijn begonnen met stellen dat er nog geen meerderheid is voor dit Belastingplan van het minderheidskabinet. Dat is voor de Belastingdienst niet makkelijk, maar is zeker ook niet best voor inwoners en ondernemers in het land. Laat ik hier ook zeggen — de heer Hoogeveen refereerde er zojuist aan — dat wij als JA21, BBB en SGP een voorstel hebben neergelegd. Wij spreken daarover en zijn tot de laatste minuut bereid om te kijken of we eruit kunnen komen. Dat geldt niet alleen voor het Belastingplan; we kijken ook constructief naar alle begrotingen. Sommigen daarvan moeten we later dit jaar nog behandelen, maar we moeten over alles nog stemmen.

Wat dat betreft denk ik dat er best veel op het spel staat, niet best veel, maar gewoon veel. Het gaat om de fundamentele vraag of we voor links of rechts kiezen. Dat laatste is, denk ik, heel goed voor ondernemers, maar ook voor de inwoners van het land en voor de toekomst. Wat ons betreft gaan we de komende uren en dagen nog aan tafel om te kijken of we er met elkaar uit kunnen komen. Aan JA21, BBB en SGP zal het niet liggen.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel, meneer Stoffer. Het woord is aan mevrouw Teunissen namens de Partij voor de Dieren. Gaat uw gang.

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
Dank u wel, voorzitter. Ik kan het helaas niet goudgerander maken, maar dit is nog steeds een fossiel Belastingplan en voor het kabinet ook een gemiste kans als het gaat over het klimaat. Net als bij de dekking voor box 3 schuift het kabinet de rekening naar de toekomst. Een definitief voorstel van PRO en Volt moeten we natuurlijk nog tegemoetzien, maar het lijkt in ieder geval een heel redelijk voorstel als je bedenkt dat de minister bij box 3 17,6 miljard aan vermogenden geeft.

Voorzitter. Om dit Belastingplan groener te maken, heeft de Partij voor de Dieren acht voorstellen ingediend en er komen er nog drie aan. Voorbeelden zijn het terugbrengen van de CO_2-heffing, het afschaffen van de accijnskorting en het verhogen van de vliegbelasting voor de vliegende elite.

Daarbij heb ik nog twee moties.

De **voorzitter**:
Maar eerst is daar mevrouw Keijzer.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Ik haak toch even aan op de uitspraak "17 miljard aan vermogenden geven". Was mevrouw Teunissen er niet bij toen wij met elkaar vaststelden dat dat een raming is voor over vijftien jaar, waar ook het CPB van zegt: eigenlijk weet je dit niet, want je weet niet wat de aandelenmarkt tegen die tijd gaat doen.

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
Nee, maar als ik zo'n voorstel in zou dienen, zou het kabinet daar korte metten mee maken door te zeggen: de dekking klopt niet. Dat is het belangrijkste punt.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Ook daarvan hebben we met elkaar vastgesteld dat dat het langetermijnperspectief is, niet de eerste vier, vijf jaar waar je dekking voor moet zoeken. Weet u, de Partij voor de Dieren is altijd een van de eersten die zeggen dat je geen misinformatie en desinformatie mag delen, dus doe dat dan ook zelf niet.

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
Ik schetste het langetermijnperspectief. Ik leg zelfs een parallel met klimaat, dus ik hoop dat mevrouw Keijzer dan ook goed heeft geluisterd naar wat ik zojuist heb gezegd. Op de lange termijn schuift het kabinet alles vooruit. Dat doet het kabinet als het gaat om box 3, maar ook voor het klimaat. De kosten van het klimaat komen allemaal nog op ons af. Als we nu niks doen, zijn die ook enorm. Dat was mijn punt.

De **voorzitter**:
Afrondend.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Daar geldt dan misschien wel hetzelfde voor. Je kunt nu niet voorspellen wat er over 30 jaar gebeurt. Al Gore heeft dat trouwens al 30 jaar geleden geprobeerd. In dat filmpje zaten wij hier nu al onder zee. Dat is niet gebeurd. Even terug naar die 17 miljard. Mevrouw Teunissen zei letterlijk: er wordt 17 miljard aan vermogenden gegeven. Dat is gewoon niet waar. Dat is een raming, onder andere over de aandelenmarkt. Niemand weet wat er de komende vijftien jaar gebeurt. Dus wees daar gewoon duidelijk en eerlijk over. Anders is het desinformatie, denk ik, want mevrouw Teunissen is niet gek.

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
Mevrouw Keijzer kan mij van alles verwijten, maar het komt erop neer dat er een gat is ontstaan van 17,6 miljard. Ik kan het ook niet mooier maken dan het is.

De **voorzitter**:
Uw moties.

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
De moties.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat alleen al de raffinaderijen in Nederland sinds de sluiting van de Straat

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

van Hormuz zeker 1,7 miljard euro aan additionele winsten hebben gemaakt;

verzoekt de regering vóór het einde van het jaar een inventarisatie te maken van de nationale mogelijkheden en benodigde stappen om overwinsten van olie- en gasbedrijven te belasten of af te romen, en de Kamer hierover vóór die datum te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Teunissen en Jimmy Dijk.

Zij krijgt nr. 64 (37022).

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat apparaten steeds duurder worden, bijvoorbeeld telefoons en laptops, door het tekort aan chips;

overwegende dat reparatie bijdraagt aan het langer kunnen gebruiken van spullen;

overwegende dat een reparatiefonds voor reparatievouchers volgens KPMG kan leiden tot een sterkere reparatiesector en nieuwe kansen voor vakmanschap en innovatie;

verzoekt de regering te onderzoeken hoe een reparatiefonds voor reparatievouchers eruit zou kunnen zien en hierover vóór de komende voorjaarsbesluitvorming de Kamer te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Teunissen.

Zij krijgt nr. 65 (37022).

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:
Dank u wel, mevrouw Teunissen. Dan is het woord aan de heer Grinwis namens de ChristenUnie in tweede termijn. Gaat uw gang.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
Dank u wel, voorzitter. Aan het begin van het eerste WGO over het Belastingplan — dat is alweer een hele tijd geleden — zei ik dat we aan de vooravond stonden van de meest ongewisse behandeling van een Belastingplan ooit. Laat ik het wat kleiner maken: in ieder geval van alle behandelingen die ik zelf heb meegemaakt. Nog steeds is deze Belastingplanbehandeling ongewis, want we weten niet waar het gaat eindigen. We

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

weten niet of deze Tweede Kamer het Belastingplan gaat aannemen en of de Eerste Kamer het Belastingplan gaat aannemen.

Voorzitter. Dat leidt tot de volgende motie van collega Stoffer en mij. Houdt u vast, want het is een heel end.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat, mocht het Belastingplan 2027 in de Tweede Kamer worden aangenomen, er dit jaar sprake is van meer dan de gebruikelijke onzekerheid of de Eerste Kamer het Belastingplan voor komend jaar aanneemt;

constaterende dat het kabinet de Kamer op 3 november jongstleden heeft geïnformeerd over de uiterste data inzake de verwerking van de parameters uit het Belastingplan voor het jaar 2027 in bijlage 3 bij de Novelle uitbreiding vermogenswinstbelasting box 3, en dat daaruit duidelijk wordt dat de parameters inzake de inkomstenbelasting bij de Belastingdienst voor het jaar 2027 vaststaan op vrijdag 20 november aanstaande om 12 uur en veruit de meeste belastingtarieven ruim voor 15 december aanstaande vaststaan, de dag waarop de stemming over het Belastingplan in de Eerste Kamer staat gepland;

overwegende dat als de Eerste Kamer tegen het Belastingplan stemt, de Belastingdienst bij veel belastingmiddelen op 1 januari 2027 de verkeerde tarieven hanteert, wat pas op een later moment kan worden hersteld, in het uiterste geval pas bij de definitieve aanslag voor de inkomstenbelasting in de loop van 2028;

overwegende dat er overigens een precedent is voor een wijziging in de belastingtarieven en -kortingen voor het daaropvolgende jaar na stemming in de Tweede Kamer over een Belastingplan, namelijk met de novelle op het Belastingplan 2016, die pas op 8 december 2015 werd voorgelegd aan de Tweede Kamer;

verzoekt de regering zo spoedig mogelijk uiteen te zetten wat de resterende (on)mogelijkheden zijn voor aanpassing van parameters bij de Belastingdienst na stemming door de Tweede Kamer over het Belastingplan 2027 met het oog op het jaar 2027, mede gelet op de genoemde bijlage én het geschetste precedent uit 2015;

verzoekt de regering daarbij tevens uiteen te zetten wat de gevolgen zouden zijn voor de uitvoering, burgers, bedrijven én budgettair, mocht de Eerste Kamer het Belastingplan 2027 verwerpen, welke herstelmaatregelen de Belastingdienst moet en (niet) kan treffen en welke tijdlijnen daarbij horen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Grinwis en Stoffer.

Zij krijgt nr. 66 (37022).

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

Ik kan niet anders dan u vermanend toespreken dat moties kort en begrijpelijk dienen te zijn.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
Voorzitter, ik hoop in ieder geval dat u het heeft begrepen en mijn collega's ook. De tijd ontbrak me eigenlijk in de voorbereiding om kort te zijn.

Voorzitter. Dat gezegd hebbende, heb ik deels samen met collega Van Brenk van 50PLUS, deels met andere collega's, een heel aantal amendementen ingediend over enerzijds het Belastingplan en anderzijds de novelle. Die amendementen zijn in de loop van de tijd soms ook gewijzigd. Een enkel amendement zal nog gewijzigd worden ingediend, omdat het nog gecorrigeerd moet worden op technische onvolkomenheden. Ik hoop het allemaal tijdig te doen. Voor ons is het echt heel belangrijk dat we uiteindelijk betere voorstellen gaan aannemen voor werkenden en ouderen en dat er voor chronisch zieken wel een aftrekpost blijft en niet wordt geschrapt. Ook is voor ons belangrijk dat iets wat in het Belastingplan al in de zomer is verwerkt door het kabinet, nadat wij ons er ook voor hebben ingezet, namelijk dat woningcorporaties meer investeringsruimte krijgen om voor miljarden betaalbare huizen te gaan bouwen. Dat zijn allemaal hele belangrijke punten voor ons, op basis waarvan wij het Belastingplan zoals dat nu voorligt, uiteindelijk kunnen steunen, niet omdat het perfect is, maar wel omdat het beter was dan wat initieel was afgesproken in het coalitieakkoord en wat aan ons is voorgelegd op Prinsjesdag. Daarmee hebben we op een heel aantal vlakken een stap vooruit kunnen zetten, waardoor wij als fractie voor het Belastingplan, zoals het nu is, kunnen stemmen, mits een aantal voor ons belangrijke amendementen, met name één belangrijk amendement, wordt aangenomen.

Voorzitter. Ik zie dat meneer Stultiens staat te trappelen voor een interruptie.

De **voorzitter**:
Ik geef hem daarvoor het woord.

De heer **Stultiens** (PRO):
Dank. Ik heb de lange motie even kunnen verwerken. Sorteert de heer Grinwis hiermee eigenlijk voor op het scenario van de route-Markuszower, namelijk dat er in de Eerste Kamer geen steun is? Klopt dat bij deze motie?

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
Ik ben medewetgever. Ik bekommer me ook om de uitvoering en de gevolgen voor burgers en bedrijven. Als eenvoudig lid van een kleine fractie met drie zetels heb ik geen enkel zicht op wat er zich overmorgen dan wel volgende week, als we de stemming zouden uitstellen — maar laten we even uitgaan van de huidige planning, dus de stemming overmorgen — gaat voltrekken in dit huis. Als dat bijvoorbeeld betekent dat het Belastingplan hier wel wordt aangenomen, wat gaat dat dan betekenen aan de overkant, in de Eerste Kamer? Het lijkt me netjes dat zowel wij, als 150 volksvertegenwoordigers, maar het is natuurlijk ook gelijk een service voor de Eerste Kamer, voor de 75 senatoren, weten wat nou exact de consequenties zijn. Wat zou er nog wel en niet kunnen gebeuren? Wat zijn de consequenties als je tot herstel zou moeten overgaan? Ik wees al op een novelle uit 2015 die nog na de stemming in de Tweede Kamer over het Belastingplan is ingediend. Het is namelijk ongekend, en ook nog nooit voorgekomen in onze geschiedenis, dat terwijl een belastingplan al in werking

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

is gesteld door de Belastingdienst en de Tweede Kamer a heeft gezegd, de Eerste Kamer vervolgens b zegt. Dat zou echt een ongekende situatie zijn, die ik niet voor ogen heb voor ons land. Maar we moeten het beest wel in de bek kijken. Vandaar deze motie.

De heer **Stultiens** (PRO):
Oké, dan heb ik de motie goed begrepen. Deelt de heer Grinwis wel nog steeds de wens van veel partijen hier, links en rechts, dat er overmorgen gewoon een plan moet liggen dat op brede steun kan rekenen, of in elk geval op steun in beide Kamers, dan wel links, dan wel rechts?

De **voorzitter**:
De heer Grinwis, kort en bondig.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
Dat is natuurlijk het ideaal; dat is het altijd. Jarenlang we gewoon in dit huis om belastingplannen en begrotingen breed aan te nemen en ik zou deze traditie van de afgelopen jaren heel graag voortzetten. Ik begrijp dat veel fracties niet zomaar tekenen bij het kruisje. Dat zou ik ook niet doen, maar ik hoop echt dat we dit pand uiteindelijk verlaten met een bredere meerderheid voor het Belastingplan.

De **voorzitter**:
Tot slot.

De heer **Stultiens** (PRO):
Tot slot. Fijn, daar ben ik het mee eens. Ik zou het inderdaad zeer onwenselijk vinden als de Eerste Kamer eigenlijk wordt gechanteerd en dat ze niks meer kunnen wijzigen, terwijl het kabinet weet dat er nu iets ligt wat nog geen steun heeft. Dus laten we hopen dat het de komende dag dusdanig wordt gewijzigd dat er een plan komt dat wél steun heeft in beide Kamers. Dan is de motie van de heer Grinwis hopelijk niet meer nodig.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
Wij moeten denken in scenario's. Er is ook een andere toekomst mogelijk. Dat weet de heer Stultiens ook. Ik hoop inderdaad dat hier een brede meerderheid ontstaat. Maar stel je voor dat die niet ontstaat, of dat de meerderheid hier vrij smal is, en dat iedereen net zo stemt in de Eerste Kamer als in de Tweede Kamer. Ik zou het echt vreselijk vinden als dat zou betekenen dat het Belastingplan zou worden verworpen. Maar dat is aan de overkant; daar ga ik me verder niet mee bemoeien. Wij moeten daar in ieder geval wel goed de consequenties van kennen.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Twee feitelijke vragen. Welk amendement moet voor de heer Grinwis worden aangenomen? Hoe kijkt de heer Grinwis naar het amendement-Klaver/Dassen?

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
Het amendement waarin de belastingtarieven in de eerste en tweede schijf van de inkomstenbelasting worden verlaagd en de ouderenkorting op peil blijft, dus dat er niet wordt bezuinigd op de ouderenkorting zoals het kabinet van plan is in het Belastingplan, is zowel voor 50PLUS als voor de ChristenUnie heel belangrijk. Wij hebben dat amendement al langere tijd geleden ingediend. Daarvoor hebben wij als dekking de verhoging van de arbeidskorting gebruikt, waardoor de verhoging van de arbeidskorting

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

terugvalt van €133 naar €17. Dat lijkt ons niet alleen een heel goed amendement, maar dat is voor ons ook een heel belangrijk amendement. Wij zijn ook blij dat het kabinet daarop al het oordeel Kamer heeft gegeven, eerder in een brief.

Dan is er nog de andere vraag. Excuus. Dat gaat over het amendement-Klaver. Ik heb volgens mij al publiekelijk uitgesproken dat ik de maatvoering te ruig vind. We staan aan de lat voor extra investeringen in defensie. Ik vind dat het kabinet daarvoor de rekening te eenzijdig bij werkenden neerlegt. Ik kan me dus best voorstellen dat we iets meer vragen van vermogenden, maar wij hebben iets andere ideeën over welke middelen je daarvoor precies inzet en over de maatvoering. Ik ga me nu niet vastleggen op wat dan wel of niet acceptabel is, maar het huidige amendement zullen we in ieder geval niet steunen. Ik sluit niet uit dat er nog een nieuw voorstel komt en dat er in dit huis nog allerlei gesprekken plaatsvinden om tot een voorstel te komen dat wel op de steun van de ChristenUnie kan rekenen. Op dit moment is het antwoord aan mevrouw Keijzer: nee, wij zullen niet voor dit amendement stemmen.

De **voorzitter**:
Ik dank u, meneer Grinwis. Het woord is aan de heer Jimmy Dijk, die spreekt namens de Socialistische Partij in tweede termijn.

De heer **Jimmy Dijk** (SP):
Dank u wel, voorzitter. Morele hoogvliegerij. Premier Jetten had een heel mooi filmpje over dat hij een jaar na de verkiezingen had gewonnen van de populisten. Wat voor jaar was het? Het was toch vooral een jaar vol chaos. Tot op de dag van vandaag is er complete onduidelijkheid over welke kant het opgaat, ook over dit Belastingplan. 377 dagen lang is dit kabinet al aan het formeren. Het is een permanente formatie. Het is morele hoogvliegerij zonder resultaten. Mensen zien heel veel onderlinge problemen. Onderling is het kabinet het ook niet eens eens. Er volgen geen oplossingen voor de problemen van mensen.

Die morele hoogvliegerij leidt bij mensen tot vervreemding, tot frustratie en tot veel onvrede. Want mensen zien wel miljarden voor militarisering: 19 miljard euro. Mensen zien miljarden voor multimiljonairs: 17,5 miljard euro. Ze zien die niet voor hun directe noden. De energierekening blijft stijgen. De markt met drie dominante spelers — je kan het eigenlijk geen markt noemen — maakt weer recordwinsten. Daar wordt niets aan gedaan. Aan het isoleren van woningen wordt niets gedaan. In de zorg krijgen mensen een hoger eigen risico en een hogere zorgpremie. Ook hier worden dikke winsten gemaakt, waar niets aan wordt gedaan. De huren stijgen ieder jaar door. Het gebrek aan betaalbare woningen stijgt eveneens. Ook hier zien we een markt met grote winsten. De prijzen van boodschappen blijven stijgen in de supermarkt. De inflatie blijft hoog. Ook bij de boodschappen, ook bij de supermarkten zien we vijf grote supermarkten die de markt domineren. Je kan niet spreken van een markt; je kan alleen maar spreken van een aantal grote spelers die dikke winsten maken. Ondertussen legt dit kabinet een rekening van 8 miljard euro neer bij de werkende klasse. Zij mogen afrekenen.

Over het uitkleden van de regeling aftrek specifieke zorgkosten zal mijn partij een amendement indienen om ervoor te zorgen dat deze regeling niet afgeschaft wordt. Je kan namelijk niet een regeling verbeteren, zeg ik tegen de ChristenUnie en zeg ik ook tegen 50PLUS, door te gaan bezuinigen op een bedrag dat nu 560 miljoen euro is, en dat 350 miljoen euro wordt. Daar wordt een regeling niet beter van; daar wordt ze

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

minder van. Er is geen enkele oplossing voor mensen die straks een hoger belastbaar inkomen hebben en daardoor dus minder huur- en zorgtoeslag krijgen. Er komt een hogere Aof-premie, oftewel minder loonruimte voor mensen.

Mevrouw **Van Brenk** (50PLUS):
De SP mag natuurlijk zo hard schreeuwen en zo boos zijn als ze wil, maar ik probeer iets te bereiken. Ik krijg in ieder geval positieve reacties van iedereen, van de Landelijke Cliëntenraad, van de Seniorencoalitie en van SeniorenNetwerk Nederland, dat ze in ieder geval blij zijn dat die specifieke aftrek gebleven is. Voor een heleboel mensen is dat belangrijk. Ik weet dat de SP net een lijst opnoemde, maar in de brief staat nog iets heel specifieks; dat noemde de SP er net even niet bij. Dat was "voor eenmalige kosten". Maar voor mensen die dit permanent nodig hebben, blijft het beschikbaar. Volgens mij heeft iemand die gehandicapt is en iemand die chronisch ziek is die kosten permanent. Laat ik dus maar zo zeggen: wij zijn trots dat we wat bereikt hebben. Ik zie het de SP niet doen.

De heer **Jimmy Dijk** (SP):
Dit is dus het meest frappante van wat er hier in dit huis gebeurt. Want dit was ook de opmaat naar een volgende stap die ik wou zetten. Verantwoordelijkheid nemen of iets voor elkaar krijgen? Er was 560 miljoen euro hiervoor. U bezuinigt al. U krijgt niks voor elkaar. Ik ben voor goede regelingen. Ik ben voor betere regelingen voor chronisch zieken en gehandicapten. Maar ik ben niet voor het afschaffen van regelingen, het verkleinen van regelingen of het verkleinen van de budgetten daarvan. Dat is het minder slecht maken van een regeling. Ik ben niet de politiek ingegaan en mijn partij is niet opgericht om het minder slecht te gaan maken voor mensen als dit kabinet de boel afbreekt. Daar is niks constructiefs aan. Het gaat hier veel te vaak over verantwoordelijkheid nemen. Waarvoor? Voor hogere kosten voor mensen? Voor miljarden naar multimiljonairs? Neemt u die verantwoordelijkheid maar. Doe dat maar. We hebben net gezien hoe die kant van de Kamer pasgeleden gedijde en groeide op onvrede, vervreemding en frustratie. Als zogenaamde gevestigde partijen in dit middenkabinet denken dat dit een oplossing is voor problemen van mensen, met morele hoogvliegerij met zo'n filmpje van Jetten, dan komen ze van een koude kermis thuis. Het gaat erom dat de politiek hervormt. Ik heb vanaf het begin af aan gezegd bij dit minderheidskabinet: pas op voor shoppositiegedrag, want ze plukken hier en daar wat weg, maar ondertussen gaan werkende mensen erop achteruit. Die frustratie zal groeien. We zien het overal om ons heen, in heel Europa. We zien het in Frankrijk, in Italië, in Spanje: die onvrede broeit en groeit. Dan is het aan de politiek om ervoor te zorgen dat het de juiste kant op wordt gestuurd. Dat werkt niet met gevestigde middenpartijen die zeggen verantwoordelijkheid te nemen, maar die totaal pragmatisch verdergaan met het neoliberale beleid van sociale afbraak. We hebben het net de minister van Financiën ook weer horen zeggen: de kosten van de sociale zekerheid stijgen te veel. Dat is niet waar; die kosten zijn al jarenlang 12%. Dat was de afgelopen twintig jaar zo en dat zal de komende twintig jaar ook zo blijven.

De **voorzitter**:
Meneer Dijk, ik stel voor dat u uw termijn vervolgt.

De heer **Jimmy Dijk** (SP):
Voorzitter. Een constructief voorstel is een voorstel om de regeling voor specifieke ziektekosten in stand te houden. Een constructief voorstel is een voorstel om niet een

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

hogere Aof-premie te heffen bij werkende mensen, omdat dat ten koste gaat van hun loonruimte. Ik hoor overigens graag van deze minister waarom hij tot twee keer toe de voorstellen van de SP om niet een hogere Aof-premie in te voeren, niet uitvoert.

Voorzitter. Ik zei het net al: ik hoor heel veel partijen het steeds hebben over verantwoordelijkheid nemen. Wat nou als die verantwoordelijkheid de verkeerde is, als die verantwoordelijkheid neerkomt op bezuinigingen op sociale voorzieningen, stijgende kosten van levensonderhoud en een groeiende ongelijkheid? Mensen verdienen niet minder achteruitgang; mensen verdienen echte vooruitgang.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Het woord is aan de heer Vermeer namens de BBB in de tweede termijn.

De heer **Vermeer** (BBB):
Voorzitter. Allereerst dank aan de staatssecretaris, de minister en hun teams voor de beantwoording van mijn vragen en de aanwezigheid in deze termijn. Dit was deel vier van de behandeling van dit Belastingplan en nog steeds zijn we er niet. Het kabinet heeft het huiswerk laten liggen en zoals dan altijd gebeurt, dreigt het nu te falen voor het examen. Wat er wat BBB betreft in het algemeen scheelt aan dit Belastingplan, is het volledig blindstaren op het inkomstenkader, waarbij we de uitgavenplaat niet onder vuur mogen nemen. Dat zien we aan het schuiven met bedragen van 50 miljoen en 100 miljoen op de vierkante centimeter onder druk van begrotingsregels die alleen voor de Tweede Kamer lijken te gelden. We zien het ook aan de discussie rond budgetneutraliteit in box 3. Het is goed dat we op dit dossier eindelijk stappen gaan maken.

Voorzitter. We moeten in dit huis de fundamentele discussies kunnen voeren, waarin de toekomstvisie centraal staat in plaats van alleen het koersen op boekhoudregels. Wat de politieke actualiteit betreft rest mij te zeggen: ik hoop dat er tussen vandaag en overmorgen voldoende vooruitgang wordt bereikt, in ieder geval ten opzichte van ons gezamenlijke aanbod met JA21 en de SGP. We gaan natuurlijk meemaken of dat het geval is.

Voorzitter. Ik heb één motie, die gaat over sierteelt.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de btw-verhoging op sierteelt leidt tot een lastenverzwaring van ruim 300 miljoen euro per jaar;

overwegende dat de verhoging van dit btw-tarief eveneens leidt tot een banenverlies van minimaal 2.000 fte;

overwegende dat het kabinet de besluitvorming een jaar heeft uitgesteld, maar de invoering van de verhoogde heffing niet;

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

verzoekt het kabinet om de btw-verhoging op sierteelt definitief te schrappen en de hiervoor benodigde dekking te vinden in een verlaging van de overheidsuitgaven, en dit nader uit te werken tijdens de onderhandelingen met de rechtse oppositie,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Vermeer, Stoffer en Hoogeveen.

Zij krijgt nr. 67 (37022).

De heer **Vermeer** (BBB):
Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel, meneer Vermeer. Het woord is aan mevrouw Van Brenk namens 50PLUS in tweede termijn.

Mevrouw **Van Brenk** (50PLUS):
Voorzitter. De afgelopen weken heb ik mij Alice in financieel Wonderland gevoeld, waar iedereen belooft dat het volgend jaar beter is. Daar ga ik dan maar van uit.

Ik begin toch nog even met box 3, voorzitter. 50PLUS steunt de richting en de keuze voor het heffen van werkelijk rendement. We gaan daarmee meer in de pas lopen met andere landen, die ook belasting heffen op vermogen. Dat laat onverlet dat wij in het debat zeer kritisch zijn geweest over de uitvoering en de opmerkingen in het advies van de Raad van State en van de Belastingdienst. Bij ons leeft het chagrijn dat wij niet de kans hebben gekregen om in gesprek te gaan met de uitvoeringsorganisaties, maar het is niet fair om dit de bewindslieden aan te rekenen. Dat gunde een deel van onze collega's van deze Kamer ons niet. Voor 50PLUS was het cruciaal om van het kabinet de zekerheid te krijgen dat invoering en kwalitatief goede uitvoering gegarandeerd zijn. Voor ons was het "oordeel Kamer" van de staatssecretaris op onze motie over de rode vlaggen van de uitvoering, die we samen met de ChristenUnie indienden, heel erg belangrijk. Maar dat wij vandaag de garantie van het kabinet zelf hebben gekregen dat als '29 niet lukt, het tijdspad ruimer genomen wordt om de uitvoering de ruimte te geven om haar werk goed te doen, is waardevol en voor ons doorslaggevend.

Dan het Belastingplan. 50PLUS kan met de aanpassingen die zijn gedaan akkoord gaan met het Belastingplan 2027. Dank voor het meedenken, voor het van tafel halen van de verlaging van de €100 ouderenkorting, die net al werd genoemd, en voor het behouden van de aftrek specifieke zorgkosten. Voor de goede orde: we hebben het echt over het Belastingplan 2027 en niet over, zoals sommigen ons aanwrijven, het instemmen met 100 miljard aan bezuinigingen op de zorg. Nee, we hebben het alleen over de begroting 2027. Het gevecht om goede zorg te behouden, doen we volgend jaar en daar zijn we klaar voor.

Voorzitter. Wij steunen dit Belastingplan, maar er zijn wellicht nog amendementen en moties die kunnen maken dat deze situatie gaat veranderen. Om die reden wachten wij de uitkomst van dit debat af om tot een finale beoordeling te komen van het Belastingplan, want daarbij zullen alle amendementen en moties meegewogen worden.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

Wij zijn vooral benieuwd naar de uitkomst van de gesprekken van diverse coalitiepartijen met de oppositie en naar welke wijzigingen die tot gevolg gaat hebben.

Voor ons is het toekomstige belastingstelsel van groot belang. Reeds in 2019 heeft 50PLUS daar een doorgerekend plan voor gemaakt. De staatssecretaris nodigde de Kamer uit om uitgangspunten mee te geven. Dat hebben wij samen met het CDA en de ChristenUnie gedaan. Daarom de volgende motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat een fundamentele herziening van het belasting- en toeslagenstelsel noodzakelijk is om te komen tot een eenvoudiger, evenwichtiger en toekomstbestendig stelsel;

overwegende dat daarbij de volgende uitgangspunten als toetssteen zouden moeten gelden, namelijk een stelsel waarin:

- meer werken loont;
- de marginale druk wordt verlaagd door minder inkomensafhankelijke regelingen;
- ondernemerschap de ruimte krijgt;
- sparen en beleggen loont;
- de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen, en fiscale verschillen zoals tussen een- en tweeverdieners, en de armoedeval bij arbeidsongeschiktheid worden verkleind;

overwegende dat in een nieuw stelsel een goede uitvoerbaarheid een centrale plek moet krijgen;

verzoekt de regering om bij de voorstellen die zij zal doen voor een fundamentele herziening van het belasting- en toeslagenstelsel, deze toetsstenen expliciet mee te nemen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Van Brenk, Inge van Dijk en Grinwis.

Zij krijgt nr. 68 (37022).

De heer **Schenk** (FVD):
Mevrouw Van Brenk scheidt het Belastingplan van het kabinetsbeleid. Dat is iets waar ik het niet mee eens ben. Maar mevrouw Van Brenk zegt: we zijn het nog steeds fundamenteel oneens met de bezuinigingen op de zorg die heel veel ouderen in Nederland gaan raken. Ik zou mevrouw Van Brenk dan toch wel voor willen houden dat 50PLUS een sleutelpositie in handen heeft. Als 50PLUS het Belastingplan niet steunt, kan dat ook het einde van het kabinet betekenen en dan zit er misschien wel heel snel

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

een ander kabinet dat de zorg niet afbreekt. Hoe kijkt 50PLUS naar dat scenario en waarom maakt 50PLUS die keuze niet?

Mevrouw **Van Brenk** (50PLUS):
Wij kijken inderdaad heel basic naar 2027. Wat staat daarover in het Belastingplan? Raakt dat onze senioren? Nee, dat is niet zo. Laat ik het zo zeggen: wij hebben van tevoren gezegd dat een meerderheidskabinet voor het landsbelang veel beter zou zijn dan een minderheidskabinet, maar dat wij bij een minderheidskabinet kansen zien om dingen de goede richting in om te buigen. Daarover kan je van mening verschillen, maar wij grijpen alle kansen aan om het de juiste richting op te krijgen. Ik denk niet dat Nederland gebaat is bij nieuwe verkiezingen.

De heer **Schenk** (FVD):
Heeft mevrouw Van Brenk er dan vertrouwen in dat er met dit kabinet hoop is op verbeteringen op het gebied van zorg of op het gebied van ouderen?

Mevrouw **Van Brenk** (50PLUS):
Laat ik het zo zeggen: ik zie zeker kansen met deze ministers, die van goede wil zijn. Daarom sleep ik ze ook mee overal het land in. Dat doe ik om te laten zien waar de goede zaken zitten, zodat daar het geld ook naartoe gaat. Laat ik het zo zeggen: ik zal het niet nalaten om alles te doen wat in mijn macht ligt om het de juiste kant op te krijgen.

De **voorzitter**:
Dank u wel, mevrouw Van Brenk. Het woord is aan de heer Markuszower voor zijn tweede termijn. Gaat uw gang.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Heel veel dank, voorzitter. Eerst een inhoudelijke motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat het kabinet de Aof-premie wil verhogen ter financiering van de vrijheidsbijdrage voor bedrijven;

constaterende dat dit leidt tot een verhoging van de lastendruk voor het bedrijfsleven;

constaterende dat burgers wel en bedrijven niet worden gecompenseerd voor de vrijheidsbijdrage;

verzoekt de regering de vrijheidsbijdrage ook voor bedrijven af te schaffen door de voorgenomen verhoging van Aof-premie terug te draaien en ter financiering daarvan conform het amendement van het lid Ten Hove de bijdrage aan Oekraïne te verminderen,

en gaat over tot de orde van de dag.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Markuszower.

Zij krijgt nr. 69 (37022).

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Ik heb ook nog een hele spreektekst, hoor. En daarna wil ik ook nog motietje van wantrouwen indienen, maar ik laat even aan de voorzitter wat hij wil.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
Nou ja, ik denk: laat ik maar een klein vraagje aan collega Markuszower stellen. Ik denk dat aan politici iets opportunistisch niet vreemd is.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Ik heb het u horen zeggen bij PowNed.

De **voorzitter**:
Ho, ho, ho.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
Maar om nou collega Markuszower te betichten van consistentie, dat gaat te ver. Kan hij wat nader toelichten wat hem vandaag is overkomen, wat ons is overkomen en waar we op kunnen rekenen?

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Ik heb dat gedeelte van de PowCast gezien. Ik moest erom glimlachen. Ik dacht dat de heer Grinwis zich had versproken in die cast, weet ik veel, door te zeggen: van consistentie kan je hem niet betichten. Maar hij zegt het nu weer, dus ik denk dat hij zich niet heeft versproken. Wij hebben vanaf het begin gezegd dat je het Belastingplan op zijn merites moet beoordelen. Ik denk dat de fractie van de heer Grinwis en onze fractie elkaar daarin vinden. Ik heb de heer Grinwis in een ander gedeelte van die podcast horen zeggen dat het eigenlijk usance is dat deze Kamer gewoon instemt met belastingplannen. Ook daar ben ik het helemaal mee eens. Ik heb vorige week ook een beetje hetzelfde gezegd. De afgelopen zes jaar was ik lid van de PVV-fractie, vijf daarvan waren in de oppositie. Die fractie heeft continu voor het belastingplan gestemd, en in de tussentijd ook heel veel moties van wantrouwen ingediend, en nooit iets teruggevraagd voor die voorstem, laat staan er iets voor teruggekregen.

Zo ging ik ook deze wedstrijd in. Ik wil gewoon voor Nederland een goed Belastingplan. Ik denk ook dat het niet goed is voor Nederland om in deze fase van de wedstrijd geen belastingplan te hebben. We hebben vanaf het begin gezegd — dat is consistent — toen wij die PVV-fractie verlieten: slechte plannen kunnen we natuurlijk nooit goedkeuren, maar een beetje slechte plannen willen we beter maken en met hele goede plannen kunnen en moeten wij gewoon instemmen, want we hebben hier ook gewoon ons werk. Los daarvan, los van het Belastingplan — nu kom ik eigenlijk op wat de heer Grinwis als inconsistent ziet — zie ik een kabinet dat niet functioneert. De soap rondom het tot stand komen, het kijken naar meerderheden voor het Belastingplan is het zoveelste bewijs daarvan. Ik zie dan met name dat D66 en CDA niet in staat zijn om dat construct van een minderheidskabinet in goede banen te leiden, niet met elkaar, dus niet richting de VVD, maar ook niet naar deze Kamer. Ik zie dat gewoon niet goedkomen. Ik heb er

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

geen vertrouwen in, mijn fractie heeft er geen vertrouwen in dat onder dit leiderschap van deze premier en in deze constellatie en met de manier waarop met name CDA en D66 zich verhouden … Ook als je kijkt naar de kwaliteit van de bewindslieden, naar die portefeuilles, heb ik er geen vertrouwen in dat het heel snel beter gaat.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
Mijn woorden waren natuurlijk een plagerijtje voor onszelf, voor collega Markuszower. Ze waren niet profetisch bedoeld. Daar zit ik nu wel een beetje mee, want ik zou zeggen: stap voor stap. Laten we nou eerst gewoon het Belastingplan netjes behandelen. Als er daarna nog een noot te kraken is, kan die noot gekraakt worden. Waarom maakt meneer Markuszower vandaag dit theater nog groter dan het is of de chaos nog groter dan die is? Snapt de heer Markuszower dat hij ons toch wel een beetje in verwarring en met deze vraag achterlaat?

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Eerlijk gezegd … Ik lees natuurlijk ook de berichten. Ik heb ook de Kamer gehoord, ook bij de regeling. Ook mensen die ik heel erg respecteer in dit huis waren het spoor bijster, zeiden ze. Ik neem die kritiek dus op zich wel ter harte. Maar ik probeerde het juist te splitsen door vandaag een interpellatiedebat aan te vragen, want ik wil het dus niet vermengen met het Belastingplan. Maar oké, de Kamer liet mij geen andere keuze, dus moest ik het toch doen. Ik zie het gewoon niet goedkomen met dit kabinet op deze manier in deze samenstelling. Het lijkt mij een goed idee als een fractie als 50PLUS of de ChristenUnie of misschien mevrouw Keijzer wordt toegevoegd aan het kabinet en we misschien een andere premier krijgen, misschien mevrouw Keijzer zelf of mevrouw Yeşilgöz, om het te wisselen. Ik vind wel dat we de democratie en de uitslag moeten respecteren, maar op de manier waarop het nu functioneert zie ik gewoon niet dat het goed blijft gaan. Hoe het Belastingplan tot stand is gekomen en hoe er de laatste dagen nog mee wordt omgegaan, is het zoveelste bewijs. Er moet een moment zijn dat ik een keer die motie van wantrouwen moet kunnen indienen. Ik had het het liefst niet bij het Belastingplan gedaan.

De **voorzitter**:
Afrondend, meneer Grinwis.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
Laat ik dit zeggen: laten we de chaos niet nog groter maken. Want dat het chaotisch is, kunnen meneer Markuszower en ik onderschrijven. Laten we het niet groter maken dan het is. Ik roep meneer Markuszower op om het stap voor stap te doen. Ik roep hem en mezelf en mijn collega's op tot verantwoordelijkheid inzake het Belastingplan. Nu gaat het toch door elkaar heen lopen. Ik zou dat niet doen, punt. Ik ben benieuwd wat meneer Markuszower daar in het vervolg van zijn termijn mee doet.

De **voorzitter**:
Meneer Markuszower, kort en bondig.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Ik kan de heer Grinwis toezeggen dat onze fractie alle amendementen gaat wegen en het Belastingplan gaat wegen. Dan hebben we donderdag een fractievergadering. Ook dat is weer anders dan bij de fractie waar ik vandaan kwam. Dan gaan we gewoon als fractie beoordelen wat we doen met de amendementen en het Belastingplan.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

De heer **Vermeer** (BBB):
Er zijn allerlei bewindslieden die al hebben gezegd dat Groep Markuszower het Belastingplan gaat steunen. De heer Markuszower heeft vanmiddag nog gezegd "ik heb helemaal niet gezegd dat ik het ga steunen", maar hij heeft ook niet gezegd dat hij het niet gaat steunen. Wat betekent dit? Heeft de heer Markuszower iets toegezegd aan het kabinet wat hij daarna heeft teruggenomen? Dat kan, omdat er steeds allerlei wijzigingen volgen en de heer Markuszower misschien ook niet meer weet wat er nou nog precies in staat. Maar wat is op dit moment de afdronk hiervan?

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Ik beschouw mezelf als iemand die zich aan zijn woorden houdt en ik ben ook van plan om dat te gaan doen. Ik heb de heer Jetten op de persconferentie van de premier van afgelopen vrijdag eigenlijk horen herhalen wat ik vorige week ook in het debat heb gezegd, namelijk dat er geen deal ligt waarin ik me verplicht, waarin ik onze fractie verplicht, nu al, in deze fase, om voor dit Belastingplan te stemmen. Die deal ligt er niet. Ik heb niks getekend. Ik heb dat niet beloofd. De heer Jetten zegt ook zelf dat er geen sprake is van een deal. Ik heb ook zelf hier in de Kamer gezegd dat dat niet zo is. Ik hoor D66 vandaag zelfs in de Kamer zeggen dat ze onze steun helemaal niet willen. Ik hoorde de heer Vijlbrief lelijk doen over onze fractie op tv afgelopen zondag. Dat klinkt niet echt als een deal of zo.

De heer **Vermeer** (BBB):
Ik ben het helemaal met de heer Markuszower eens dat het handboek over verbinding ergens onder in de kast ligt. Maar zijn die geluiden dat Groep Markuszower het Belastingplan gaat steunen gewoon verzonnen en weet de heer Markuszower dan ook door wie?

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Zo zie ik het ook weer niet. Ik heb gewoon hele goede gesprekken gehad, onder andere met — laat ik gewoon eerlijk zijn; ik denk dat we allemaal eerlijk met elkaar moeten zijn — het VVD-smaldeel. Ik heb daar eerlijke bewindslieden aangetroffen, die hun best hebben gedaan om een meerderheid te zoeken in dit huis. Zo heb ik met de heer Heinen van Financiën gesproken en bijvoorbeeld ook met de minister van Justitie en Veiligheid. Toen hebben we ons afgevraagd wat voor onze fractie belangrijk is. Dat zijn onder andere al die dingen die ook uw partij vindt, zeg ik via de voorzitter tegen de heer Vermeer. Ook wij willen niet dat die boerenstand kapot wordt gemaakt. De ChristenUnie heeft goeie voorstellen gedaan. 50PLUS heeft goeie voorstellen gedaan. Hier en daar had PRO misschien ook nog wel iets slims gezegd. JA21 heeft zich natuurlijk hardgemaakt voor de asielmaatregelen. Wij kunnen ons er, met de SGP, waar ik ook veel respect voor heb, best in vinden dat er wat gematigdheid plaatsvindt, maar dat is bij ons natuurlijk een vrije kwestie, dus daar moet ik me ook gematigd over uitlaten. Maar ik kon me heel goed vinden in al die voorstellen van de oppositie, dus ook die van onszelf, om het Belastingplan dat er eerst lag beter te maken. Ik denk dat er nu een beter Belastingplan ligt. Als er iets goeds, iets beters, ligt, waarom zouden wij dan tegenstemmen? Ik denk dat dat gewisseld is. Dat komt niet zomaar ergens vandaan. Dat kwam uit mijn mond. Vervolgens zag ik allemaal hele lelijke dingen uit de mond van het CDA en D66 komen. Dat is de status.

De **voorzitter**:
Meneer Vermeer, afrondend.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

De heer **Vermeer** (BBB):
Hebben de heer Markuszower en zijn fractie ook al overwogen dat als we het Belastingplan helemaal wegstemmen, wat ook nog kan, het oude Belastingplan gewoon nog blijft? Dan hoeft er alleen maar even een aanwijsbesluit genomen te worden voor die €0,18 op de brandstof — dat heeft de vorige staatssecretaris ook gedaan — en dan kunnen we gewoon verder en hebben we al dat gedoe niet meer.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Dan is er natuurlijk wel wat meer pijn. Als we met z'n allen tegen het Belastingplan stemmen, is er meer pijn voor Nederland. Ze hebben er ook heel veel zoet in gestopt. Voor die pijn, heb ik ook vorige week in het debat gezegd, moeten we als Kamer dan ook onze verantwoordelijkheid nemen. Het is niet allemaal kommer en kwel wat er in dit Belastingplan staat. Ze brengen ook een stukje verlichting aan de mensen. Als wij met z'n allen tegen het Belastingplan stemmen — dat heb ik vorige week ook uitgelegd — zijn er dus een aantal maatregelen die niet door kunnen gaan, en dat doet ook pijn in de portemonnee van de Nederlander.

De heer **Stultiens** (PRO):
Ik vind het ten eerste onnavolgbaar.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Ik niet! Ik vind het eigenlijk heel duidelijk.

De **voorzitter**:
Meneer Markuszower!

De heer **Stultiens** (PRO):
Ik hoor totaal verschillende dingen: ik ga voorstemmen, ik ga tegenstemmen, ik ga het met de fractie bespreken, je kan het niet wegstemmen, ik heb geld geregeld voor Utrecht, ik heb geen deal. Wat is het nou? Heeft de heer Markuszower geld geregeld of niet?

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Het verbaast me allereerst dat zo'n intelligent mens als de heer Stultiens het onnavolgbaar vindt. Ik heb het heel goed uitgelegd en nou blijkt toch dat het een treetje te hoog was. I can dumb it down, maar volgens mij was ik duidelijk. Als Nederland meer veiligheid krijgt, is dat toch goed voor iedereen? Dat is goed voor de PRO-burgemeester van Utrecht. Ik kan niemand hier in de Kamer vinden die minder veiligheid wil, dus dat zou toch goed moeten zijn? Dat heeft formeel natuurlijk helemaal niks met het Belastingplan te maken. Er is ook een nota van wijziging geweest in de begroting van JenV, zoals de heer Stultiens weet. Ik hoef toch niet aan de heer Stultiens uit te leggen dat het Belastingplan over de inkomsten gaat en de begroting over de uitgaven? Wij hebben gewoon gezegd: luister, we vinden het allemaal prachtig, maar Nederland kan wel wat meer veiligheid gebruiken. Dat is net zoals dat JA21 wat minder asiel wil. Dat vinden wij ook. Ik zeg alleen ook dat er uiteindelijk een Belastingplan ligt en dat we daarover moeten stemmen. Die nota van wijziging heb ik al binnen. Die hebben we al binnen! Die is dus niet gekoppeld aan onze stem, want het ene is vorige week binnengekomen en het andere gebeurt pas — wanneer gaan we stemmen? — donderdag of de dinsdag daarop. Het heeft dus echt niks met elkaar te maken.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

De **voorzitter**:
Meneer Stultiens krijgt het woord. Dan stel ik voor dat we verdergaan met het vervolg van uw tweede termijn, meneer Markuszower.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Goed idee.

De **voorzitter**:
De heer Stultiens.

De heer **Stultiens** (PRO):
De heer Markuszower zegt: dit heb ik vorige week al binnengehaald. Hij heeft dus inderdaad wel geld geregeld. Het is hem gelukt. Er is dus wel sprake van een deal. Dan blijft de vraag staan — misschien ben ik inderdaad niet slim genoeg voor de heer Markuszower, maar de hele Kamer vraagt het zich af — wat zijn fractie donderdag gaat doen. Gaat hij het Belastingplan steunen dat nu voorligt?

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Ik denk niet dat de hele Kamer zich dat afvraagt. Ik neem toch aan dat er ook binnen de PRO-fractie geen dictatuur is. Er komen amendementen. Dan gaat de fractie toch met elkaar overleggen? Dan gaan ze kijken wat er nou uiteindelijk ligt en dan wordt er donderdagmiddag gestemd, of misschien wordt dat nog uitgesteld tot dinsdag. Het is toch eigenlijk heel raar als fracties nu al zeggen "we gaan voorstemmen" of "we gaan tegenstemmen"? Waarom debatteren we dan met elkaar? Als iedereen van tevoren al weet wat ze gaan stemmen, waarvoor dient dan het debat? Het debat is toch om elkaar en de regering te overtuigen van de juiste richting voor Nederland? Of zitten we hier toneel te spelen en is het debat voor Piet Snot?

De **voorzitter**:
Heel kort, meneer Stultiens.

De heer **Stultiens** (PRO):
Er is zeker sprake van toneel, bij het hele circus Markuszower. Hij roept hier namelijk: het kabinet moet naar huis en ik ga een motie van wantrouwen indienen, maar ik ga met mijn fractie nog kijken hoe ik ga stemmen over belastingen. Dat slaat toch helemaal nergens op? U wilt ze naar huis hebben, u wilt ze allemaal weghebben. Daar gaat u zo meteen een motie voor indienen.

De **voorzitter**:
"De heer Markuszower."

De heer **Stultiens** (PRO):
De heer Markuszower gaat zo een motie indienen om het kabinet weg te sturen, maar het Belastingplan gaat hij steunen vanwege geld voor de politie. Hoe rijmt dat met elkaar?

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Nou, dat rijmt hartstikke goed met elkaar. Ik wil ook niet iedereen naar huis sturen. Rustig aan. Ik wil dat ze gewoon eens aan de bak gaan, gaan regeren. Ik wil dat met name D66 en het CDA eens volwassen politiek laten zien en ophouden met spelletjes.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

Als ze dat niet kunnen zonder motie van wantrouwen, dan moeten ze de motie van wantrouwen zien als een aansporing daartoe. Ik hoop dat die wordt aangenomen. Misschien verandert er dan wat in Nederland, ten goede. Dat heeft natuurlijk helemaal niks te maken met de begroting Justitie en Veiligheid. Ook uw fractie heeft in het verleden voor begrotingen, plannen gestemd, en tegelijkertijd ook voor moties van wantrouwen gestemd. Dat is wel vaker gebeurd in dit huis. Dan kan de heer Stultiens wel net doen alsof dat niet zo is, maar dat gebeurt heel vaak in dit huis.

De **voorzitter**:
U vervolgt uw betoog.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Het is een stukje herhaling, maar in de herhaling zit ook kracht.

Voorzitter. De soap rondom het vinden van een meerderheid voor het Belastingplan 2027 is het zoveelste bewijs dat dit kabinet onder leiding van deze premier niet in staat is de grote problemen van Nederland op te lossen. Met name het CDA en D66 leveren zwakke ministers op hun respectievelijke ministeries, waardoor onze boerenstand kapot wordt gemaakt. Dat is onnodig, want de Europese Commissie — dat zeg ik toch nog even — heeft aangegeven bereid te zijn op de rem te staan bij de stikstofplannen. Maar wat doet de D66-minister? Die stapt op het gaspedaal en rijdt zo de hele boerenstand kapot. Dat is onnodig. De asielinstroomcijfers blijven stijgen. Dat is onnodig, zeg ik tegen de voorzitter, want in alle landen om ons heen daalt de asielinstroom. Het buitenland krijgt meer en meer geld, terwijl we hier in Nederland steeds grotere tekorten hebben. Woningen worden eigenlijk alleen nog maar voor buitenlanders gebouwd.

Verder zien we dat de premier niet in staat is van zijn kabinet een harmonieus team te maken en dat het CDA en D66 hun coalitiepartner, de VVD, continu en bovendien in het openbaar laten struikelen. Met de houding van met name deze twee partijen, het CDA en D66, richting de rest van de Kamer is het niet beter gesteld, waardoor we kunnen spreken van bestuurlijk onvermogen. De grote problemen waar Nederland mee kampt, vereisen een kabinet dat als een geoliede machine functioneert. Onze fractie heeft niet het vertrouwen dat dit kabinet dat in deze samenstelling en onder dit leiderschap gaat leveren.

Daarom hebben wij vandaag uw Kamer verzocht om een interpellatiedebat te houden, zodat we een motie van wantrouwen in konden dienen. Veel fracties blaffen dan vaak over wantrouwen, maar als ze een keer kunnen bijten, zoals ze vandaag hadden kunnen doen, doen ze dat niet. Het indienen van een motie van wantrouwen tijdens een Belastingplan is ongebruikelijk en eerlijk gezegd slaat het ook eigenlijk helemaal nergens op. Het Belastingplan regelt de inkomsten van de overheid.

(Hilariteit)

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Rustig, jongens, rustig. Het Belastingplan regelt de inkomsten van de overheid. Als fracties de uitgaven of het beleid onacceptabel vinden, dan moeten zij dat kenbaar maken op de momenten dat die zaken behandeld worden.

Ons oordeel over het Belastingplan is voor ons dan ook een separate kwestie. Wij

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

zullen, zodra we weten hoe het definitieve Belastingplan eruitziet, dat plan op zijn merites beoordelen. Evenwel zijn wij ervan overtuigd dat een kabinet fundamenteel anders moet acteren dan het huidige doet. Doet een kabinet dat niet, dan creëert een kabinet slechts voortdurende instabiliteit en continue chaos.

Daarom de volgende motie. Ik heb de motie van de heer Vlottes en de heer Wilders gezien, dus ook die zullen we in beraad nemen. Daar zullen we misschien straks over stemmen.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat dit minderheidskabinet onder dit leiderschap niet in staat is om met zichzelf en het parlement tot een vruchtbare samenwerking te komen;

zegt daarom het vertrouwen in dit kabinet op;

verzoekt de Voorzitter van deze Kamer in lijn met de aangenomen motie-Bikker een of meerdere verkenners aan te wijzen met als doel te komen tot een kabinet dat wel in staat is de grote problemen van Nederland op te lossen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Markuszower.

Zij krijgt nr. 70 (37022).

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Ik wil de voorzitter vragen om daar direct na het debat, na de termijn van de minister en de staatssecretaris, over te stemmen. Dat mag van mij fractiegewijs.

De **voorzitter**:
Ik kijk of er voor dat verzoek een meerderheid is. Het ordevoorstel van de heer Markuszower is om na afloop van de tweede termijn van het kabinet, na afloop van het debat, meteen te stemmen over de ingediende motie van wantrouwen.

De heer **Stultiens** (PRO):
Hoe sneller het voorbij is, hoe beter. Gelijk stemmen, fractiegewijs.

De heer **Hoogeveen** (JA21):
Daar sluit ik me bij aan.

De **voorzitter**:
Ik hoor graag hoe de andere leden hierover denken.

De heer **Schenk** (FVD):
Steun voor gelijk stemmen.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):
Steun.

Mevrouw **Van Brenk** (50PLUS):
Steun.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):
Steun voor fractiegewijs.

De heer **Vermeer** (BBB):
Steun.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
Laten we over deze gekkigheid maar gelijk stemmen.

De heer **Oosterhuis** (D66):
Steun.

De heer **Stoffer** (SGP):
Ik denk niet dat het veel uitmaakt, maar ook steun.

De heer **Jimmy Dijk** (SP):
Steun.

De **voorzitter**:
Ik constateer een meerderheid om direct na afloop van het debat … Meneer Hoogeveen, wenst u zich uit te spreken?

De heer **Hoogeveen** (JA21):
Voorzitter, ik had nog een interruptie.

De **voorzitter**:
Oké. Dan ronden we dit eerst af. Ik concludeer dat er een meerderheid is om direct na afloop van het debat fractiegewijs te stemmen. Dat kan ook direct vijf minuten na beëindiging van het debat. Houdt u er dus rekening mee dat we dan meteen over deze motie van de heer Markuszower stemmen. Een interruptie van de heer Hoogeveen.

De heer **Hoogeveen** (JA21):
Het is mij nog steeds niet duidelijk — laat ik 'm anders stellen dan de heer Stultiens — of de heer Markuszower en zijn fractie nou voor of tegen het Belastingplan in zijn huidige vorm stemmen?

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Het is inderdaad een iets scherpere vraag dan die van de heer Stultiens. Ik heb vorige week gezegd dat tegen dit … Dat ik op dit moment … Nou, ik zal het iets anders verwoorden dan vorige week. Het komt erop neer dat er in het Belastingplan in de huidige vorm nog weinig argumenten te vinden zijn om tegen te stemmen. Dat neemt niet weg dat die discussie over wat we gaan stemmen uiteindelijk in mijn fractie plaatsvindt. Die fractievergadering is op donderdag. U bent van harte welkom om die als bijhoorder … Hoe noem je dat? Toehoorder! Dank u wel. Ziet u: niet alles wat van D66

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

komt, is slecht. U bent van harte welkom om die als toehoorder bij te wonen. Die discussie ga ik in mijn fractie voeren, niet hier in de plenaire zaal.

De **voorzitter**:
Dank u wel, meneer Markuszower. Het woord is aan mevrouw Keijzer als laatste spreker van de zijde van de Kamer in deze tweede termijn. Gaat uw gang.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Voorzitter. Je wordt wakker gewoon als Mona "eenpitter" Keijzer en je eindigt als potentiële premierskandidaat. Ik heb weinig gekkere dagen gehad, maar het houdt het boeiend.

Voorzitter. We hoeven met elkaar niet meer vast te stellen wat een zootje dit geweest is de afgelopen week en het is nog niet aan een eind. De vraag is natuurlijk vooral: waar gaan we nou over stemmen, over een dag of twee waarschijnlijk? Die vraag is in meerdere varianten voorbij gekomen. Misschien is het goed om daar straks nog even bij stil te staan aan het eind, zoals net ook doorgesproken. In ieder geval verdient dit land wat mij betreft zo veel beter, maar we moeten vooruit en daarom de volgende motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de verhoging van het btw-tarief op sierteeltproducten van 9% naar 21% niet is afgeschaft maar slechts is uitgesteld naar het tweede kwartaal van 2028;

constaterende dat hierdoor een totale omzetdaling van honderden miljoenen en een daling van de werkgelegenheid wordt verwacht;

verzoekt de regering in 2028 volledig af te zien van de maatregel om het verlaagde btw-tarief van 9% op sierteeltproducten te verhogen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Keijzer en Vermeer.

Zij krijgt nr. 71 (37022).

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Ik begreep net dat de heer Vermeer zelf ook een motie had. Dat wist ik niet. Dat heeft hij ook niet gezegd. Maar we gaan gewoon kijken waar het toe leidt. De dekking zullen we met elkaar moeten vinden.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de tweede termijn van de zijde van de Kamer. Ik schors tot 22.10 uur, voor de beantwoording van het kabinet.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

De vergadering wordt van 21.49 uur tot 22.10 uur geschorst.

De **voorzitter**:
Ik heropen de vergadering. Aan de orde is de tweede termijn van de zijde van het kabinet bij de behandeling van het Belastingplan 2027. Ik geef het woord aan de staatssecretaris.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Voorzitter, dank u wel. In het kader van de slagvaardige overheid zal ik ook de moties en de vragen aan de minister beantwoorden. Dan besparen we hier vanavond weer een beetje tijd.

De **voorzitter**:
Dat wordt hogelijk gewaardeerd.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Ik begin met de vragen, dan de amendementen en tot besluit de moties.

Er was een vraag van mevrouw Van Eijk van de VVD over de durfinvesteerders. De route die zij voorstelt kunnen we inderdaad onderzoeken. Ik temper een klein beetje de verwachtingen, vanwege de ingewikkeldheid van de materie, maar ik zeg u toe dat ik u voor de behandeling van het volgende Belastingplan, dus bij Prinsjesdag, zal informeren over de resultaten van dat onderzoek.

Dan de vraag van de heer Dijk over de Aof-premie. Het is evident dat we als land voor grote uitdagingen staan. Daarvoor moet uiteindelijk ook gewoon betaald worden. De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is met dit vraagstuk bezig en stuurt u zo spoedig mogelijk een brief over de toekomst van de fondsensystematiek. Die was dit najaar beloofd; dat is het nu. Hij gaat in die brief in op de Aof-premie in het bijzonder en zal refereren aan de moties.

Dan ga ik naar de amendementen. Ik moet vooraf een paar extra zinnen zeggen over de appreciatie daarvan. Die appreciatie ga ik hier vanavond namens het kabinet geven, met het Belastingplan in de hand. Ik zal eigenlijk een vrij zuivere appreciatie geven, op basis van het nu voorliggende Belastingplan. Tegelijkertijd beseft het kabinet — daar is het in het debat veelvuldig over gegaan — dat u, met het primaat bij de Kamer, nog onderling gesprekken met elkaar heeft over de vraag: wat kunnen wij nog doen om het Belastingplan, dat eigenlijk al hartstikke mooi is, toch nog een beetje mooier te maken en daar allicht onze steun aan te verbinden? Daar heeft het kabinet, ook gegeven hoe we het nu met elkaar doen, geen zicht op. We waarderen zeer de inspanningen die u doet. Het zou ook zomaar kunnen dat u, als ik nu een appreciatie uitspreek bij een amendement, op een later moment in de tijd, als u daar meer met elkaar over gesproken heeft, tot een ander oordeel komt. Ik doe het nu vanuit de kennis die we nu hebben met elkaar. Ik ben u zeer erkentelijk voor het harde werk dat u doet. Ik kom ook nogmaals terug op mijn oproep: dit kunnen we in Nederland goed, dus poldert u lekker vooruit en dan kijkt het kabinet met goede moed naar amendementen die eventueel ook morgen bijvoorbeeld nog kunnen worden ingediend. En ja, voorzitter, dan sturen wij u een brief, ook nog morgen, met de aanvullende appreciaties. Ik zag het in de ogen van de heer Oosterhuis.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

Dan ga ik naar het amendement op stuk nr. 14.

De **voorzitter**:
Maar u heeft eerst nog een interruptie van mevrouw Van Eijk.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):
Het is inderdaad gebruikelijk om de amendementen schriftelijk te appreciëren. Allemaal, en vaak ook nog voorzien van een quickscan of een korte uitvoeringstoets et cetera, zodat we dat ook in onze afwegingen kunnen meenemen. Is dat dan het pakket dat morgen nog naar de Kamer komt?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Zo is het maar net. Alles wat ik u hier mondeling kort zeg, kunnen we iets uitgebreider doen in de brief. Ik hoop dat u het het kabinet gunt — een en ander had een iets kortere doorlooptijd dan normaal — dat het een wat compactere brief wordt dan u allicht eerder van het kabinet gewend was.

De **voorzitter**:
Spreekt u via de voorzitter, vraag ik de staatssecretaris.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Voorzitter.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
Een aantal van mijn collega's, maar ook ikzelf wacht nog steeds op een aantal amendementen van de amendementenservice. In mijn geval gaat het om twee stuks, waarvan ik net begreep dat er eentje uit het zicht was geraakt. Wanneer dat amendement komt en wordt ingediend, durf ik nu niet te voorspellen. Ik hoop dat dat tussen nu en een uur is, maar die kans is klein. Stel je voor dat het morgen rond een uur of twaalf lukt. Om 14.00 uur sluit het proces aan de kant van de Griffie. Die brief moet nog naar ons toe. Vervolgens moeten wij op basis van die brief nog tijd hebben om onvolkomenheden als die erin zitten nog te kunnen verhelpen. Tja … Wat is haalbaar voor de staatssecretaris? Hoeveel ruimte is er dan nog voor de Kamer om op basis van die brief te acteren?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Ik zou hier willen aansluiten, als ik zo vrij mag zijn, bij de suggestie die u zelf heeft gedaan om het stap voor stap te doen. Ik weet namelijk ook niet in het hier en nu wat er morgen nog door u wordt ingediend. Ik vind wel dat er wederkerigheid bij de huidige situatie hoort. Wij vragen veel van uw Kamer als het gaat over flexibiliteit in doorlooptijden en dat betekent ook dat wij hard moeten doorwerken. Dus ja, u krijgt morgen zo snel als mogelijk een brief. En als het twee brieven moeten worden, zodat we er tempo op kunnen houden, doe ik dat. Of dat voor uw Kamer dan voldoende is om daarna de vervolgstap te zetten, wil ik graag bij uw eigen Kamer neerleggen.

De **voorzitter**:
Gaat uw gang.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Het amendement op stuk nr. 14 is ontraden. Met dit amendement wordt voorgesteld om de verlaging van het hoge tarief in de vliegbelasting deels terug te draaien en dat geld in te zetten om de verkeersboetes niet te verhogen. Voorzitter, ik ga het misschien nog iets korter dan dit doen. Ontraden. Het draagt natuurlijk bij aan een hogere mate van internalisatie, maar ik hecht er echt belang aan om ook dat tarief te harmoniseren, zoals afgesproken in het coalitieakkoord.

De **voorzitter**:
En dit betreft het amendement op stuk nr. 14?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
14.

De **voorzitter**:
Dan het amendement op stuk nr. 15.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Het amendement op stuk nr. 15: ontraden. Ik verwijs kortheidshalve naar de Kamerbrief over Acties Weerbaarheid Energieschok en de besluitvorming daaromtrent.

Dan het amendement op stuk nr. 16. Dit is ontraden. Bij de begrotingsbehandeling van VWS is een tegenhanger van dit amendement reeds beoordeeld, dus dan moet ik hier het spiegelbeeldige zeggen.

Het amendement-Keijzer op stuk nr. 18 is overbodig omdat wij via de derde nota van wijziging een maatregel over het afschaffen van het verlaagde btw-tarief uit het Belastingplan 2027 hebben gehaald. Ik komt straks nog toe aan uw motie. Dan zal ik hier iets meer over zeggen.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Ik begrijp het. Om technische redenen moet ik dit amendement dus intrekken. Daarvoor in de plaats heb ik een motie ingediend. Ik hoop dat die een meerderheid zal halen.

De **voorzitter**:
Bij dezen concludeer ik dus, mevrouw Keijzer, dat het amendement op stuk nr. 18 is ingetrokken.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Het amendement over de sierteelt.

De **voorzitter**:
Ja, correct.

Het amendement-Keijzer (stuk nr. 18) is ingetrokken.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Het amendement op stuk nr. 19 ontraad ik. Bij het volledig laten vervallen van de vpb-plicht voor woningbouwcorporaties dient rekening te worden gehouden met het risico op ongeoorloofde staatssteun. Dan hebben we nog de eindafrekening die moet

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

plaatsvinden en die overigens ook voor woningbouwcorporaties nadelig is. Dit is niet uitvoerbaar.

Het amendement op stuk nr. 24 ontraad ik. Het amendement geeft woningbouwcorporaties niet meer zekerheid, omdat de staatssteunbeoordeling nodig blijft. Het informele contact met de Europese Commissie is inmiddels gelegd. Ik heb in het WGO reeds verteld dat wij vinden dat woningbouwcorporaties zich hier echt geen zorgen hoeven te maken.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
De redenering van de staatssecretaris kun je met even goed fatsoen omdraaien. Je kunt immers ook zeggen: ze hoeven zich heen zorgen te maken; wij gaan dit gewoon fiksen bij de Europese Commissie, dus die datum kan gewoon in het wetsvoorstel. Ik begrijp dus het wat negatieve advies niet.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Het is eigenlijk vooral ingegeven vanuit beleefdheid ten opzichte van onze Europese partners. Dit is het proces, hoe we het doen met elkaar. Dan vind ik ook dat je moet laten zien dat je in je wetgeving dat proces faciliteert. Tegelijkertijd ga ik dat proces met zeer veel vertrouwen in.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
Ik vind het echt ongerijmd. Het is aan het kabinet om vertrouwen uit te stralen in hun eigen plannen, om vertrouwen uit te stralen dat ze dit gaan fiksen. We weten dat het een formaliteit is — een formaliteit! Ik snap echt niet dat dit amendement wordt ontraden. Ik geef nog één keer aan de staatssecretaris mee: alstublieft, doe dat niet. Anders is het aan mijn collega's om hier zelfstandig een oordeel over te vellen, zoals zij altijd doen.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Ik hoop oprecht dat de woorden die ik spreek de middenweg tussen het amendement en de praktijk zullen vinden, omdat de inschatting die wij doen nu eenmaal de inschatting is. Tegelijkertijd, als er een staatssteunproces aan de orde is, vind ik dat we die in beginsel ook in de wetgeving moeten vastleggen.

De **voorzitter**:
Het amendement op stuk nr. 28.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Daar had mevrouw Van Dijk al een goede voorspelling op gedaan; die ga ik ontraden. Dat heeft te maken met de Wbso. Het idee om innovatieve werkzaamheden extra te stimuleren is natuurlijk hartstikke goed, maar voor die structurele indexatie is ook een structurele dekking nodig en dat betekent dat we het zo doen. Ik besef mij overigens dat mevrouw Van Dijk vorig jaar hetzelfde amendement heeft ingediend, met dezelfde appreciatie. Mevrouw Van Dijk weet wat daar het resultaat van was.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):
Het is incidenteel.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Correct, maar dat betekent nog steeds dat mijn collega de beleidsvrijheid wil houden,

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

zoals ik u dat ook in het WGO heb geschetst. Volgens mij herhaalt het scenario van vorig jaar zich.

De **voorzitter**:
Het amendement op stuk nr. 30.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Het amendement op stuk nr. 30 gaat over de ETS, over de CO_2-heffing. Die ga ik ontraden. Het kabinet heeft in het coalitieakkoord afgesproken om de bestaande CO_2-heffing voor ETS1 en lachgasinstallaties af te schaffen. Het kabinet erkent dat er werk aan de winkel is, maar daarover later meer, zou ik bijna zeggen, zoals in het debat gewisseld.

Het amendement op stuk nr. 31 ontraad ik ook, eigenlijk met een vergelijkbare redenatie. In het coalitieakkoord zijn afspraken gemaakt over de CO_2-heffing, maar ook over het vooruitzicht dat er in het voorjaar een additioneel klimaatpakket komt.

Dan het amendement op stuk nr. 34 van de heer Grinwis en mevrouw Van Brenk. Dat ontraad ik met het Belastingplan in de hand, zoals ik in mijn introductie zei. Tegelijkertijd merkte ik ook in het debat dat u er veel over wisselt met elkaar.

De motie op stuk nr. 35 …

De **voorzitter**:
Het amendement op stuk nr. 35.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Het amendement op stuk nr. 35 van Klaver en Dassen ontraad ik om een hele trits redenen. Dat gaat namelijk over afspraken over erf en schenk, over de box 2-maatregel die erin zit, over de maatvoering daarvan, en de technische uitvoerbaarheid van onder andere de punten over box 3. In het debat is het, geloof ik, weleens "te ruig" genoemd en daar kan het kabinet zich bij aansluiten, en ietsje meer dan dat.

Dan ga ik naar het amendement op stuk nr. 38 van Markuszower over het schrappen van de vrijheidsbijdrage. Die ontraad ik. Het amendement is in zichzelf namelijk ongedekt.

De **voorzitter**:
Ik schat in dat meneer Grinwis een vraag heeft over het amendement op stuk nr. 34.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
Er komt een gewijzigd amendement in plaats van het amendement op stuk nr. 34, want dat amendement is nog niet de uitwerking van de motie inzake de daling van de rekenrente van 6% naar 3%. De juiste uitvoering komt dus nog naar u toe. De motie heeft de staatssecretaris destijds oordeel Kamer gegeven. Als we de juiste technische uitvoering hebben van die motie, krijgt het amendement dan wel oordeel Kamer?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Het is volgens mij goed gebruik om het amendement dan eerst te beschouwen. Dat kunt u dan in de brief zien. Ik hoop dat u in mijn introductie heeft gehoord dat het kabinet ook

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

beseft dat er een aantal amendementen nog in beweging zijn, gehoord het debat. Dit is er een daarvan, dus vanavond houd ik het even strikt bij wat er ligt en strikt bij het Belastingplan. Maar laten we morgen ook weer in een nieuwe dag en met frisse moed kijken naar wat er dan op tafel ligt.

De **voorzitter**:
Het amendement op stuk nr. 39.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Dat ontraad ik u. Dit hebben we vaker met elkaar gewisseld, maar een btw-instrument is geen geschikt instrument om consumptie van groente en fruit te stimuleren. Het is ook nog eens een heel ingewikkeld instrument, met allerlei afbakeningsvraagstukken, dus ontraden.

Dan het amendement op stuk nr. 40 over het lage btw-tarief voor huishoudapparaten. Dat ontraad ik ook. Ook daarbij gaat het over uitvoerbaarheid en gerichtheid. Ook dat hebben we reeds eerder met elkaar gewisseld.

Dan ga ik naar het amendement op stuk nr. 41 over het afschaffen van de landbouwvrijstelling. Dat ontraad ik. Ik heb eerder in een debat gezegd dat ik gezien alles wat er speelt in de landbouw en alles wat er voortvloeit uit de discussies die we hier met elkaar hebben, zou zeggen: laten we aan deze kant van het dossier een beetje rust organiseren.

Dan ga ik naar het amendement op stuk nr. 42 van Grinwis en Van Brenk. Dat geef ik oordeel Kamer, zoals ook al te lezen was in de kabinetsbrief. Daarmee herverdeelt uw Kamer het koopkrachtpakket.

Dan het amendement op stuk nr. 43. Dat ontraad ik. De invoering van die kostenaftrek en die tegenbewijsregeling per 2027 is niet uitvoerbaar. De kostenaftrek voor alleen onroerende zaken is ook nog eens juridisch kwetsbaar. Er is geen wezenlijk onderscheid tussen kosten voor vastgoed en kosten voor andere beleggingen. Ook is er geen dekking opgenomen. En ja, ik begrijp heel goed wat de achtergrond van het amendement is. Ik begrijp ook welk probleem mevrouw Keijzer ziet en wil onderkennen. Tegelijkertijd zei ik al in mijn eerste of tweede termijn — dat weet ik niet meer — dat dit ook gewoon inherent is aan de route die we nu kiezen.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Maar doordat de Wet werkelijk rendement is uitgesteld tot 2029 — het is een dossier dat zich kenmerkt door het uitstellen van een definitieve regeling — hebben we nu geen kostenaftrek. Zoals ook is geantwoord op eerdere Kamervragen stijgt de belastingdruk bij middenhuur soms tot boven de 100% van het netto-exploitatieresultaat. Hier zijn we dus vastgoedverhuurders verder de verkoop in aan het jagen. Is dat nou niet een overweging om toch nog eens een keertje hiernaar te kijken en mij desnoods ook in een brief uit te leggen waarom dit praktisch niet kan?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Ik zal er dan morgen in de brief extra zinnen aan wijden. Ik ga niet het debat van gisteren met veel woorden overdoen, maar de nu gekozen route betekent volledige focus op de novelle in '29.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Dat begrijp ik, maar ik heb mij ook laten vertellen dat je dit als aangever van de belasting, dus als vastgoedexploitant, in het aangifteformulier bij werkelijk rendement in een specifiek invulveld gewoon zelf kunt verlagen met die 25%. Dus in die zin verandert er voor de Belastingdienst helemaal niets, maar ga je wel eindelijk eens een keertje op een reële manier bekijken wat er hier gebeurt. Zou de staatssecretaris in de brief ook nadrukkelijk op dit punt in willen gaan? Mij bekruipt namelijk een beetje het gevoel dat de wil er gewoon niet is.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
De wil is zeker het probleem niet, maar we zullen er morgen wat extra zinnen aan wijden, zonder meer.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Tot slot, voorzitter. Dank, maar aan er alleen wat extra zinnen aan wijden, heb ik niks. Ik wil dan ook dat er echt heel inhoudelijk op ingegaan wordt en met name ook op dat praktische punt dat ik nu aangeef. We jagen namelijk zo'n beetje elke dag jonge mensen uit hun huurflat, omdat de verhuurder geen andere oplossing ziet dan verkoop.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Ik zal ervoor zorgen dat de extra zinnen zowel inhoudelijk zijn als ingaan op dit praktische voorstel van mevrouw Keijzer.

De **voorzitter**:
Het amendement op stuk nr. 44.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Het amendement op stuk nr. 44 ontraad ik. De verlenging van de accijnskorting hebben we juist goed afgewogen ten opzichte van onder andere de koopkracht.

Het amendement op stuk nr. 45 ontraad ik. Het kabinet zoekt een balans tussen het internaliseren van de externe kosten van vliegen en het gelijke speelveld.

Dan kom ik bij het amendement op stuk nr. 37. Dat ontraad ik ook. Hiervoor geldt, denk ik, dezelfde zin als die ik eerder heb uitgesproken rondom amendementen van de heer Grinwis.

Dan ga ik naar het amendement op stuk nr. 47.

De **voorzitter**:
Hier gaat het even mis, denk ik. Ik kijk even rond of de leden dat ook zo ervaren. Ik ben bij het amendement op stuk nr. 46.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Ja, daar was ik ook.

De **voorzitter**:
Dat is het amendement-Grinwis over de verlaging van het energiebelastingtarief. U zei 36.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
O! Ik bedoelde het amendement op stuk nr. 46. Stop de tijd!

De **voorzitter**:
Kijk! We doen het opnieuw. Het amendement op stuk nr. 46.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Dan het amendement op stuk nr. 47.

De **voorzitter**:
Graag nog één keer het amendement op stuk nr. 46, voor de administratie van ons allemaal.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Het amendement op stuk nr. 46 ontraad ik. Ik zeg daar niet uitgesproken vergelijkbare zinnen bij als bij de eerdere amendementen van de heer Grinwis.

De **voorzitter**:
Dan het amendement op stuk nr. 47.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Het amendement op stuk nr. 47 ontraad ik ook. We hebben daar namelijk al een stap in gezet en dat zou het voor het kabinet dan moeten zijn.

Het amendement op stuk nr. 48 ontraad ik. Dan gaat het namelijk over dat we het best goed afgewogen hebben, hoe vervelend het voor de sector ook is.

Dan het amendement op stuk nr. 49 van de heer Stoffer. Dat wil ik oordeel Kamer geven, met een extra zin. Het bijtellingspercentage gaat daardoor wel schommelen. Dat wordt eigenlijk een uitvloeisel van deze rekensom. Daar is eigenlijk het bijtellingspercentage niet voor bedoeld, want dat moet natuurlijk de economische waarde reflecteren. Je hebt rekkelijken en preciezen en bij dit amendement ben ik maar even rekkelijk.

De **voorzitter**:
Dan het amendement op stuk nr. 50.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Dat ontraad ik. Dat heeft te maken met de eerdere besluitvorming en de verschuiving van het probleem naar een ander deel van de sector.

Dan het amendement op stuk nr. 52. Dat ontraad ik ook. Ik denk dat ik net al het nodige heb gezegd over onze weging van de lastenverzwaring die met dat forfaitaire systeem te maken heeft.

Dan heb ik bij het wetsvoorstel over start-ups en scale-ups een nieuwe nummering, voorzitter. Dus dan kom ik bij het amendement op stuk nr. 7. Dat wil ik graag oordeel Kamer geven.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

De **voorzitter**:
Ja, dat is het amendement op stuk nr. 7 (37024) van Inge van Dijk en Van Eijk. Is dat correct?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Zo staat het er ook bij mij.

De **voorzitter**:
Het amendement op stuk nr. 7 krijgt oordeel Kamer.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Het amendement op stuk nr. 8 bij hetzelfde wetsvoorstel krijgt ook oordeel Kamer.

Het amendement op stuk nr. 11 ga ik ontraden. Dat heeft te maken met de ambities voor een slagvaardige overheid. Dat betekent niet te veel en dus ook niet te snel evalueren.

Dan kom ik bij het wetsvoorstel Overige fiscale maatregelen. Dan komen we weer bij een nieuwe nummering: wetsvoorstel 37023, met het amendement op stuk nr. 9. Dat ontraad ik. Het is absoluut een sympathiek amendement, maar dit heeft ook weer met de uitvoering en de techniek te maken. U kunt daar morgen in de brief wat meer over lezen.

Dan kom ik het amendement op stuk nr. 7, bij de Novelle uitbreiding vermogenswinstbelasting box 3.

De **voorzitter**:
Correct. Wetsvoorstel 37053, het amendement op stuk nr. 7 van de heer Schenk.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Dat ontraad ik. De alternatieve dekking die het amendement voorstelt, is niet zoals we dat doen.

Idem voor het amendement op stuk nr. 12. Daar is natuurlijk ook al het nodige over gewisseld.

Tot slot het amendement op stuk nr. 13. Dat vind ik zonder meer sympathiek vanuit het doel. Ik wil u vragen om dat aan te houden. We geven het oordeel "ontijdig", omdat we daar nog op studeren.

De **voorzitter**:
Is de heer Grinwis bereid om het amendement op stuk nr. 13 aan te houden? Dat is een beetje gek natuurlijk.

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):
Dat kan niet. We hebben in het WGO gisteren gewisseld dat het technisch kan op deze manier, namelijk een amendement indienen met als ingangsdatum 1-1-2030. Het antwoord daarop is ja. We weten dat deze modaliteit het beste aansluit bij de praktijk van de NSW-landgoederen en bij hoe er tussen de verschillende spelers in het spel is gesproken bij het ministerie en bij de landgoederen, en dat dit de meest uitvoerbare variant is. Dus mijn overtuiging is dat dit niet meer gaat veranderen tussen als ik het nu

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

zou terugtrekken en als de staatssecretaris het volgend jaar in het definitieve wetsvoorstel zou stoppen. Dus volgens mij is dit gewoon zoals het moet zijn en handhaaf ik het. Ik hoop dat de staatssecretaris tussen nu en morgen dit in de brief nog even kan uitharden.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Dan kom ik op het amendement op nr. 13 meer in detail terug in de brief. Ik heb gisteren natuurlijk wel al een brief toegezegd voor de zomer op de inhoud hiervan.

Voorzitter. Dan ga ik naar ...

De **voorzitter**:
Dan concludeer ik dat voor het amendement op stuk nr. 13 een schriftelijke appreciatie volgt.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Zo is het.

De **voorzitter**:
... waarbij er twee smaken zijn: "oordeel Kamer" of "ontraden".

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Dan ga ik naar de moties, voorzitter.

Het is niet aan het kabinet om de motie op stuk nr. 53 te appreciëren.

De motie op stuk nr. 54: oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 55: oordeel Kamer.

Wat de motie op stuk nr. 56 betreft heb ik al iets in deze richting toegezegd, maar ik snap ook dat u dat allicht hier wil markeren, dus: oordeel Kamer.

Hetzelfde geldt voor de motie op stuk nr. 57.

De motie op stuk nr. 58 krijgt ook oordeel Kamer.

Het is niet aan het kabinet om de motie op stuk nr. 59 te appreciëren.

De motie op stuk nr. 60 ga ik ontraden. We hebben al een voorstel opgenomen in het Belastingplan voor een accijnskorting. Bovendien is zij ongedekt.

De motie op stuk nr. 61 moet ik ook ontraden; om een vergelijkbare reden, kortheidshalve.

De motie op stuk nr. 62 ontraad ik. De voorgestelde dekking is slecht voor het vestigingsklimaat en wij maken een andere weging.

Van de motie op stuk nr. 63 zeg ik dat wij die ontraden, maar vanuit EZK wordt er wel

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

een onderzoek gedaan naar dit thema. Ik zal de oproep uit deze motie doorgeleiden naar de bewindspersonen van EZK, zodat zij dit bij het onderzoek mee kunnen nemen.

De **voorzitter**:
Dan de motie op stuk nr. 64.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
De motie op stuk nr. 64 ontraad ik. Dat pakken wij namelijk in EU-verband op met elkaar. Wij zitten ook in de kopgroep die daar nu verder vorm aan geeft.

Dan de motie op stuk nr. 65, die ik graag oordeel Kamer geef. Ik zal dat overigens dan wel ook samen met KGG doen of dit in ieder geval naar KGG doorgeleiden.

De motie op stuk nr. 66 geef ik graag oordeel Kamer. Dat geeft ons allen een helder inzicht, waarvan ik hoop dat we het niet nodig hebben — zo is het ook.

Over de motie op stuk nr. 67 zeg ik dat wij daar graag tot het voorjaar op willen doorstuderen. Zij is dus ontijdig.

De **voorzitter**:
Dan is de vraag of de heer Vermeer bereid is om de motie op stuk nr. 67 aan te houden. Dat is hij niet. Daarmee krijgt-ie de appreciatie: ontijdig. De motie op stuk nr. 68.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
De motie op stuk nr. 68. Dank voor het oppakken van de handschoen uit het WGO. Oordeel Kamer.

De **voorzitter**:
De motie op stuk nr. 68 oordeel Kamer. De heer Vermeer wil iets zeggen over de motie op stuk nr. 67.

De heer **Vermeer** (BBB):
Ja, voorzitter. De motie op stuk nr. 67 kan ik niet aanhouden om deze reden, want dan wordt ie ontijdig. Wij willen namelijk nu onderhandelen.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Het voorstel van het kabinet is, ook omdat u natuurlijk spreekt over de uitgavenkant, om hier gewoon in het voorjaar verder over te spreken met elkaar, dus ontijdig.

De heer **Jimmy Dijk** (SP):
Ik heb een vraag over de motie op stuk nr. 64, over de overwinstbelasting die je nationaal zou kunnen invoeren. Ik krijg namelijk bij meerdere debatten, bij de begroting KGG en eerder ook al, iedere keer het antwoord: we zitten in een Europese kopgroep. Maar we krijgen er ook altijd bij te horen dat die Europese kopgroep heel moeizaam voortgang boekt, dus dat er eigenlijk geen resultaat is.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Dat is niet een beeld dat ik herken. Ook onze minister zit bij allerlei overleggen die hierover gaan en trekt daar ook aan. Je moet dit Europees regelen. Dat is eigenlijk de

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

enige manier om dit effectief te laten zijn. Ik kom dus echt tot een ander oordeel over de inspanningen van het kabinet in Europa.

De heer **Jimmy Dijk** (SP):
Mag ik dan vragen wanneer er een resultaat is?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Uit mijn hoofd gezegd, en dit klopt, gaat de kopgroep in december een resultaat opleveren.

De **voorzitter**:
Afrondend.

De heer **Jimmy Dijk** (SP):
Dus vanaf december hebben wij een overwinstbelasting?

Staatssecretaris **Eerenberg**:
Nee, dan heeft de kopgroep ... Je moet dingen ook stap voor stap en zorgvuldig doen. Het is ook een juridisch instrumentarium waarmee je jezelf in de voet kan schieten, als je dat te snel invoert. Ook dit gaat dus stap voor stap, maar wel met veel passie.

De **voorzitter**:
De motie op stuk nr. 69.

Staatssecretaris **Eerenberg**:
De motie op stuk nr. 69 ontraad ik. Daarbij kan ik, denk ik, verwijzen naar de vele debatten over dit thema en het belang van veiligheid op ons continent.

Het is niet aan het kabinet om de motie op stuk nr. 70 te appreciëren.

Bij de motie op stuk nr. 71 wilde ik eigenlijk hetzelfde doen als bij de motie op stuk nr. 67: ontijdig.

De **voorzitter**:
Dan is de vraag of mevrouw Keijzer bereid is om de motie op stuk nr. 71 aan te houden. Dat is zij niet. Daarmee krijgt de motie op stuk nr. 71 ontijdig.

Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de tweede termijn van de zijde van het kabinet bij de behandeling van het Pakket Belastingplan 2027, alsook van de behandeling van het Pakket Belastingplan.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**:
De stemmingen zijn aanstaande donderdag voorzien, bij aanvang van de middagvergadering. Ik zie mevrouw Keijzer naar de interruptiemicrofoon lopen. Het was al aangekondigd. Gaat uw gang.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Ik heb hier net gevraagd: zullen we deze hele discussie hernemen als er wat meer

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.

duidelijkheid is over een eventuele deal met wie dan ook? Als op een gegeven moment duidelijk wordt hoe dat eruitziet en er verandert echt iets fundamenteels, dan kunnen we hier met elkaar een regeling hebben voor een eventuele derde termijn. Ik denk dat het sowieso verstandig is om tussen het stemmen over de amendementen en het stemmen over het Belastingplan ook even iets van tijd te laten. Dat hoeft niet nu, maar dat zal dan woensdag- of donderdagochtend of donderdag rond de middagpauze zijn. Dan kunnen we hier met elkaar eens goed kijken hoe we dit, en in ieder geval de uiteindelijke besluitvorming, een klein beetje netjes laten verlopen, heren.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Als dit een ordevoorstel is, dan steun ik het voorstel.

De **voorzitter**:
Dan concludeer ik dat het voor nu zo is dat stemmingen over alles aanstaande donderdag bij aanvang van de middagvergadering zullen plaatsvinden, waarbij mevrouw Keijzer er inderdaad terecht op wijst dat de Kamer op ieder moment met een extra regeling van werkzaamheden kan verzoeken tot heropening van het debat of tot wijziging van het moment van stemmen. Ik kijk even naar de griffiers; wij houden in ieder geval onze mailbox in de gaten. We zien hoe het loopt en wat uw Kamer wenst.

De heer **Stultiens** (PRO):
Ik wil graag het tweede punt onderstrepen: er moet echt een paar uur zitten tussen de stemmingen over de amendementen en over de wet zelf. Het maakt zo veel uit wat er wordt aangenomen dat het wel goed is om als fracties te kunnen wegen wat we met het Belastingplan doen.

De **voorzitter**:
Helder. Ik dank u allen voor uw medewerking. Ik schors vijf minuten. Dan gaan we stemmen over de motie van meneer Markuszower. Ik schors de vergadering vijf minuten.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan ongecorrigeerde verslagen kan geen enkel recht worden ontleend.
Uit ongecorrigeerde verslagen mag niet letterlijk worden geciteerd.